МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ

“LINGUISTICS AND METHODOLOGY IN LSP TRAINING”

ДНІПРО
2026

Linguistics and Methodology in LSP training: матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (09 квітня 2026 року). Дніпро: ДДАЕУ, 2026. 228 с.

(посвідчення УкрІнтеі № 885 від 25 листопада 2025 року)

Організатори конференції:

КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЇ ФАКУЛЬТЕТУ ОБЛІКУ І ФІНАНСІВ ДДАЕУ
UNIVERSITY OF ECONOMICS, VARNA (THE REPUBLIC OF BULGARIA)
ESTONIAN BUSINESS SCHOOL, TALLINN (ESTONIA)
INTERNATIONAL CENTER SKILLSPRINT (THE REPUBLIC OF BULGARIA)

Учасники конференції:

- *ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ*
- *НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ*
- *ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ*
- *УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ*
- *УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ*
- *ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ*
- *УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ (М.ДНІПРО, УКРАЇНА).*
- *ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ*
- *ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ*
- *ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ*
- *ДНІПРОВСЬКА ГІМНАЗІЯ №2 ДНІПРОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ*
- *MATEJ BEL UNIVERSITY (SLOVAKIA)*
- *PRIVATE SECONDARY SCHOOL AD ASTRA (POLAND)*
- *FRIEDRICH SCHILLER UNIVERSITY JENA (GERMANY)*
- *UNIVERSITY OF ECONOMICS, VARNA (THE REPUBLIC OF BULGARIA)*
- *CLC EDUCATIONAL CENTER (CYPRUS)*
- *"PROFEXP" EDUCATIONAL PROFESSIONAL SCHOOL, THESSALONIKI (GREECE)*
- *ESTONIAN BUSINESS SCHOOL, TALLINN (ESTONIA)*
- *INTERNATIONAL CENTRE SKILLSPRINT (THE REPUBLIC OF BULGARIA)*

Робочі мови конференції: англійська, німецька, французька, українська *Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр, прізвищ тощо несуть автори*

ПЕРЕДМОВА

Сучасна високоефективна система вищої освіти в Україні є однією з ключових умов підвищення конкурентоспроможності держави на європейському та світовому освітньому та науковому просторі. Особливого значення у цьому контексті набуває мовно-професійна підготовка здобувачів вищої освіти, спрямована на формування компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності.

Метою даної науково-практичної конференції є обговорення актуальних проблем, аналіз сучасних підходів та методик у галузі мовної підготовки фахівців різних професійних сфер. Конференція спрямована на поєднання теоретичних знань із практичними навичками, що дозволяє здобувачам вищої освіти підвищувати рівень мовних компетенцій та ефективно адаптувати їх до вимог сучасного ринку праці.

Особлива увага приділяється інтеграції мовної освіти у професійну підготовку, розвитку комунікативних навичок, а також використанню сучасних освітніх та цифрових технологій для оптимізації навчального процесу. Важливим завданням конференції є також сприяння обміну досвідом між науковцями, викладачами та здобувачами вищої освіти, що забезпечує підвищення якості мовної підготовки та вдосконалення методичного забезпечення професійної освіти.

Ми сподіваємося, що проведення конференції стане ефективною платформою для розвитку мовно-професійної компетентності здобувачів вищої освіти, сприятиме вдосконаленню освітнього процесу та підвищенню професійної майстерності майбутніх фахівців..

Шановні учасники! Щиро бажаємо Вам миру й злагоди, міцного здоров'я, добробуту та натхнення. Нехай Ваші професійні досягнення відкривають нові можливості для наукового розвитку та зміцнюють переконання, що Україна є державою з потужним науковим потенціалом.!

З повагою,

оргкомітет конференції.

ЗМІСТ

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАПРЯМИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
ГУРОВА О.Ю. **СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО ЗДОБУВАЧА**	**9-11**
ІВАНЧЕНКО А.С. **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ**	**11-14**
ЧОРНОБАЙ О.Ю. **АВТОБІОГРАФІЗМ ЯК ХУДОЖНІЙ МЕТОД У МЕМУАРАХ ПРИНЦА ГАРРІ «ЗАПАСНИЙ»**	**14-18**
МЕТОДИКА І ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ	
ANKUDINOVA K.D. **COMMUNICATIVE METHODS OF TEACHING ENGLISH**	**20-21**
ASMANOVA V.O., ORLOVA A.A. **INTERNATIONAL MARKETING AND THE ROLE OF THE ENGLISH LANGUAGE IN WORKING WITH GLOBAL MARKETS.**	**21-23**
BORYSENKO V.K., ZHEREBKO YU.YU.,YEREMENKO P.A. **THE DEVELOPMENT OF A FOREIGN-LANGUAGE ACADEMIC VOCABULARY IS AN ESSENTIAL COMPONENT OF PHD STUDENTS' TRAINING**	**24-25**
CHERNII O.A, SHYNKARENKO R.V, BIELIKOV M.YU. **ENHANCING ACADEMIC WRITING AND VOCABULARY SKILLS IN PHD STUDENTS' TRAINING**	**26-28**
CHORNOBAI V.H. **FFECTIVE ENGLISH TEACHING METHODS ON PRACTICAL CLASSES**	**28-31**
CHYZHYKOVA I.V. **INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS**	**31-33**
DEMCHENKO M.V. **MAIN PRINCIPLES OF COMMUNICATIVE APPROACH**	**33-34**
DZHANUMOVA A.E. **TODAY'S CHALLENGES: PROBLEMS MODERN STUDENTS FACE IN FUTURE CAREERS**	**35-36**
HRYSHCHENKO M.I. **COMPONENTS OF COMMUNICATIVE COMPETENCE**	**36-37**
KAZAKEVYCH O.I., SOTNIKOVA A.D. **THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON LEARNING ENGLISH**	**38-39**
KOPTIEVA K.S. **COMMUNICATIVE COMPETENCE**	**39-41**
KRASKO V.V. **ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF COMMUNICATIVE METHOD**	**41-43**
KROT P.A. **THE FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE**	**43-45**
KYIANYTSIA O.S. **MODERN TECHNOLOGIES AND METHODS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING**	**45-47**
NASHYVANKO O.V. **THE PROBLEMS STUDENTS FACE STUDYING GRAMMAR AT ENGLISH LESSONS**	**47-49**
PARASHCHENKO A.V. **INCLUSIVE APPROACHES TO TEACHING ENGLISH**	**49-50**
POROKHNIA K.V, SVYNARENKO R.YU, SEMENOV D.K. **THE ROLE OF ACADEMIC ENGLISH IN PHD STUDENTS' RESEARCH AND PROFESSIONAL COMMUNICATION**	**51-53**
POTOTSKYI R.O., POTOTSKYI B.O., BOHDUN A.A. **DEVELOPING ACADEMIC ENGLISH COMPETENCE IN PHD STUDENTS: CHALLENGES AND STRATEGIES**	**53-55**
REZUNOVA O.S. **THE ROLE OF TEACHER IN THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' COMMUNICATIVE SKILLS AT ENGLISH LESSONS**	**55-57**
SHEPTYHA S.O. **LINGUISTICS AND METHODOLOGY IN LSP TRAINING**	**57-59**
SOPIN R.O. **MODERN MODIFICATIONS OF COMMUNICATIVE APPROACH**	**59-61**
STUKALO O.A.**THE HISTORY OF COMMUNICATIVE APPROACH**	**61-62**

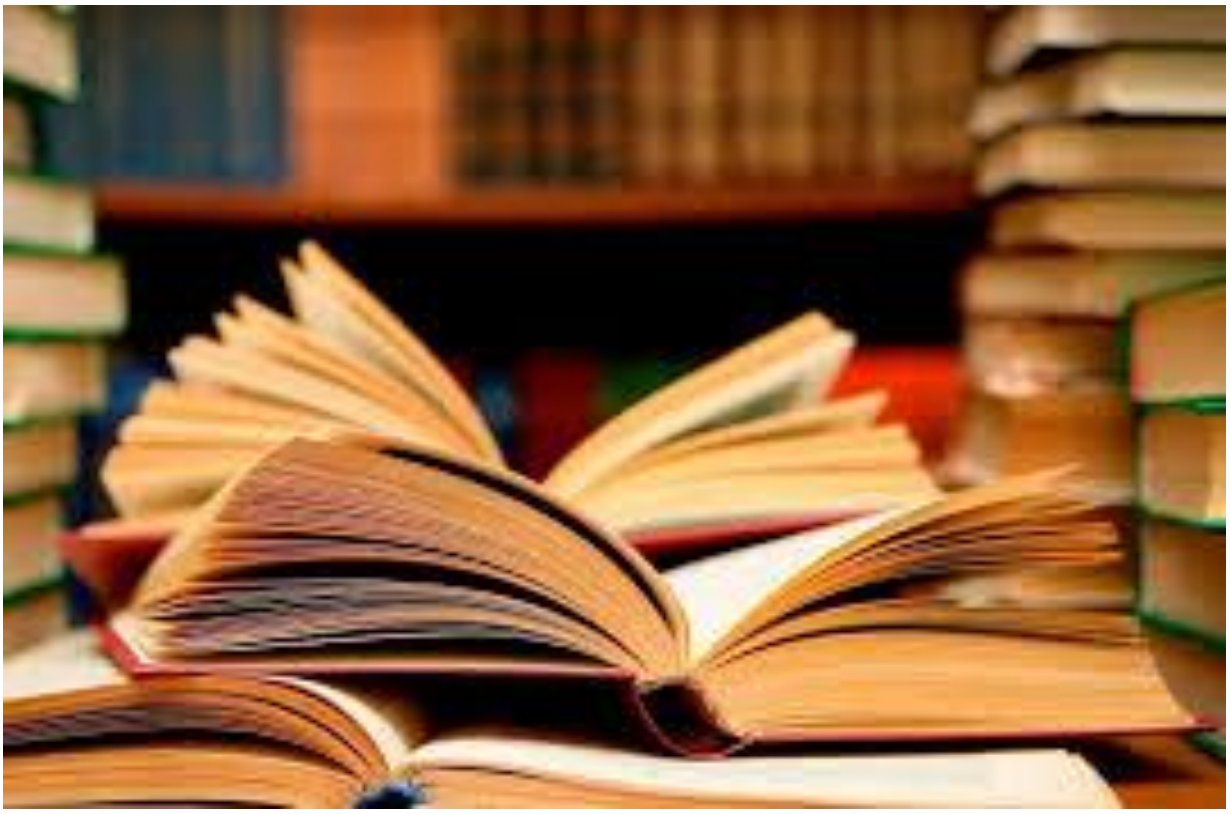
СЕРЕДА В.В. **ЕВОЛЮЦІЯ МЕТОДИК ТА ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ВІД КЛАСИЧНИХ ПАРАДИГМ ДО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ**	**63-65**
ПРОФЕСІЙНА, МІЖОСОБИСТІСНА Й МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ	
MARYNA AVERKYNA**. MORAL AND ETHICAL NORMS OF PROFESSIONAL COMMUNICATION: FEELINGS, ATTITUDES, ASSESSMENTS**	**67-68**
BEZVERKHA S.V. **ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LANGUAGE EDUCATION: EXPERIENCE AND PRACTICAL RECOMMENDATIONS**	**69-71**
OLHA BIELAN**. INTERCULTURAL COMMUNICATION AS A KEY COMPONENT OF SUCCESSFUL PROFESSIONAL PRACTICE**	**71-76**
BOCHKAR I.O., TYMOFIEIEVA K.I.**LINGUISTIC MEANS OF EXPRESSING THREATS**	**76-78**
CHORNOVOL D.A., MIKULAK D.O. **LINGUISTIC MEANS OF DENIAL IN BUSINESS COMMUNICATION**	**78-81**
DIMITRA GEORGIU. **"ESTABLISHING A FRIENDLY ATMOSPHERE DURING PROFESSIONAL COMMUNICATION**	**82-84**
GUBAREVA O.S. **IMPORTANCE OF COMMUNICATION IN WOMEN RIGHTS**	**84-85**
HRYHORENKO M. V. **ANGLICISMS IN EVERYDAY SPEECH OF UKRAINIAN YOUTH**	**86-88**
CHRISTINA KALISTEOUS. **EFFECTIVE PROFESSIONAL INTERACTION WITH COLLEAGUES, PARTNERS AND CLIENTS**	**88-90**
KAZAKEVYCH D.O. **INTERNSHIP PROGRAMS AT FRIEDRICH-SCHILLER-UNIVERSITY OF JENA**	**90-92**
KIRICHENKO S. S. **SLANG AND ABBREVIATIONS AS THE LANGUAGE OF MODERN DIGITAL COMMUNICATION IN MARKETING**	**92-93**
KOSHCHEIEV M. S. **SPECIFICS OF INTERPERSONAL COMMUNICATION**	**94-96**
KRAMARENKO T.V. **THE ROLE OF MOTIVATION IN ONLINE LEARNING**	**97-99**
KUHA YE.S. **INTEGRATION OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN EDUCATION**	**99-101**
LUKATSKA YA.S. **PEDAGOGICAL SUPPORT OF FOREIGN STUDENTS IN THE PROCESS OF SOCIAL COMPETENCE FORMATION**	**102-103**
PANTILEIENKO K.S., YAKOVENKO V.V. **GENDER EQUALITY AND INTERPERSONAL COMMUNICATION**	**104-105**
PANTILEIENKO K.S., KALENICH P.V. **SOCIAL PROTECTION AND INTERPERSONAL COMMUNICATION**	**105-106**
PANTILEIENKO K.S., KORENOVSKA M.V. **IMPLEMENTATION OF A GENDER APPROACH IN THE HIGHER EDUCATION PROCESS**	**106-108**
PANTILEIENKO K.S., MAKAROVA V.I. **THE IMPORTANCE OF INTERPERSONAL COMMUNICATION IN WOMEN'S LEADERSHIP**	**109-110**
PANTILEIENKO K.S., OPANASENKO K.V. **STAFF DEVELOPMENT AND CROSSCULTURAL COMMUNICATION**	**110-110**
PANTILEIENKO K.S., PRUSOV M.V. **MODERN INFLUENCES ON GENDER EQUALITY AND INTERPERSONAL COMMUNICATION**	**111-112**
PANTILEIENKO K.S., SAVCHENKO A.I. **INTERPERSONAL COMMUNICATION IN POLITICAL SPHERE**	**112-113**
PANTILEIENKO K.S., STOLYAROVA V.O. **INTERPERSONAL COMMUNICATION AND LEADERSHIP**	**114-115**
PANTILEIENKO K.S. **INTERPERSONAL COMMUNICATION IN THE PUBLIC AND POLITICAL SPHERES**	**115-116**

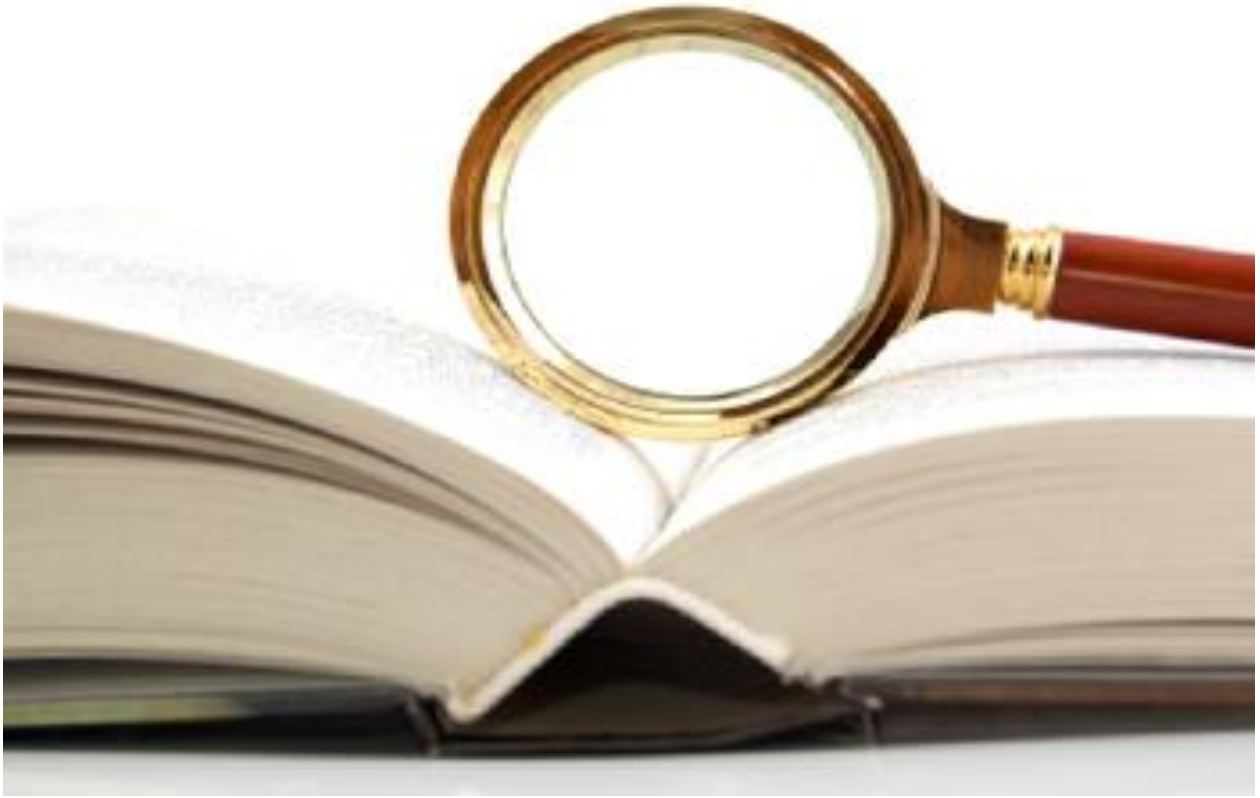
PIDHORNA L.V., BEGAS D.M. **WHY ENGLISH IS IMPORTANT FOR FUTURE MARKETERS**	**117-118**
SEMAK L.A. **LINGUISTIC MEANS OF HUMILIATION IN BUSINESS COMMUNICATION**	**120-121**
SHAPOVAL A.I. **LINGUISTIC MEANS OF AGREEMENT IN BUSINESS COMMUNICATION**	**122-125**
STASIUK T.V. **ACHIEVING AGREEMENT, UNDERSTANDING, AVOIDING MISUNDERSTANDINGS IN PROFESSIONAL COMMUNICATION**	**125-128**
SYTNIK A.S., DEMIDKO A.V. **LINGUISTIC MEANS OF PRESSURE IN BUSINESS COMMUNICATION**	**128-131**
БИЧЕНКО А.С. **АГРАРНА ТЕМАТИКА В УКРАЇНСЬКИХ ПРИСЛІВ'ЯХ ТА ПРИКАЗКАХ**	**132-133**
БИЧЕНКО А.С. **СОВІСТЬ, ДОБРОСОВІСНІСТЬ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЕРЕД КОЛЕГАМИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ**	**133-135**
БІЛЕЦЬКИЙ Д.М. **ВДЯЧНІСТЬ ЗА РОБОТУ, ЗАДОВОЛЕННЯ ВІД РЕЗУЛЬТАТІВ, ДОСЯГНЕНЬ У ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ**	**135-136**
БОРОВИК С.Є., БУГАЄНКО О. Є. **ІНШОМОВНІ СЛОВА В МОВІ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА**	**137-140**
ДЕМЧУК А.Д. **ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ, ПОЗИТИВНІСТЬ, НАДІЙНІСТЬ, ГОТОВНІСТЬ ДОПОМОГТИ КОЛЕГАМ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ**	**140-141**
ЖЕМАНОВ І. А. **ЛАТИНСЬКА МОВА ЯК СПОСІБ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В МЕДИЧНОМУ ВИШУ**	**141-143**
ЖЕМАНОВА О.А. **ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ПЕДАГОГІВ У СИСТЕМІ ОСВІТИ**	**143-145**
КИСІЛЬ М. С. **ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У МОВНІЙ КАРТИНІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА**	**145-147**
КОРНЄЄНКОВА М.Д. **ГВИНТОКРИЛ ЧИ ВЕРТОЛІТ: БОРОТЬБА ЗА НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕРМІН**	**147-149**
КРАВЧЕНКО А.Є. **ЕТИМОЛОГІЧНА ТА СЕМАНТИЧНА ЕВОЛЮЦІЯ ТЕРМІНА «КУЛЬТИВАТОР» У СИСТЕМІ АГРОІНЖЕНЕРНИХ ПОНЯТЬ**	**150-151**
КУДЛАЙ П.С. **ТЕРМІН «МУЛЬЧУВАННЯ» В УКРАЇНСЬКОМУ АГРАРНОМУ ДИСКУРСІ**	**152-155**
КУЛИК Є.М. **ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**	**155-158**
ЛУКАШЕВСЬКА К.А. **ТЕХНІКИ ВИРАЖЕННЯ ДОБРОТИ, ВВІЧЛИВОСТІ, ПІДТРИМКИ ТА ПОВАГИ ДО КОЛЕГ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ**	**158-161**
МИХАЙЛЮК В.М. **МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОСЕКТОРУ УКРАЇНИ**	**161-163**
НАЗАРЕНКО О.В. **ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ ДИСКУРС У СУЧАСНІЙ АГРАРНІЙ ОСВІТІ**	**163-165**
НАЗАРЕЦЬ Д.С. **ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА СПЕЦИФІКА ТА ТЕРИТОРІАЛЬНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАЗВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНСЬКІЙ ДІАЛЕКТНІЙ МОВІ**	**165-167**
ПЕРЕДЕРІЙ О.Л. **ГРОМАДЯНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА**	**168-169**
ПУГАЧ А.О. **ЕТИКА, МОРАЛЬ, ПРАВДА, ДОПОМОГА КОЛЕГАМ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ**	**170-172**
РУМБАХ С. М. **ПОХОДЖЕННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ПРЕЦИЗІЙНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО»**	**172-174**

РЯЗАНЦЕВ М.Л. **ЗАСОБИ ВСТАНОВЛЕННЯ ГАРМОНІЇ, ДОВІРИ, ПРОЗОРОСТІ ТА ПОЗИТИВНОСТІ ТА ЇХ ВИРАЖЕННЯ В ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ**	**174-176**
СЕРЕДА В.В. **СИНЕРГІЯ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА**	**177-179**
ЧОРНИЙ М.Ю. **ГОТОВНІСТЬ СЛУХАТИ, ЧУТИ, МІРКУВАТИ, РОЗУМІТИ ТРУДНОЩІ КОЛЕГ І ЇЇ ВИРАЖЕННЯ В ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ**	**180-183**
ЯКИМ'ЮК І.А. **ПОЧУТТЯ ОБОВ'ЯЗКУ, ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕРЕД КОЛЕГАМИ І ЙОГО ВИРАЖЕННЯ В КОМУНІКАЦІЇ**	**183-185**
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО, КОПІРАЙТИНГ, МЕДІАГРАМОТНІСТЬ	
CHERNIKOVA M.I. **MEDIA LITERACY IN THE CONTEXT OF WAR IN UKRAINE**	**187-190**
DEMCHENKO A.I. **MEDIA LITERACY IN THE MODERN INFORMATION SOCIETY**	**190-192**
KLYMENKO Y.K. **ADVANTAGES OF USING ENGLISH IN STREET ADVERTISING**	**192-194**
KORNIETS A.V. **ÜBERSETZUNG ALS MANIPULATIONSINSTRUMENT IN DEN DIGITALEN MEDIEN**	**194-197**
KOZHEVNIKOVA E. G. **PECULIARITIES OF TRANSLATING ENGLISH-LANGUAGE ADVERTISING INTO UKRAINIAN**	**197-198**
KRAMARENKO A.V. **THE IMPLEMENTATION OF THE WORD-FOR-WORD TRANSLATION**	**199-201**
KUPRASH M.O. **LEXICAL AND SYNTATICAL LANGUAGE PROPERTIES IN TRANSLATION**	**201-204**
PALIY M.S. **ETHISCHE ASPEKTE DES EINSATZES VON KI-COPYWRITING IN EINEM MEHRSPRACHIGEN UMFELD**	**204-207**
STOICHEVA L. V. FUNDAMENTAL MEDIA LITERACY: THE MOST IMPORTANT SKILL TODAY	**207-210**
ZAMULA D.S. **PROFESSIONAL, INTERPERSONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION IN THE MODERN WORLD**	**210-213**
БОЙКО О.В. **МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ**	**213-216**
ГАЛАЦЬКА В.Л. **СЦЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ СТРАТЕГІЇ Ю.АНДРУХОВИЧА В УКРАЇНСЬКОМОВНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТРАГЕДІЇ В.ШЕКСПІРА «ГАМЛЕТ»**	**217-219**
РЕЙЗБІХ В.А. **КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: КОПІРАЙТИНГ**	**220-222**
СЕРГІЄНКО О.І. **ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЛІ ПЕРЕКЛАДАЧА В ЕПОХУ НЕЙРОМЕРЕЖ**	**222-225**
ФИЛЬ В.В. **МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА МЕДІАОСВІТА**	**225-227**

СЕКЦІЯ 1

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАПРЯМИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Гурова О.Ю.
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО ЗДОБУВАЧА

Студентська молодь становить собою унікальну соціальну групу, яка перебуває на етапі активного формування світогляду, професійного становлення та пошуку власної ідентичності. Мова цієї спільноти є не просто засобом комунікації, а складним соціолінгвістичним феноменом, що акумулює в собі вікові, психологічні, соціальні та культурні особливості покоління. У фокусі соціолінгвістики студентство постає як індикатор мовних змін, оскільки молодь найшвидше реагує на суспільні трансформації, створюючи та поширюючи нові мовні форми. Метою цієї роботи є комплексний аналіз мовленнєвої поведінки студентської молоді як відображення сучасних соціокультурних процесів. Заходьте будь-коли в університетську їдальню, сідайте непомітно в кутку аудиторії перед парою чи просто гортайте стрічку студентського чату в Telegram – і ви потрапите в унікальний мовний всесвіт. Тут не говорять, тут "зависають", "крашать", "рофлять" і "стрьомляться". Студентське мовлення – це не просто спосіб передати інформацію, а справжній соціальний код, який миттєво відрізняє "свого" від "чужого".

Базовою характеристикою мовлення студентства є активне використання сленгу. Сленг виконує роль своєрідного пароля, який дозволяє ідентифікувати «свого» у молодіжному середовищі та відмежуватися від світу дорослих. Він формується на основі кількох джерел: запозичень з іноземних мов (переважно англійської), арготизованих елементів, жаргонізмів різних професійних груп, а також переосмислення загальновживаної лексики.

Студентський сленг тісно пов'язаний із навчальним процесом («хвіст» – заборгованість, «стипуха» – стипендія, «автомат» – іспит без опитування) та дозвіллям. Він виконує не лише комунікативну, а й експресивну функцію,

надаючи мовленню емоційності, іронічності та невимушеності. Важливо підкреслити, що сленг – явище динамічне: одні одиниці швидко застарівають, інші – закріплюються, а деякі навіть переходять до розряду просторічної чи розмовної літературної лексики. Студентський сленг – живий і мінливий. Він наче хамелеон: вбирає в себе англійські слова ("ізі" – легко, "агрі" – злитися, "хейтити" – засуджувати), переінакшує старі українські ("ґарики" – вареники, "теляча" – стометрівка з фізкультури) і вигадує нові на позначення вічних студентських реалій.

Мовлення сучасного студента неможливо розглядати поза контекстом цифрового середовища. Соціальні мережі, месенджери та платформи для навчання формують нові жанри писемного мовлення, що функціонують за законами усного. Це призводить до лібералізації мовних норм: широкого вжитку набувають графічні скорочення (наприклад, *«будь ласка»* -> *«будь ласка»* або *«дз»*), емодзі як елементи письма, свідоме порушення орфографії зі стилістичною метою. Цифрове середовище також прискорює запозичення та адаптацію англіцизмів, які часто стосуються не лише технологій (*«заюзати»*, *«гаджет»*), а й повсякденного життя (*«крінж»*, *«рофл»*). Така мовна поведінка демонструє орієнтацію студентства на глобальні культурні тренди та формування "мережевої ідентичності", де мова стає гнучким інструментом самопрезентації.

Але є в мовленні студентів і глибший, серйозніший шар. Останні кілька років показали: мова – це не просто слова, це вибір. Багато студентів свідомо переходять на українську, навіть якщо вдома завжди говорили російською. В умовах сучасних викликів, зокрема російсько-української війни, у мовленні студентської молоді спостерігається потужна тенденція до дерусифікації та свідомого культивування української мови. Це непросто – ламати язик, шукати правильні слова, помилятися. Але це вибір на користь своєї ідентичності. Процес "переходу" на українську в побуті став масовим суспільним явищем саме серед

молоді. Це актуалізувало увагу до чистоти мовлення, пошуку питомих відповідників запозиченням та уникання суржику.

Отже, соціолінгвістичний портрет студентства формується на перетині кількох векторів: глобалізації (через сленг та запозичення), демократизації (через фемінітиви та розхитування мовних стандартів) та національної самоідентифікації (через утвердження української мови як маркера ідентичності). Мовлення студентської молоді є динамічною підсистемою національної мови, яка найбільш чуйно реагує на соціальні, культурні та технологічні зміни. Соціолінгвістичний аналіз засвідчує, що через мовні практики — від сленгу до використання фемінітивів – студентство вибудовує власну групову ідентичність, демонструє ставлення до гендерних питань та фіксує своє місце в глобалізованому світі. Сучасний студент постає як мовна особистість, що поєднує в собі риси "людини цифрової" з її прагматизмом до спрощення та "людини національної", яка усвідомлює мову як фундаментальну цінність. Подальше вивчення цієї групи є ключовим для розуміння вектора розвитку всієї літературної мови, оскільки саме мовні інновації молоді, пройшовши випробування часом, здатні стати нормою майбутнього.

Іванченко А.С.
Дніпровський державний аграгно-економічний університет

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Останні два століття відіграли визначальну роль у розвитку філології, і лінгвістики зокрема, збагативши теорію мови та дослідницьку практику низкою оригінальних концепцій, вагомих наукових здобутків та ефективних методів

аналізу. Починаючи з другої половини XX століття, у науковому середовищі посилилася тенденція до систематизації та узагальнення лінгвістичних методів, що знайшло відображення у працях цього періоду.

Водночас сучасний стан наукового пізнання зумовлює необхідність подальшої еволюції методологічного апарату лінгвістики та розширення її дослідницьких горизонтів. Інтенсифікація технологічного розвитку, глобалізаційні процеси, становлення нових культурних парадигм та цифрова трансформація істотно модифікували науково-мовне середовище. Сучасне вивчення філологічних процесів і явищ передбачає фіксацію цифрових слідів, аналіз інтернет-дискурсу, а також проблематику збереження мов, що перебувають під загрозою зникнення в умовах динамічних суспільних змін. У цьому контексті традиційні методи закономірно інтегруються з новітніми інструментами та технологіями в межах міждисциплінарних дослідницьких стратегій.

Сучасне мовознавство характеризується співіснуванням різних наукових парадигм та підходів до вивчення мови. Одним із важливих завдань наукових досліджень є визначення найбільш значущих концепцій і напрямів лінгвістики, а розробка оригінальних методик та методологій надає дослідницькому процесу особливої своєрідності.

Для лінгвістики XXI століття показовим є прагнення виокремити провідні теорії мови. Серед них можна назвати семасіологію, яка вивчає значення мовних одиниць; лінгвосеміотику, що досліджує мову як знакову систему; етнолінгвістику, зосереджену на зв'язках мови з народною культурою; лінгвокультурологію, яка розглядає взаємодію мови та культури; психолінгвістику, що вивчає мовленнєві механізми свідомості; соціолінгвістику, орієнтовану на функціонування мови в суспільстві; лінгвістику тексту або дискурсивну лінгвістику, яка аналізує зв'язне мовлення та комунікативні ситуації; когнітивну лінгвістику, що досліджує мову як засіб пізнання світу; лінгвоконцептологію, предметом якої є ключові поняття культури, втілені в мові;

комунікативну лінгвістику, зосереджену на процесах спілкування; прикладну лінгвістику, яка розв'язує практичні завдання, пов'язані з мовою; а також граматичну теорію, що описує будову мови та правила поєднання мовних одиниць.

У сучасних лінгвістичних дослідженнях мову розглядають крізь призму її взаємозв'язку з різними надсистемами, зокрема культурою, етнічною свідомістю та соціумом, що зумовлює комплексний підхід до аналізу мовних явищ [1]. Як засвідчують наукові розвідки останнього десятиліття, особливої актуальності набувають такі напрями, як корпусна лінгвістика, інтернет-лінгвістика та інтерактивна лінгвістика, які відкривають нові перспективи для вивчення мови в цифровому середовищі та комунікативній взаємодії [2; 4; 3].

Дж. Мансфілд та Е.-Г. Вілкокс окреслюють ключові теми, що визначають вектори розвитку сучасної лінгвістичної науки. Серед них дослідники виокремлюють: по-перше, верифікацію гіпотез щодо символічної репрезентації, яка передбачає оцінку їхньої ефективності, локальності та концептуально-семантичної обґрунтованості; по-друге, аналіз впливу штучних нейронних мереж на теоретичні дискусії та практику лінгвістичного аналізу; по-третє, осмислення ролі інтерсуб'єктивності як важливого чинника лінгвістичної теорії; по-четверте, подальший розвиток еволюційної лінгвістики [3].

На думку науковців, сучасна лінгвістика має розвиватися в тісному зв'язку з інформатикою, психологією, нейронаукою та біологією, що суттєво розширює її методологічні горизонти. Така міждисциплінарна спрямованість зумовила трансформацію виміру лінгвістичних досліджень, у яких дедалі вагомішого значення набувають обчислювальні методи — кількісні та статистичні підходи, що застосовуються для вивчення великих мовних моделей (Large Language Models, LLM) [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1.Селіванова О. О. Засади сучасної лінгвометодології. Мовознавчий вісник : зб. наук. праць. Черкаси, 2007. Вип. 5. URL : http://oldconf.neasmo.org.ua/node/581 (дата звернення : 16.03.2026).
2. Mansfield J., Wilcox E.C. Looking forward : Linguistic theory and methods. Oxford : Oxford University Press, 2025. URL : https://surl.lt/fjdyhm (дата звернення: 16.03.2026).
3. Надутенко М., Надутенко М. Цифрові методи та штучний інтелект у мовознавчих дослідженнях. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Мовний простір сучасного світу». Київ : Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2024. С. 127–133.
4. Belaid S. Lessons in applied linguistics. Fourth edition. Algeria : Dar Houma, 2009.

Чорнобай О.Ю.

Університет митної справи та фінансів

АВТОБІОГРАФІЗМ ЯК ХУДОЖНІЙ МЕТОД У МЕМУАРАХ ПРИНЦА ГАРРІ «ЗАПАСНИЙ»

Введення. Література, будучи формою мистецтва, здійснює естетичне відтворення світу засобами художнього слова. Її предмет включає як явища природи й суспільства, так і внутрішній емоційний світ людини. Створюючи низку взаємопов’язаних образів, автор конструює особливу художню реальність, яка ти не менш, завжди певною мірою віддзеркалює світ об’єктивний. Окремий пласт становлять літературно-історичні джерела – мемуари, щоденники, спогади, – основним критерієм яких є достовірна фіксація певної епохи та історичного контексту. Художня автобіографія є одним із найпопулярніших жанрів у світовій літературі.

Мета роботи. Розкрити сучасний погляд на осмислення поняття автобіографізму на прикладі книги мемуарів принца Гаррі «Запасний» (Prince Harry «Spare»).

Матеріалом дослідження стала книга мемуарів принца Гаррі «Запасний», загальним обсягом 512 сторінок.

Методами дослідження було обрано біографічний, описовий, цілісно-системний аналіз твору, а також аналіз наукових досліджень, дослідницької та аналітичної літераури.

«Мемуари (*франц memoires: спогади, від лат memoira: пам'ять*) – жанр, близький до історичної прози, наукової біографії, документально-історичних нарисів, нотатки про події минулого, свідком чи учасником яких був автор. Має високий ступінь достовірності. Мемуарами називають також сповідальну прозу» [1, с. 27].

Сучасна література відображає зміни подій, життя та настрою авторів, – результатом цього є поява поняття літературної мемуаристики, дослідженням якої займались Тетяна Гажа, Олександр Галич. В своїх монографіях «Українська письменницька мемуаристика: природа, еволюція, поетика» (1991), «Українська документалістика на зламі тисячоліть: специфіка, генеза, перспективи» (2001) Галич О. називає мемуаристику важливим типом документальної прози. Дослідник описав теоретичні моделі мемуаристики (деякі з яких було використано в «Запасний»), як: предметом мемуарів завжди є минуле, тобто події, дистанційовані в часі і записані «напряму», чи «зі слів»; суб'єктивність спогадів – розкриття в творі особистості автора, його світогляду, естетичних поглядів, осмислення осіб і подій свого часу; документальність мемуарів, коли автор усе ж прагне достовірності, хоче правдиво розповісти про події [2, с. 27].

Гажа Т. говорить про необхідність розрізнення езотеричних та екзотеричних жанрів. До перших належать тексти, створені авторами для внутрішнього користування або для вузького кола осіб (наприклад, листи); вони не призначені для читача і публікуються тільки після смерті автора. Дослідники історії літератури найчастіше мають справу з екзотеричними текстами, які

пишуться для читатча «з усвідомленою метою як мемуарні твори» [3, с.16]. Автор мемуарів ніби мислить вголос. Цим продиктована емоційність та образність, без яких неможливо викликати адекватні почуття у читача, а отже, досягти сприймання ним висловлених ідей не тільки розумом, а й серцем. Саме такими, на нашу думку, є мемуари принца Гаррі «Запасний», написані зі свідомою настановою пояснити читацькому загалу деякі особливості свого характеру, перипетії долі та причини від'їзду з дружиною до Америки. (Хоча можливим є написання мемуарного твору у формі листів до друга, імітації щоденника тощо. Але в цьому випадку йдеться про художні й прийом, а не змістову сутність твору). В американській науці про літературу наголошується на пізнанні людської особистості, її самодостатності крізь призму мемуаристики, а також можливості впливати на події власною поведінкою. Ознакою мемуарів є ретроспективність, коли минуле сприймається з певної віддалі. Мемуари можуть писатися через кілька десятиліть після події або «по гарчих слідах». Т. Гажа зазначає: «Особливістю поетики… творів є наявність наскрізного мотиву пам'яті, що пов'язує… картини єдиною авторською концепцією. Мотиви пам'яті... допомагають простежити авторську позицію і наблизитися до особливості авторського розуміння людини і світу» [3, с. 33]. Пам'ять – це художня і життєва субстанція, тобто з одного боку, це життя автора, аз іншого – і об'єкт осмислення, і мотив.

Персоналії королівської родини як реальне підґрунтя спогадів принца Гаррі та специфіку відтворення їхніх образів у мемуарах. Адже до королівської родини Великобританії прикута увага людей усього світу. Члени цієї сім'ї стали героями численних журналістських репортажів, художньо-документальних книг, фільмів та серіалів.

Батьком автора мемуарів «Запасний» є Чарльз – принц Уельський, з 8 вересня 2022 року – він король Великобританії Карл III. Повне ім'я Чарльз Філіпп Артýр Джордж (Charles Philip Arthur George). Це старший син королеви

Єлизавети II та Філіппа, герцога Единбурзького. У мемуарах Карл III постає не тільки в урочистій обстановці, як звикла до того публіка, але показаний і як людина в побуті зі своїми вподобанями і дивацтвами: ми дізнаємося, що він часто стояв на голові, бо таку вправу приписали йому лікарі від болю в спині, обізнаний у багатьох галузях, зокрема пілот вертольота, багато читає, надзвичайно любить В. Шекспіра й театр. Наявна і позитивна характеристика сином, можливо з відтінком іронії: «Па завжди був трудягою. І вірив у працю. "Кожен має трудитися", – часто повторював він… Палко прагнув урятувати планету. Десятиліттями тато докладав зусиль, щоб застерегти людей про небезпеку кліматичних змін» [4, с. 164].

Мемуари принца Гаррі «Запасний» насичені сенсаційними спогадами, «загальнолюдськими» стражданнями і переживанннями королів і принців, яким також не чужі різні людські почуття. Відповідно до обраного жанру вже на першій сторінці прологу маємо фіксацію авторською свідомістю та називання точних дат, чисел, часових і просторових координат; на багатьох сторінках є зноски, які уточнюють локуси, згадані в тексті; зіставляються два світи – реальний та ірреальний (за визначеними характеристиками мемуаристики, описаними Галичем О.).

Результати та обговорення. Художня автобіографія чи мемуаристика є одним із найпопулярніших жанрів у світовій літературі. Природні та суспільні явища, духовне життя особистості та її почуття, розкриваються в мемуарах принца Гаррі «Запасний» крізь призму спогадів, пов'язаних місцем,часом та людьми, висвітлюючи, навіть, шокуючи та скандальні ситуації та події, як в минулому, так і в теперішньому (на момент написання книги).

Висновки. Художньо перетворені спогади – це автобіографізм або мемуаристика. Спогад є і жанром лірики, коли відтворюється душевна рефлексія на події минулого, важливі для ліричного героя. Українські, європейські та американські дослідники одноголосні у визначенні поняття автобіографізму – це

не написання цитат про себе (самостійно, чи з чиєюсь допомогою («Запасний» Мемуари принца Гаррі)), це потужний творчий метод, за допомогою якого особисте життя переплавляється в художню реальність, набуваючи загальнолюдського звучання і філософської глибини.

ДЖЕРЕЛА

1. Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Авт.-укл. Ковалів Ю. І. Київ: ВЦ “Академія”, 2007. Т. 2. 624 с.
2. Галич О. Метажанр у системі вчення про роди та жанри // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. 2009. № 18 (181). С. 25–28.
3. Гажа Т. П. Українська літературна мемуаристика другої половини ХХ століття: становлення об’єктного і суб’єктного типів. Дисертація… канд. філол. наук. 10.01.01 – українська література. Харків, 2005. 151 с.
4. Принц Гаррі, герцог Сассекський. Запасний. Мемуари принца Гаррі / пер. з англ. Микола Климчук, Інна Бодак, Антоніна Ящук. Київ: Лабораторія, 2023. 512 с.

СЕКЦІЯ 2

МЕТОДИКА І ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

Ankudinova K.D.

Dnipro State Agrarian and Economic University

COMMUNICATIVE METHODS OF TEACHING ENGLISH

Modern communicative methods offer a wide introduction into the educational process of active non-standard methods and forms of work for better conscious assimilation of the material. For their implementation, it is important to have a clear idea of the communicative organization of the lesson, which includes determining the subject, goal and form of communication, choosing effective forms of presenting the material and supporting the speech and mental activity of students.

Much attention is paid to pair and group work. Students are offered topics and questions for discussion, and they test their strength in real communication. Forms of such work may include:

- inside/outside circles;
- brainstorm;
- jig saw reading;
- think-pair-share;
- pair-interviews and others.

Such classes help the audience to come to life, overcome fear, tension and shyness and speak more freely.

The communicative orientation of learning a foreign language requires a review and reorientation of all components of the educational process. Traditional methods, as is known, are focused on “memorizing” specific tasks on topics provided for by the program. Such methods do not always give a positive result, since they do not encourage students to active speech, being limited to a minimum vocabulary and the ability to reproduce the learned text by heart. The priority should be techniques that stimulate active thinking and encourage the expression of thoughts in a foreign

language. One of such techniques is a communicative task. Creating and formulating a communicative task requires ingenuity, because it is important to build it on interesting material from real-life situations, while involving students' imagination. It is worth paying attention to the fact that in such a task the communicative goal is combined with a problem-cognitive task, which students are trying to solve. The presence of a problem-cognitive task in any type of communicative task means that it is an exercise, and therefore includes the presentation, practice, consolidation, repetition, expansion and combination of knowledge and ideas, skills and abilities. The tasks are based on game, imitation and free communication. Their main characteristics are: topic of communication, language interaction, interpersonal relationships, maintaining the topic of conversation, solving a problem, exhausting the topic of conversation.

Asmanova V.O., Orlova A.A

Dnipro State Agrarian and Economic University

INTERNATIONAL MARKETING AND THE ROLE OF THE ENGLISH LANGUAGE IN WORKING WITH GLOBAL MARKETS

In today is interconnected world, globalization is a priority for every large corporation. Thus, international marketing has become essential as it allows a business to grow across borders.

International marketing involves planning and executing the conception, pricing, promotion, and distribution of goods / services across national borders to satisfy organizational and consumer objectives. It requires adapting strategies to diverse cultural, legal, and economic environments rather than using a one- site- fits-all

approach. Success depends on understanding local buyer behavior managing, and navigating foreign market risks.

Core Components and Strategy.

Cultural Understanding: a critical factor in international marketing is navigating cultural differences in buyer behavior.

The Marketing Mix:

- Product often requires adaptation to meet local tastes or regulatory standards.
- Price influenced by transportation costs, tariffs, and local purchasing power.
- Place (Distribution) are logistics, infrastructure, and local retail structures vary significantly.

International marketing involves higher risks and complexities, including Environmental Constraints: legal, political, and economic differences.

Self-Reference Criterion: the unconscious tendency to rely on one's own cultural values, which can lead to mistakes in judgment.

Communication Barriers: Non-verbal and verbal, including translation errors or inappropriate, can hinder effectiveness.

The Role of Technology.

The digital era has enabled firms to use e-marketing to reduce costs and reach global customers faster. Key motivations include seeking higher growth, economies of scale, and diversifying risks.

The Role of English in Global Commerce.

- Universal Language: English is the dominant language in international business, acting as the standard for communication among teams with varied linguistic backgrounds.
- Strategic Consistency: Utilizing English allows for a standardizing approach to international advertising, ensuring consistent brand messaging across different countries.
- Market Reach: It facilitates easier expansion into new, foreign markets by bringing gaps between diverse consumer bases.
- Benefits of English in Marketing Enhanced Collaboration: English improves communication between international clients, surprise and partners.
- Efficient Decision-Making: Using a single, shared language makes internal and external business operations more efficient and cohesive.
- Professionalism: Proficiency in "Business English" is critical for conducting international negotiations and building strong, trusting relationships.

English is an indispensable tool in the modern international marketing landscape, functioning as a bridge for global commerce. However, success requires not just proficiency in the language, but also sensitivity to the cultural contexts in which it is used. It has become the main language of international business due to the economic fluency of the USA and development of technologies. Knowledge of English in modern conditions is an integral element for functioning of the marketing strategy on the global market.

References

1. Kniazeva O.C. "International marketing". Kyiv, 2019. 348 c.

2. Wendy Pease "The Language of Global Marketing". Rapport International LLC, 2021. 315.

3. Virginia Evans "The Role of English in Global Marketing". London, 2018. 200 c.

Borysenko V.K., Zherebko Yu.Yu.,Yeremenko P.A.

Dnipro State Agrarian and Economic University

THE DEVELOPMENT OF A FOREIGN-LANGUAGE ACADEMIC VOCABULARY IS AN ESSENTIAL COMPONENT OF PHD STUDENTS' TRAINING

In the context of globalization and the internationalization of higher education, proficiency in academic English has become a fundamental requirement for PhD students. The development of a foreign-language academic vocabulary is not merely an additional skill but a core component of doctoral training, enabling young researchers to participate effectively in the global academic community. Academic vocabulary serves as a tool for accessing scientific information, producing high-quality research, and engaging in professional communication across linguistic and cultural boundaries.

One of the main challenges PhD students face is the transition from general English proficiency to the mastery of academic and discipline-specific language. Academic vocabulary includes not only general academic terms (such as analyze, interpret, evaluate) but also highly specialized terminology relevant to a particular field of study. Without a sufficient command of this vocabulary, students may struggle to comprehend scholarly articles, write research papers, or present their findings at international conferences.

The importance of academic vocabulary development is particularly evident in academic writing. Writing a dissertation, publishing articles in peer-reviewed journals, and preparing conference presentations all require a high level of lexical competence. PhD students must be able to use appropriate terminology, maintain formal style, and apply discipline-specific conventions. Therefore, vocabulary acquisition should be integrated into all aspects of doctoral education, rather than treated as a separate or secondary objective.

Effective strategies for developing foreign-language academic vocabulary include explicit instruction, contextual learning, and the use of digital tools. Explicit instruction involves teaching key academic terms, collocations, and phraseological patterns commonly used in academic discourse. Contextual learning, such as reading authentic scientific texts and engaging in writing tasks, helps students understand how vocabulary is used in real-life academic contexts. Additionally, digital tools such as corpora, online dictionaries, and academic writing platforms can support vocabulary acquisition and autonomous learning.

Another important aspect is the role of educators in facilitating vocabulary development. Teachers should create a supportive learning environment that encourages active use of academic language. This can be achieved through interactive activities, such as discussions, peer review, and project-based learning. Moreover, feedback on students' written and oral performance is essential for improving lexical accuracy and appropriateness.

Furthermore, interdisciplinary communication requires PhD students to be flexible in their language use. They should be able to adapt their vocabulary depending on the audience, whether it is a specialized group of experts or a broader academic community. This adaptability enhances their ability to disseminate research findings effectively and increases their academic mobility and career opportunities.

So, the development of a foreign-language academic vocabulary is a crucial element of PhD students' professional training. It directly influences their ability to conduct research, communicate results, and integrate into the international academic environment. Therefore, higher education institutions should prioritize the systematic development of academic vocabulary through well-designed curricula, innovative teaching methods, and the integration of modern technologies.

Chernii O.A, Shynkarenko R.V, Bielikov M.Yu.

Dnipro State Agrarian and Economic University

ENHANCING ACADEMIC WRITING AND VOCABULARY SKILLS IN PHD STUDENTS' TRAINING

In the context of the internationalization of higher education and research, the ability to communicate effectively in Academic English has become an essential requirement for PhD students. Among the key components of this competence are academic writing and the development of a rich and precise academic vocabulary. These skills are fundamental for successful research activity, publication in peer-reviewed journals, and active participation in the global academic community.

Academic writing is a complex and demanding process that requires not only linguistic proficiency but also critical thinking, logical organization of ideas, and adherence to specific disciplinary conventions. PhD students are expected to produce various types of academic texts, including research articles, conference papers, and dissertations. However, many of them face difficulties related to structuring arguments, maintaining coherence and cohesion, and using an appropriate formal style. These challenges are often intensified by an insufficient command of academic vocabulary.

Academic vocabulary plays a crucial role in shaping the quality of scholarly writing. It includes general academic words (such as analyze, indicate, derive, constitute) as well as discipline-specific terminology. A well-developed academic vocabulary enables PhD students to express complex ideas clearly and precisely, avoid ambiguity, and ensure the accuracy of their arguments. Conversely, limited vocabulary may result in repetitive language use, lack of clarity, and reduced overall quality of academic texts.

One of the main issues in PhD students' training is the lack of systematic instruction in academic writing and vocabulary development. In many cases, these skills are expected to be acquired independently, which can lead to gaps in knowledge and low confidence. Therefore, it is essential to integrate targeted support for academic writing into doctoral programs.

Several effective strategies can be implemented to enhance academic writing and vocabulary skills. First, incorporating English for Academic Purposes (EAP) courses into PhD curricula can provide structured guidance in writing and language use. These courses should focus on genre-specific writing, academic style, and the development of discipline-relevant vocabulary. Task-based and process-oriented approaches, such as drafting, revising, and peer reviewing, can significantly improve students' writing performance.

Second, exposure to authentic academic texts is a valuable tool for vocabulary acquisition and writing development. Reading research articles and analyzing their structure, language, and rhetorical features help students internalize academic conventions. Corpus-based learning and the use of concordancers allow learners to explore typical collocations and patterns of academic language.

Third, feedback plays a vital role in improving writing skills. Constructive and timely feedback from supervisors and instructors helps students identify errors, refine their arguments, and enhance lexical accuracy. Peer feedback is also beneficial, as it encourages collaboration and critical reflection.

In addition, digital technologies offer significant opportunities for supporting academic writing. Tools such as grammar and style checkers, academic phrasebanks, and online writing platforms facilitate autonomous learning and continuous improvement. These resources help students become more independent and confident in their writing.

Finally, it is important to address psychological factors, such as writing anxiety and fear of criticism. Creating a supportive learning environment and encouraging

regular writing practice can help students overcome these barriers and develop a positive attitude toward academic writing.

So, enhancing academic writing and vocabulary skills is a vital component of PhD students' training. A systematic and comprehensive approach that combines instruction, practice, feedback, and the use of digital tools can significantly improve students' academic performance. By developing these competencies, higher education institutions contribute to the formation of skilled and competitive researchers capable of effective communication in the international academic arena.

Chornobai V.H.
Dnipro State Agrarian and Economic University

EFFECTIVE ENGLISH TEACHING METHODS ON PRACTICAL CLASSES

Given the long-standing practice of professional training, it is advisable to offer students a variety of teaching methods to help them master practical and theoretical professional skills. In particular, **in the pursuit of mastering a** foreign language (English) in the context of professional theoretical knowledge, the translation method has been found to be the most effective in practical classes. The main source of relevant knowledge is authentic texts, which enable students to identify, analyze, and learn new vocabulary. Working with text materials involves several consecutive stages:

1) Introductory reading and listening to authentic texts. At this stage, students get a first look at the text, figuring out its main theme and how it's organized. It's a good idea to do tasks that focus on finding synonyms and antonyms for technical terms, figuring out the context in which they can be swapped, making sentences using antonym terms, and so on.

2) Professional interpretation of terminological units. The next step involves an in-depth analysis of terms, clarification of their semantic content, and paradigmatic relationships (synonymy, antonymy). An important component is the analysis of the contextual use of terms, discussion of the potential meanings of polysemous terms, accompanied by the exchange of professional knowledge.

3) Compiling an individual terminology dictionary of the language for special purposes in the process of working with the text. One of the key tasks of working with texts is the formation of a personal dictionary of professional terminology, which contributes to the systematization of new lexical units and their effective memorization. Such a dictionary may contain definitions of terms, examples of their use in professional texts, **as well as situation-specific** explanations.

4) Activation of the compiled terminology dictionary in situations of professional communication in classes focused on the development of dialogical and monological speech. The final stage involves integrating the acquired terminology into students' speech activity through modeling dialogues, producing professional texts, and recreating communicative situations that require active use of terminology. Practice-oriented tasks enable not only the consolidation of new terms, but also the formation of skills for their correct use in a professional context.

5) Performing communicative exercises using professional terminology. The most effective way to learn terminological vocabulary is to actively use it in speech practice. **The incorporation of dialogical principles** and monological exercises contributes to the reliable consolidation of new terms and the improvement of speech skills.

6) Constructing complete sentences and producing texts. Working on the syntactic structure of sentences helps students master the skills of correct use of terminology in oral speech and writing. Effective types of work include supplementing sentences with terms from a given list, transforming separate parts of sentences into a logically structured text, and writing short professional articles or abstracts using appropriate terminology.

The development of communicative competence, particularly in the context of learning a professionally oriented foreign language, enables the resolution of professional and communicative tasks faced by agricultural **instructional strategies in higher education** staff, and students at all levels**. To this end, effective** acquisition of terminological vocabulary in a professional foreign language course contributes **to the fostering of students'** professional competence, prepares them for intercultural communication, and ensures high-quality mastery of specialized vocabulary. The implementation of these tasks is impossible without knowledge of the terminology of the relevant specialty. **The incorporation of authentic materials alongside a structured speech practice framework**, and interactive teaching methods contributes to the in-depth acquisition of professional terminology and its active use in future professional activities [1, pp. 364-365; 2, pp. 112–125].

The development of practical professional skills through foreign languages necessitates the modernization of the domestic education system in the context of the intensive development of socio-economic relations in society, highlighting the problems of improving the **rigor** of higher education. **The efficacy of professional training hinges not only on the acquisition of specialized knowledge, but also on the aptitude** future graduates to apply it creatively in the process of performing professional tasks, **discursive competence in** a foreign language with foreign colleagues, and to carry out professional activities in a foreign language environment.

The main goal of foreign language acquisition, both in the classroom and in the process of independent cognitive **activity of students, is to facilitate the acquisition of language proficiency not only as an informational and communicative medium**, but above all as a means of interpersonal interaction in professionally oriented communicative situations that simulate the context of future professional activity. Accordingly, the teaching staff and educational programs **of universities are oriented** on the implementation of a communicative approach, the defining principles of which are the speech vector of the educational process and its situational conditioning.

REFERENCES

1. Bekh I. D. (1997). *Dukhovni tsinnosti v rozvytku osobystosti* [Spiritual values in personality development] Pedahohika i psykholohiia. № 1. S.124–127. (in Ukrainian)

2. Volfovska T. (2001). *Komunikatyvna kompetentnist molodi yak odna z peredumov dosiahnennia zhyttievoi mety* [Communicative competence of young people as one of the prerequisites for achieving life goals]. № 3. S. 13-16. (in Ukrainian)

Chyzhykova I.V.

University of Customs and Finance

INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS

Interactive learning is a hands-on teaching and learning method in which students take an active role in their education. It is a modernization of traditional teaching where teachers give lectures and students take notes, which can also be called passive learning. In terms of teaching/learning processes, for example, discussion and role-playing are interactive learning methods. In terms of digital teaching/learning processes, it is about the relationship between humans and machines.

A simple example of interactive learning methods in e-learning is a quiz, in which students can choose from a range of answer options to test their previously acquired knowledge. For example, they click on an answer, and the software responds and provides feedback in the form of text or symbols.

The term “interactive learning technologies” is usually associated with computer-based or multimedia learning, as it involves interactive dialogue with real partners and direct messaging. This concept means collective activity, where all participants interact,

exchange information, solve problems in an atmosphere of real cooperation and evaluate their own actions. Interactive technologies for teaching humanitarian disciplines, in particular languages, are based on an activity-based approach and include the use of interactive teaching methods; an organic combination of various teaching aids, innovative and traditional forms of teaching in the educational process on the principles of expediency of their implementation.

The basis of interactive learning is direct dialogue between student and teacher and student. Interactive technologies can be characterized by the presence of dialogue, exchange of opinions and arguments for and against a controversial issue. Discussion is one of the most effective types of activity on various topics during classes. Discussion of professionally oriented topics is useful for future communication of students in the workplace, enriching their vocabulary in a certain field. Modern interactive teaching methods allow reorienting the educational process from ineffective methods of knowledge transfer to the promotion of communicative competence, ensuring the implementation of a systematic approach to activities and learning, focused on students. University students must be competitive in their future professional field. At the same time, mastering professional communication skills should become one of the priorities of the future specialists.

It is worth noting that students can better perceive the content through interactive, game-based methods than through traditional frontal teaching. Interactive learning technologies allow for a more comprehensive adaptation to the needs and learning styles of different students. They can combine a number of different learning modes – from listening, personal research, discussion to role-playing games and competitions. In these cases, students are encouraged to be active, stimulating their creativity and independence. Interactive learning technologies are teaching students in such a way that they take an active part in this process.

Most often this happens through: teacher-student interaction, interaction between students, the use of audio, images and video, practical demonstrations and exercises. In

this way, you can motivate your students to be active participants in the lesson, to think, to communicate. The learning process will not only become more effective, but also interest will increase, knowledge acquisition will improve, team spirit will strengthen and at the same time students' freedom of expression will develop.

Demchenko M.V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

MAIN PRINCIPLES OF COMMUNICATIVE APPROACH

The focus of the communicative approach is on the ability to express thoughts and communicate. Learning is based on the formation of language competence – meaningful communication in various life situations. The essence of the lexical approach is that the student studies not individual words, but so-called chunks, which later help to form the language. These methods can be combined with other popular trends, which will make classes more interesting and more effective for all participants in the educational process. The main principles of the communicative method of teaching were reflected in the works of J. Richards and T. Rogers. They include the following:

1. Learning a foreign language should occur mainly through real free communication;

2. The goal of communicatively oriented teaching is authentic and content-oriented communication;

3. An important indicator of real communication is the content (of texts), which should be taken into account when designing communicatively oriented tasks;

4. Communication includes the integration of all four types of language skills: reading, writing, listening, speaking. Therefore, learning should occur, if possible, simultaneously and interconnected;

5. Learning is a creative process of using language, associated with trials and errors.

The communicative method is aimed at the simultaneous development of basic speech skills (oral and written speech, grammar, reading and listening) in the process of live, relaxed communication. Teaching a student to communicate in a foreign language is the primary task of the teacher. Vocabulary and grammatical structures are presented in the context of a real, emotionally colored situation, which contributes to the quick and stable memorization of educational material.

The use of such a system requires the teacher to be highly qualified in teaching a language as a foreign language. The role of the teacher in the learning process is quite significant: he must have the skills of spoken, not bookish, language; be open to communication, be able to interest, incline to communication; he needs to know all the nuances of the meanings of words and expressions of the language being studied and be able to convey them to students. To make the lesson truly interesting, the teacher must constantly use the most diverse types of exercises, perform different roles: teacher, animator, speaker, opponent in discussions, etc. The communicative method involves the destruction of the psychological barrier between the teacher and the student, and when this “distance” disappears, it is easier to start a conversation in a foreign language.

Dzhanumova A.E.

Dnipro State Agrarian and Economic University

TODAY'S CHALLENGES: PROBLEMS MODERN STUDENTS FACE IN FUTURE CAREERS

In today's rapidly changing and highly globalized world, modern students encounter numerous challenges that significantly influence their future careers. The transformation of the labor market, driven by digitalization, technological innovation, and globalization, has created new expectations for young professionals and increased the complexity of career planning.

One of the most pressing issues is the ***mismatch between academic education and labor market requirements***. Many higher education institutions still focus on theoretical knowledge, while employers increasingly demand practical skills, real-world experience, and job readiness. As a result, graduates often face difficulties when transitioning from university to professional life.

Another important challenge is ***the growing level of competition in the job market***. Students are no longer competing only locally but also globally, which requires them to possess strong foreign language skills, digital literacy, and well-developed soft skills such as communication, teamwork, adaptability, and problem-solving abilities.

The impact of automation and artificial intelligence is also a significant concern. Many traditional jobs are being transformed or replaced by technology, leading to uncertainty about future employment opportunities. Students must be prepared for continuous learning and professional flexibility in order to remain competitive in an evolving job environment.

In addition, modern students often experience ***psychological pressure and stress*** related to academic performance, financial instability, and fear of unemployment. These factors can negatively affect their motivation, productivity, and overall well-being.

Lack of professional experience is another barrier for students entering the workforce. Employers tend to prefer candidates with relevant work experience, which creates a paradox for graduates who are seeking their first job. Consequently, students are increasingly required to combine their studies with internships, part-time jobs, or freelance work.

In conclusion, to successfully adapt to contemporary challenges, students need to ***develop lifelong learning skills, critical thinking, and digital competence***. At the same time, higher education institutions should modernize their curricula and strengthen cooperation with employers to better prepare students for future careers.

Hryshchenko M.I.

Dnipro State Agrarian and Economic University

COMPONENTS OF COMMUNICATIVE COMPETENCE

One of the main terms in the communicative approach to teaching foreign languages is “communicative competence” – the ability to correctly and appropriately use language, depending on a specific communication situation.

Communicative competence includes the following components that should be formed in higher education students of non-linguistic higher education institutions:

1) grammatical competence (linguistic) – the main goal is not to know grammatical rules, but to use rules in constructing word combinations and agreeing on tenses;

2) sociolinguistic competence – skills of adequate communication within a certain social group;

3) sociocultural competence – knowledge of the country, cultural characteristics of the native speaker, their usual traditions, norms of behavior and etiquette and the ability to understand and adequately use them in the process of communication, while remaining a bearer of another culture;

4) discursive competence – the ability to build coherent and logical statements of different functional styles in oral and written language based on understanding different types of texts when reading and listening; the ability to understand, interpret written texts;

5) strategic competence – the ability to understand and use statements in accordance with the communicative intentions of the speaker and a specific communication situation.

The formation of a certain level of foreign language professional communicative competence is a relevant and effective basis for further foreign language professionally oriented communication of university graduates. However, it is necessary to take into account that during the study of a professional foreign language, different functions of language and methods of its application cannot have equivalent value. Along with the instrumental (simple transfer of information), regulatory (regulation of activity), personal-emotional and artistic (role-playing games, imagery of language), the heuristic (expression of one's understanding), social (communication outside one's narrow circle) and informational, scientific, analytical, reference functions of language are of the greatest value.

Kazakevych O.I., Sotnikova A.D.

Dnipro State Agrarian and Economic University

THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON LEARNING ENGLISH

In today's world, social media is an important part of everyone's life. Nowadays, they are a way to communicate and influence the teaching and learning of languages, such as English. English is the language of international communication and is widely used in social media. This plays a significant role, as most content is published in English. The main advantage is the ability to hear and see live English. By watching videos or reading posts and news in English, you can observe the use of modern English.

Platforms such as Instagram, TikTok, and others provide an opportunity to communicate with people worldwide. This increases the motivation to learn the language and allows you to overcome the language barrier by gaining practical experience in communication. Research shows that immersion in a language environment significantly speeds up the language learning process, as a person learns to think and react the language they are learning.

Another essential part of language learning is communicating with native speakers; social networks provide this opportunity. Social networks such as Reddit, Discord, and Clubhouse allow people from different cities and countries to communicate online and practice their language skills. Communicating with native speakers allows you to learn the correct pronunciation and increase your vocabulary.

Today, many educational pages on social networks such as YouTube and TikTok are dedicated to learning English. Teachers and native speakers share helpful tips, explain grammar, learn new words and idioms, and talk about cultural peculiarities.

In addition, much educational content is presented in a game form or short videos, making the learning process interesting and dynamic. We can study at our convenience, choose the topics we are interested in, and repeat the material as many times as necessary to master it.

Social media also motivates people to learn a language. Knowledge of English gives you access to engaging content: interviews with your favorite celebrities, educational podcasts, scientific articles, and popular videos.

Social media makes learning English more interesting and fun. They are not the primary learning method but a great addition. If you use them wisely and choose high-quality content, social media can be a powerful tool for learning English.

Koptieva K.S.

Dnipro State Agrarian and Economic University

COMMUNICATIVE COMPETENCE

Foreign language communicative competence, which is inextricably linked to the communicative approach, is considered as the goal and result of learning a foreign language. When learning a foreign language, the goal is to achieve a level of communicative competence that allows them to communicate (understanding, listening, reading, speaking and writing). It is explained that communicative competence consists of three main types – speech, language and socio-cultural ones. Communicative competence, in turn, consists of 4 types of competence – listening, speaking, reading and writing; language includes lexical, grammatical, phonological and orthographic, and socio-cultural competence includes two types – country studies and linguistic-country studies competence. In this case, competencies are considered as learning outcomes and

are characterized in detail, which allows program developers to understand the meaning of this concept.

The following components of foreign language communicative competence are distinguished:

- grammatical competence (the level of assimilation by the communicator of the grammatical code, including vocabulary, spelling and pronunciation rules, word formation and sentence construction);
- sociolinguistic competence (the ability to appropriately use and understand grammatical forms in different sociolinguistic contexts for the use of individual communicative functions);
- discursive competence (the ability to combine individual sentences into a coherent message, discourse, using various syntactic and semantic means for this);
- strategic competence (the ability to use verbal and non-verbal means when there is a threat of communication breakdown in the case of "insufficient level of competence of the communicator or due to the presence of side effects").

The main components of linguistic competence are considered to be:

- lexical competence;
- grammatical competence;
- semantic competence;
- phonological competence;
- orthographic competence;
- orthoepic competence.

In this regard, it is worth mentioning the definition of linguistic competence as "knowledge and ability to use formal abilities, on the basis of which meaningful and well-formed utterances can be generated".

Sociolinguistic competence is associated with the knowledge and skills necessary for the implementation of the social aspect of language use.

Pragmatic competence is associated with the user's knowledge of the principles by which utterances are organized, structured and arranged (discursive competence); are used to perform communicative functions (functional competence); are coordinated according to interactive and transitive schemes (speech programming competence).

Despite the differences in the components of foreign language communicative competence of different scientists, it can be noted that their formation should occur in an interconnected manner and ensure the development of communicative skills in the main types of speech activity (speaking, listening, writing and reading) in the process of students mastering linguistic, linguistic and regional knowledge.

Many scientists distinguish different scientific approaches to understanding the essence of communicative competence.

Krasko V.V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF COMMUNICATIVE METHOD

The communicative method of teaching foreign languages is characterized by the fact that communication, dialogical speech, spontaneous speech come to the fore, that is, the main emphasis is placed on real communication. A feature of textbooks of a communicative orientation is that they contain authentic educational material, that is, the nature of the content of foreign language information corresponds to the current state of development of the language being studied. Accordingly, tasks for texts or topics are built in such a way as to encourage students to talk, to appeal to their own life experience.

Despite all the advantages of the communicative method of teaching a foreign language, there are still some shortcomings that need to be corrected using this method. This concerns the problem of studying grammatical material. The results of the analysis of some communicative textbooks by foreign authors showed that grammar is presented somewhat “disjointedly” and thus, in our opinion, a certain systematicity of the language is lost. It is important that the communicative approach harmoniously combines different teaching methods without harming grammar, since knowledge and the ability to use the grammatical resources of a language represent one of the components of foreign language communicative competence.

Teaching practice demonstrates that the average first-year student, yesterday’s graduate of a comprehensive school, shows a level of language proficiency that is very far from the requirements that are put forward. The average first-year student cannot speak English, his vocabulary is minimal, and he cannot correctly use the available words in conversation, has a strong psychological barrier and simply “runs away” from studying this subject. At best, the student uses the simplest syntactic constructions, while not avoiding either grammatical, phonetic, or communicative errors, speaks in standard, memorized phrases.

The greatest difficulty for students, as experience shows, is the choice of verbs and their use in the desired tense form. This indicates, first of all, the lack of formation in the minds of first-year students of the idea of the system of the English language, especially the extensive tense forms, as well as other more simple grammatical phenomena. All this forces the university teacher to focus on the compensatory function of teaching a foreign language, in other words, to correct the shortcomings of school education, to “teach”, and sometimes to re-educate students. But, of course, the curriculum does not provide for an additional number of teaching hours for such activities. To the above, it is worth adding a low level of general culture (narrow worldview, low level of reading), which undoubtedly affects the assessment of the quality of the student contingent and the shortcomings of educational work.

The image of an average student will be supplemented by low motivation to master a foreign language. This fact looks very paradoxical in the modern conditions of the process of global integration.

Krot P.A.

Dnipro State Agrarian and Economic University

THE FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE

Each competence is built on a combination of knowledge, skills and abilities, as well as attitudes, values, emotions, abilities, behavioral components, that is, everything that can be mobilized for active action.

The transition to a competency-based approach means a reorientation from the process to the result of education in the activity dimension, in shifting the emphasis from the accumulation of normatively defined knowledge, skills and abilities to the formation and development of students' ability to act practically, to apply the experience of successful actions in specific situations, to the organization of the educational process based on taking into account the demand for educational achievements of students of higher education institutions in society, ensuring the ability to meet the real demands of rapidly changing situations of today and having a formed potential for rapid painless adaptation both in the future profession and in the social structure.

The perspective of the competency-based approach lies in the fact that it assumes a high readiness of graduates of higher education institutions for successful activity in professional spheres, including the mastery of foreign languages and cultures.

According to the above approach, the process of forming communicative competence should be considered not as an influence on the personality to form the qualities of students' necessary for the teacher and society, but as the creation of conditions for their self-development in the learning process, as well as the realization of their natural strengths and maximum possible self-realization. In these conditions, a higher education teacher should not simply transfer knowledge to students and form skills and abilities, but involve them in progressive communication.

According to this approach, English language learning should be activity-based, since real communication in classes is carried out through speech activity, with the help of which participants try to solve real and conditional tasks.

The communicative-activity approach involves an organic combination of conscious and subconscious components in the process of learning English, that is, the assimilation of the rules for operating communicative models occurs simultaneously with the mastering of their communicative-speech functions. This approach most closely reflects the specificity of the humanities as academic subjects in higher education. It is determined as a result of the methodical understanding of scientific achievements in the field of linguistics – the theory of communicative linguistics, psychology and methods of teaching foreign languages.

The implementation of the communicative-activity approach in the educational process means that the formation of foreign language speech skills occurs due to the implementation of foreign language speech activity by students. In other words, the mastery of communication tools is aimed at their practical application in the process of communication in specially created situations.

The cultural approach to the formation of communicative competence in the process of English language classes involves close interaction between the language and culture of the countries of the language being studied. This approach is characterized by two trends in the interpretation of language and culture facts for educational purposes:

1) from language facts to culture facts;

2) from culture facts to language facts.

In the context of the first trend, the teacher demonstrates how the language units reflect the peculiarities of culture and thinking of native speakers, and cultural information is extracted from the language units themselves.

The formation of communicative competence taking into account the cultural approach is presented in the following aspects: practical, educational and developmental.

Kyianytsia O.S.

Ukrainian State University of Science and Technology,
Prydniprovska State Academy of Civil Engineering and Architecture

MODERN TECHNOLOGIES AND METHODS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Learning foreign languages is very important in modern education. Today people need foreign languages for communication, education, and work. Because of this, teachers try to use different methods and technologies to make language learning more effective and interesting for students.

There are several modern technologies that help students learn foreign languages better.

Using mobile applications. Mobile applications are very popular among students today. Apps such as Duolingo, Quizlet, Babbel and Memrise help learners practice vocabulary, grammar, and pronunciation. These applications often include exercises and

small games that make the learning process more interesting. Another advantage is that students can study at any time and in any place using their smartphones [1, 4].

Using multimedia materials. Multimedia materials like videos, podcasts, music, and films are also useful in learning languages. They help students improve their listening skills and understand how native speakers talk in real life. For example, watching films in English can help learners learn new expressions and improve their pronunciation.

Interactive learning methods. Interactive activities are an important part of modern language teaching. Teachers often use discussions, role plays, group work, and language games during lessons. These activities help students practice speaking and feel more confident when they use a foreign language. [1, 3].

Online learning platforms. Online platforms are also widely used in education today. Platforms such as Google Classroom or Moodle allow teachers to share materials, give assignments, and communicate with students. These technologies make learning more flexible and convenient for both teachers and students [2, 4].

In conclusion, modern technologies play an important role in foreign language learning. Mobile applications, multimedia materials, interactive activities, and online platforms help make lessons more interesting and effective. Using these tools can help students develop their language skills and stay motivated to learn.

References:

1. Essafi M., Belfakir L., Moubtassime M. (2024). Investigating Mobile-Assisted Language Learning Apps: Babbel, Memrise, and Duolingo as a Case Study. Journal of Curriculum and Teaching. Retrieved from https://www.sciedupress.com/journal/index.php/jct/article/viewFile/25589/16050
2. Harmer, J. (2007). How to Teach English. Harlow: Pearson Education.
3. Soyupak, O., & İpek, H. (2024). Investigation of the Usability and User Experience of Mobile Language Learning Applications: Busuu, Duolingo, and Memrise. Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 14(4), 840-855. Retrieved from https://doi.org/10.7456/tojdac.1510008

4. Scrivener, J. (2011). Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching. Oxford: Macmillan.

Nashyvanko O.V.
Dnipro State Medical University

THE PROBLEMS STUDENTS FACE STUDYING GRAMMAR AT ENGLISH LESSONS

Grammar plays a crucial role in mastering a foreign language, as it provides the structural foundation for communication. However, many students encounter significant difficulties while studying English grammar.

One of the primary problems is ***the complexity of English grammar itself***. Unlike some other languages, English has a wide range of tenses, irregular verbs, and exceptions to rules. Students often struggle to understand when and how to use specific grammatical structures, such as perfect tenses, conditionals, and modal verbs. The lack of direct equivalents in the native language further complicates the learning process.

Another significant issue is ***interference from the students' mother tongue***. Learners tend to transfer grammatical structures from their native language into English, which leads to errors. For example, differences in word order, article usage, and verb forms often cause confusion. This phenomenon, known as negative transfer, slows down the acquisition of correct grammatical patterns.

Motivation and attitude also play an important role. Many students perceive grammar as boring, difficult, and overly theoretical. Traditional teaching methods, which often focus on memorization of rules and repetitive exercises, can reduce

students' interest and engagement. As a result, learners may lack motivation to practice and apply grammar in real communication.

Additionally, ***insufficient practice in real-life contexts*** is a common problem. Grammar is frequently taught in isolation, without meaningful communication. Students may be able to complete written exercises correctly but fail to use the same structures in speaking or writing. This gap between theoretical knowledge and practical application limits their communicative competence.

Another challenge is ***the fear of making mistakes***. Students often feel anxious when using new grammatical structures, especially in oral communication. This fear can lead to avoidance strategies, where learners prefer to use simple sentences instead of experimenting with more complex grammar. Consequently, their progress becomes slower.

The role of the teacher is also crucial. In some cases, grammar explanations may be unclear, too complicated, or not adapted to students' levels. A lack of individualized approach and feedback can prevent learners from understanding their mistakes and improving their skills.

To address these problems, it is important to adopt more effective teaching strategies.

First, grammar should be taught in context, using real-life situations, dialogues, and authentic materials. This helps students understand how grammar functions in communication.

Second, interactive methods such as games, group work, and problem-solving tasks can increase motivation and engagement. Technology, including online platforms and language-learning apps, can also support grammar practice in a more dynamic way.

Third, teachers should provide clear explanations and use visual aids, charts, and examples to simplify complex rules. Regular feedback and error correction are essential for students' progress.

Finally, creating a supportive classroom environment where mistakes are seen as a natural part of learning can reduce anxiety and encourage students to participate more actively.

So, students face numerous challenges when studying English grammar, including complexity of rules, native language interference, low motivation, lack of practical application, and fear of mistakes. Overcoming these difficulties requires a student-centered approach, effective teaching methods, and a positive learning environment. By addressing these issues, educators can significantly improve students' grammatical competence and overall language proficiency.

Parashchenko A.V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

INCLUSIVE APPROACHES TO TEACHING ENGLISH

The modern education system in Ukraine is actively developing inclusive learning. This approach ensures that all children have equal access to education, regardless of their physical, cognitive, or psychological differences. It is especially important to organize effective foreign language teaching for students with special educational needs.

Learning English gives many opportunities for communication and social interaction. However, for students with special educational needs, this process requires proper teaching support, adapted learning materials, and the use of different teaching methods.

Inclusive English teaching is based on accessibility, individual learning approaches, and creating a comfortable learning environment. Its main goal is to help students develop communicative skills in a foreign language, taking into account their abilities and educational needs.

For example, students with hearing impairments learn more effectively when visual strategies, mnemonic techniques, and regular repetition are used to support memory. Tools such as tables, graphic materials, and comic strips help them better understand and process information.

For students with visual impairments, it is advisable to use audio resources like audio books, music, and videos, as these support the development of phonetic skills and help expand vocabulary.

Students with intellectual disabilities often face difficulties when learning grammar and sentence structure, so they require special educational games and tasks adapted to their level of development. Interactive teaching approaches, such as pair work, group activities, role-playing, and discussions, are particularly important for effective learning. These methods not only enhance communication skills in students with special educational needs, but also promote socialization, helping them integrate more successfully into the learning process.

In conclusion, an individual approach, the use of modern technologies, and interactive methods are essential for the effective teaching of English to students with special educational needs, as they help create a supportive learning environment and promote better engagement and communication skills.

Porokhnia K.V, Svynarenko R.Yu, Semenov D.K.

Dnipro State Agrarian and Economic University

THE ROLE OF ACADEMIC ENGLISH IN PHD STUDENTS' RESEARCH AND PROFESSIONAL COMMUNICATION

In the contemporary academic environment, shaped by globalization and the rapid exchange of knowledge, Academic English has established itself as the primary medium of international scholarly communication. For PhD students, proficiency in Academic English is not only a desirable skill but a fundamental requirement that directly influences the quality of their research and their ability to engage in professional communication. It enables young researchers to access global scientific resources, disseminate their findings, and collaborate with international peers.

One of the key roles of Academic English lies in facilitating access to scientific information. The majority of high-impact journals, databases, and research publications are available in English. Consequently, PhD students must possess advanced reading skills and a well-developed academic vocabulary to comprehend complex texts, analyze research methodologies, and critically evaluate existing literature. Without sufficient language competence, their ability to conduct high-quality research may be significantly limited.

Academic English also plays a crucial role in the production of research outputs. Writing dissertations, articles, and conference papers requires not only knowledge of the subject matter but also the ability to present ideas clearly, logically, and persuasively. This involves mastering discipline-specific terminology, adhering to formal style conventions, and applying appropriate rhetorical structures. The use of precise and accurate language is essential for ensuring that research findings are understood correctly by the academic community.

In addition to written communication, oral academic communication is equally important. PhD students are often required to present their research at conferences, participate in seminars, and engage in academic discussions. Effective oral communication in English enhances their ability to share ideas, defend their research, and respond to questions from an international audience. It also contributes to the development of confidence and professional identity as emerging scholars.

Another significant aspect is the role of Academic English in professional networking and collaboration. International research projects, academic mobility programs, and interdisciplinary initiatives all rely on English as a common language. Proficiency in Academic English allows PhD students to build professional relationships, exchange knowledge, and participate in collaborative research. This, in turn, increases their visibility in the academic community and opens up new career opportunities.

However, the development of Academic English competence presents certain challenges. Many PhD students struggle with the complexity of academic discourse, including the use of formal register, cohesion and coherence, and discipline-specific conventions. Moreover, psychological barriers such as language anxiety and lack of confidence may hinder effective communication. These challenges highlight the need for systematic support within doctoral education.

To enhance the role of Academic English in PhD training, higher education institutions should implement targeted strategies. Integrating English for Academic Purposes courses into doctoral programs, providing access to authentic academic materials, and encouraging active language use through presentations and discussions are essential steps. Additionally, the use of digital tools, such as academic writing platforms and online corpora, can support language development and promote autonomous learning.

So, Academic English plays a pivotal role in PhD students' research and professional communication. It serves as a bridge to the global academic community,

enabling access to knowledge, effective dissemination of research, and meaningful collaboration. Strengthening Academic English competence should therefore be a priority in doctoral education, as it contributes to the formation of competent, confident, and internationally competitive researchers.

Pototskyi R.O., Pototskyi B.O., Bohdun A.A.

Dnipro State Agrarian and Economic University

DEVELOPING ACADEMIC ENGLISH COMPETENCE IN PHD STUDENTS: CHALLENGES AND STRATEGIES

In the modern academic landscape, characterized by globalization and increased international collaboration, proficiency in Academic English has become a key requirement for PhD students. The ability to communicate research findings effectively in English determines not only academic success but also opportunities for professional growth and participation in the global scientific community. Therefore, developing academic English competence is a crucial component of doctoral training.

Academic English competence is a multifaceted construct that includes advanced vocabulary, discipline-specific terminology, academic writing skills, critical reading abilities, and effective oral communication. However, many PhD students encounter significant challenges in mastering these skills. One of the primary difficulties lies in the transition from general English proficiency to academic and research-oriented language use. While students may have a solid foundation in everyday English, they often lack the specialized vocabulary and discourse conventions required for academic contexts.

Another challenge is related to academic writing. Producing research articles, dissertations, and conference papers requires not only linguistic accuracy but also the ability to structure arguments logically, apply appropriate style, and adhere to academic conventions. PhD students frequently struggle with coherence, cohesion, and the correct use of formal register. Moreover, limited exposure to authentic academic texts can hinder the development of writing skills and reduce confidence in using English for scholarly purposes.

Psychological factors also play an important role. Many students experience anxiety and lack of confidence when presenting their research in English, especially in international settings. Fear of making mistakes or being misunderstood can limit their participation in academic discussions and negatively affect their overall performance.

To address these challenges, a range of effective strategies can be implemented within doctoral education. First, integrating English for Academic Purposes (EAP) courses into PhD programs is essential. These courses should focus on developing key competencies such as academic writing, reading, listening, and speaking, with particular attention to discipline-specific needs. Task-based learning and project-oriented approaches can enhance student engagement and provide opportunities for practical application of language skills.

Second, the use of authentic materials, including research articles, conference presentations, and academic lectures, is highly beneficial. Exposure to real academic discourse helps students understand genre conventions, rhetorical structures, and appropriate language use. Additionally, corpus-based tools and online resources can support vocabulary development and improve writing accuracy.

Third, collaborative learning environments play a significant role in developing academic English competence. Peer review, group discussions, and collaborative writing tasks encourage active use of language and foster critical thinking. Constructive feedback from supervisors and instructors is also essential, as it helps students identify weaknesses and improve their performance.

Furthermore, digital technologies offer valuable support in language learning. Tools such as grammar checkers, academic writing platforms, and online courses provide opportunities for autonomous learning and continuous improvement. Incorporating these technologies into the learning process can increase flexibility and accessibility.

So, developing academic English competence in PhD students is a complex but essential task that requires a systematic and multifaceted approach. Addressing linguistic, cognitive, and psychological challenges through targeted strategies can significantly enhance students' ability to function effectively in the international academic environment. By prioritizing the development of academic English skills, higher education institutions contribute to the preparation of competent and globally competitive researchers.

Rezunova O.S.

Dnipro State Agrarian and Economic University

THE ROLE OF TEACHER IN THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' COMMUNICATIVE SKILLS AT ENGLISH LESSONS

The development of communicative skills is one of the primary goals of modern foreign language teaching. In the context of English lessons, the teacher plays a key role in facilitating students' ability to use the language effectively in real-life situations.

In contemporary language education, the focus has shifted from the mere acquisition of grammatical knowledge to the development of communicative competence. This includes not only linguistic accuracy but also the ability to use language appropriately in various social contexts. The teacher acts as a facilitator, organizer, motivator, and guide in this process.

One of the essential roles of the teacher is to create a communicative environment in the classroom. This involves encouraging interaction, promoting pair and group work, and designing tasks that simulate real-life communication. Activities such as role-plays, discussions, debates, and problem-solving tasks enable students to practice language in meaningful contexts and develop fluency.

Another important function of the teacher is to provide clear instructions and scaffolding. Students often need support in understanding how to structure their speech, express their ideas, and use appropriate vocabulary and grammar. The teacher helps by modeling language, providing useful expressions, and gradually reducing support as learners become more independent.

Motivation is also a critical factor in developing communicative skills. The teacher should inspire students by selecting engaging topics, using authentic materials, and integrating technology into the learning process. A motivated learner is more likely to participate actively and take risks in communication.

Feedback and error correction play a significant role as well. The teacher must strike a balance between accuracy and fluency, correcting mistakes in a way that does not discourage students. Constructive feedback helps learners become aware of their weaknesses and improve their performance.

Furthermore, the teacher should foster a supportive and inclusive classroom atmosphere. Students need to feel comfortable expressing themselves without fear of criticism. A positive environment encourages participation and helps reduce language anxiety, which is often a barrier to effective communication.

The teacher's role also includes assessing students' communicative competence. This involves not only traditional testing but also continuous assessment through observation, presentations, and interactive tasks. Such assessment provides a more comprehensive understanding of students' abilities.

So, the teacher plays a central role in the development of students' communicative skills at English lessons. By creating a communicative environment,

providing guidance and support, motivating learners, offering constructive feedback, and fostering a positive atmosphere, the teacher significantly influences students' language development. Effective teaching strategies and a student-centered approach are essential for helping learners become confident and competent communicators in English.

Sheptyha S.O.

Dnipro State Agrarian and Economic University

LINGUISTICS AND METHODOLOGY IN LSP TRAINING

Language for Specific Purposes (LSP) has become an important area of modern language education due to the growing need for effective communication in professional contexts. In a globalized world, specialists are often required to use a foreign language in their work, which makes general language knowledge insufficient. LSP focuses on teaching language that is directly related to specific fields such as business, medicine, law, or engineering, ensuring that learners acquire practical and relevant communication skills.

From a linguistic perspective, LSP is based on the analysis ***of specialized discourse.*** Each professional field has its own vocabulary, terminology, and communication patterns that differ from everyday language. For example, scientific texts are usually precise and objective, while business communication may include

persuasive and formal elements. Understanding these linguistic features helps learners use language accurately in their professional environments.

An essential aspect of LSP linguistics is the concept of genre. Different professions use specific types of texts, such as reports, research articles, presentations, or emails. Each genre has its own structure, style, and communicative purpose. By learning how these texts are organized, students can both understand and produce professional documents more effectively.

Another important concept is ***register,*** which refers to the level of formality and style used in communication. In professional settings, choosing the appropriate register is crucial for successful interaction. For instance, formal language is typically required in official documents, while a semi-formal style may be used in emails or team discussions. Mastering register allows learners to adapt their language to different situations.

Corpus linguistics also plays a key role in LSP training. By analyzing real-life texts from specific fields, researchers can identify common vocabulary, phrases, and patterns. This information is used to create teaching materials that reflect authentic language use. As a result, learners are better prepared for real communication in their professional domains.

From a methodological perspective, LSP training is based on a learner-centered approach. One of the first steps in course design is needs analysis, which helps identify learners goals, professional tasks, and language level. This ensures that the course content is relevant and tailored to their specific needs, making the learning process more effective.

Task-based learning is widely used in LSP methodology. It involves engaging learners in practical activities that simulate real-life situations, such as writing reports, participating in meetings, or giving presentations. These tasks help students develop both language and professional skills, as they practice using the language in meaningful contexts.

In conclusion, LSP training combines linguistic knowledge with effective teaching methods to prepare learners for professional communication. By focusing on specialized vocabulary, genres, and real-life tasks, it provides practical language skills that are directly applicable in the workplace. As the demand for international communication continues to grow, LSP remains a vital component of modern education.

Sopin R.O.

Dnipro State Agrarian and Economic University

MODERN MODIFICATIONS OF COMMUNICATIVE APPROACH

The communicative method of language learning has gained recognition relatively recently. The communicative method is, first of all, the practice of communication and training in the perception of a foreign language by ear.

Applying this in the learning process in a short time helps to overcome the language barrier. Even with a small vocabulary, students can try their hand at communicating in a foreign language literally from the first lessons. This method of language learning gives good results precisely because it is aimed at creating an artificial language environment. By devoting more than 80% of the learning time to communication, students, getting into real communication conditions, do not have any special difficulties. Although the communicative approach is relevant, its modifications and new approaches to the methodology have appeared.

The most popular of them are presented below.

Flipped classroom. For students with high motivation and a level above Intermediate, learning in the Flipped classroom style is suitable. The essence of the method is that students receive assignments to work on the material (video lecture, for example) before the lesson and during the lesson they do not spend time discussing theory, but devote it to active practice. Thus, the teacher is able to cover more material, and students can learn to work independently. Students work at a pace convenient for them and come to the lesson prepared. The disadvantages are: the method is suitable for motivated students of an above-average level; similar to the type of teaching in the lecture style, while students receive information passively, they are not involved in analyzing the topic; guided discovery is not used here.

Teachers often use Dogme style – a variation of the communicative approach to language teaching. It allows you to move away from textbooks and lesson plans as much as possible and focus on communication between the student and the teacher. In this approach, there is no class as such – there are topical topics and live communication that pushes students to use certain vocabulary and grammar.

Task-based learning helps students solve such communicative tasks: making an order in a restaurant or going through a job interview, etc. During training, authentic materials and exercises that students perform in real life are used. For example, the teacher presents the student with a language unit in such forms that the student remembers its meaning using a text, a hypothetical situation or a dialogue. Then the student is invited to perform practical exercises to consolidate the material. At the end, a communicative task (for example, a role-playing game) is given, the purpose of which is to teach students to generate fluent speech in a foreign language.

The CLIL (Content and Language Integrated Learning) method is based on teaching program subjects in English, helping to solve several tasks at once: for example, to study the history of the country and at the same time practice the past tense. In this approach, language is not a goal, but a means of obtaining information. Known since 1994, the method has gained popularity since the mid-2000s. The basic principles:

other subjects are studied in the form of English, that is, not only the language is studied, but also the content. The content should be accessible for understanding and accompanied by visual supports. All types of language activities are integrated, but the language is adapted depending on the level. The problems are the lack of material and qualified teachers.

Blended learning is a mixed form of learning that combines both face-to-face teaching and online learning. For example, taking course online and face-to-face meetings with a teacher who is a curator and answers all kinds of questions related to the course. This method helps to carry out learning from anywhere in the world.

Embodied learning is another relevant method in which learning is a physical process, not just a mental one. For example, to learn event verbs, you can offer students to perform these events. This is relevant not only for a young person, but also for adults, as it creates stronger associative connections and helps to better remember the material.

Stukalo O.A.

Dnipro State Agrarian and Economic University

THE HISTORY OF COMMUNICATIVE APPROACH

Analysis of human history shows that foreign languages have always been an objective need of society, contributing to its more complete development. In the modern era of globalization, mastering a foreign language is becoming simply a necessity. The challenges of the time force us to look for approaches to teaching foreign languages that would satisfy the needs of those who seek to master them. Today, knowledge of grammar and vocabulary is not enough; we need to communicate freely and naturally in the language. It is precisely this practice of communication that the communicative

method is aimed at, which currently occupies the first line of the popularity rating among methods of teaching foreign languages.

The communicative approach originated in the 60s-70s of the 20th century in Great Britain, when English began to acquire the status of the language of international communication. It is difficult to determine specific sources, because existing teaching methods, as a rule, influence the following ones. It turned out that the grammar-translation and audio-lingual methods popular at that time no longer satisfied either teachers or their students. The latter required not so much systematic knowledge of the language as the rapid acquisition of skills in its use in everyday communication. Therefore, classical teaching methods, which were based on the study of grammatical structures and memorization of dialogues and texts, gave way to a communicatively oriented approach to teaching foreign languages.

The issue of developing students' communicative competence is becoming more relevant every year, since international cooperation in all areas is considered a key element of the status of any country and its representatives around the world. Current students are the future driving force in this process. Therefore, it is important to prepare them for this mission now. So, replacing traditional approaches to teaching with innovative and more effective ones is the most important task in modern education.

The task of a teacher in the educational process is to promote the motivation of higher education students and choose the most effective approach to teaching foreign languages. One of these is the communicative approach, as it emphasizes the importance of communication in teaching speaking. The communicative approach to teaching English was introduced in the 1970s by British and American scholars with the aim of increasing the effectiveness of developing the communicative skills of non-native speakers of English.

Середа В.В.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ЕВОЛЮЦІЯ МЕТОДИК ТА ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ВІД КЛАСИЧНИХ ПАРАДИГМ ДО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Сучасна іншомовна освіта переживає безпрецедентну трансформацію, зумовлену стрімким розвитком цифрових технологій, зміною соціокультурних запитів та глобальним переходом до діджиталізації суспільних процесів. Традиційні методики — граматико-перекладний підхід, аудіолінгвальний метод та лекційно-орієнтована передача знань — поступово витісняються студентоцентричними, технологічно-інтегрованими моделями, де пріоритет надається комунікативній компетентності та розвитку автономних навчальних стратегій. Метою цього дослідження є систематизація ключових трансформацій у методиці навчання іноземних мов та оцінка їхнього впливу на якість підготовки сучасного фахівця.

Фундаментом сучасної лінгводидактики залишається комунікативний метод, який акцентує увагу на соціальних ролях комунікантів, їхніх інтенціях та прагматичній меті спілкування, дозволяючи відпрацьовувати мовний матеріал у ситуаціях, максимально наближених до реального професійного середовища. Паралельно провідна роль відводиться інформаційно-комунікаційним технологіям (ІКТ), що реалізуються через концепції CALL (Computer-Assisted Language Learning) та MALL (Mobile-Assisted Language Learning). Емпіричні дослідження засвідчують, що системне застосування ІКТ суттєво підвищує рівень академічної успішності студентів, знижує афективний фільтр та активно залучає до навчального процесу сором'язливих учасників, яким складно реалізувати себе в традиційній аудиторії. Слід, однак, зазначити, що надмірне або форсоване застосування виключно цифрових медіа може призводити до демотивації без відповідного педагогічного балансу.

Логічним розвитком ІКТ-інтеграції стала модель змішаного навчання (Blended Learning) та її радикальне втілення — педагогічна концепція перевернутого класу (Flipped Classroom). Ця парадигма принципово переосмислює розподіл навчального часу: первинне засвоєння нового матеріалу відбувається автономно вдома через відеолекції та підкасти, тоді як аудиторний час цілком присвячується практичному застосуванню знань, комунікативним іграм та вирішенню складних лінгвістичних завдань під керівництвом педагога. Широке впровадження підходу BYOD (Bring Your Own Device) зробило доступ до навчального контенту повсюдним та персоналізованим. Проте успішність перевернутої моделі критично залежить від якості дизайну відеоматеріалів: незструктурований або надто тривалий контент спричиняє когнітивне перевантаження та демотивацію здобувачів освіти.

Найбільш революційним трендом 2024–2025 років є масштабна інтеграція систем штучного інтелекту (ШІ) в іншомовну освіту. На основі алгоритмів машинного навчання та обробки природної мови (NLP) ШІ-платформи безперервно аналізують індивідуальні прогалини у знаннях і адаптують темп та зміст уроків у режимі реального часу — явище, що дістало назву «метакогнітивний скаффолдинг». Провідний інструментарій сучасного педагога включає генеративні мовні моделі (ChatGPT, Claude, Gemini) для планування занять та генерації навчальних матеріалів, платформу Mizou для конструювання захищених чат-ботів із чіткими педагогічними цілями, а також Eduaide.Ai і Curipod для швидкого створення інтерактивних ресурсів різних рівнів складності. Водночас масштабна імплементація ШІ несе системні виклики: алгоритмічна упередженість, ризик інтелектуальної деградації через надмірне покладання на підказки системи, нерівний доступ до преміальних платформ та питання конфіденційності персональних даних студентів.

Паралельно активно розвивається гейміфікація — системна інтеграція ігрових механік (бали, бейджі, таблиці лідерів, змагальні квести) в освітній процес

з метою підвищення залученості та утримання матеріалу. Систематичні огляди наукових досліджень 2020–2024 років підтверджують, що вона суттєво покращує показники робочої пам'яті, знижує мовну тривожність та формує психологічно безпечний простір для лінгвістичних експериментів. Водночас надмірна гейміфікація генерує ризик поверхневого навчання, коли студенти зосереджуються на досягненні ігрових маркерів замість осмисленого засвоєння матеріалу — підміна мети стає головною загрозою ефективності цього підходу.

В українському контексті системна цифровізація лінгвістичної освіти реалізується через міжнародний проєкт DigiFLEd (Erasmus+), у межах якого на базі семи провідних університетів, зокрема Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, створено Віртуальні центри — інноваційні цифрові хаби для обміну ресурсами між педагогами та спільного розроблення навчальних матеріалів. Впроваджуються платформи Genially, Padlet та Gimkit, а також системи автоматизованого перекладу Trados Studio для підготовки фахових перекладачів у рамках сучасних CAT-технологій.

Таким чином, еволюція методик навчання іноземних мов демонструє стійку тенденцію до конвергенції класичних педагогічних принципів із цифровими технологіями. Штучний інтелект, гейміфікація та імерсивні середовища є не замінниками традиційної педагогіки, а її потужними каталізаторами. Ключовим завданням сучасного педагога в цих умовах стає кваліфіковане кураторство алгоритмів, збереження глибокого міжкультурного контексту та підтримка критичного мислення студентів у просторі тотальної діджиталізації освіти.

СЕКЦІЯ 3

ПРОФЕСІЙНА, МІЖОСОБИСТІСНА Й МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Maryna Averkyna

Estonian Business School(Tallinn)

MORAL AND ETHICAL NORMS OF PROFESSIONAL COMMUNICATION: FEELINGS, ATTITUDES, ASSESSMENTS

Moral and ethical principles of professional communication are consistently based on recognizing the dignity of a partner. First of all, it is important to wish him all the best, as well as yourself. Some types of human activity make high moral demands on those who are professionally engaged in them. The main characteristic of these professions is the potential intervention in the spiritual world of a person, his fate and mental well-being, which gives rise to specific moral conflicts that lead to a shift in the balance of moral requirements. To resolve these conflicts, it is necessary to raise moral standards, which requires new types of professional ethics. Lawyers, doctors, diplomats, teachers or managers feel professional suitability due to the level of education, volume of knowledge, depth of skills and breadth of abilities. Their moral qualities are understood as consistent manifestations of moral consciousness in behavior and actions. Here, the moral "face" occupies a special place, sometimes playing a leading role in solving professional problems. Pedagogical ethics studies the specifics of pedagogical ethics, substantiates its principles, clarifies the specific application of general moral rules in the field of education, and also clarifies its functions and the specific content of ethical categories. The ethics of a scientist involves such moral qualities as scientific integrity, personal decency and patriotism. Judicial ethics requires honesty, justice, openness, humanism and fidelity to the law. In medical ethics, all norms, principles and assessments are focused on human health, its improvement and preservation.

Basic rules of moral and ethical professional communication:

1. **Techniques for establishing mutual understanding and relieving tension**. Creating a moral basis in communication with colleagues by recognizing their morality,

dignity, honor, needs and rights frees a person from unnecessary stress and preserves strength and energy.

2. **The Golden Rule of Living Together in Society**. Successful interaction in a community is often determined by the desire when a person treats people the way he would like to be treated.

3. **Benevolence**. The initial attitude towards positive cooperation.

4. **Climate of communication**. Important feelings, emotions, meanings that we convey. They should support a person and best contribute to achieving a common goal.

5. **Emotional restraint**. The ability to control irritation or anger in conflict situations is crucial.

6. **Respectful attitude towards colleagues**. It is extremely important to purposefully cultivate a positive attitude towards colleagues. Negative feelings inevitably manifest themselves at the first opportunity. Therefore, it is important to develop healthy feelings and emotions towards the professional environment.

7. **Respect for colleagues**. Recognize the knowledge, experience and expertise of a colleague. Respect the other person's time and demonstrate punctuality in the performance of professional duties.

8. **Tolerance towards others**. Moral manifestations of personality also include tolerance for other points of view, cultural or religious differences.

9. **Responsibility**. Keeping one's word and professional honesty.

10. **Confidentiality**. Maintaining professional and personal secrets.

11. **Assessments and criteria for work results, executive behavior and cooperation style**. These assessments should be developed, analyzed jointly and applied by agreement in the team.

12. **Objectivity**. Evaluating work or actions, not a person's personality ("There are mistakes in this report" instead of "You are incompetent").

13. **Fairness**. An equal approach to all team members, regardless of personal sympathies.

14. **Constructiveness**. Criticism should be aimed at correcting a mistake, not at humiliating someone. Thus, communication helps to reveal and develop the best in a person.

Mutual understanding and goodwill, responsibility and cooperation are important for creating a positive work environment. Professional interaction is learning and self-education, where people influence each other, developing high personal qualities.

Bezverkha S.V.

Vinnytsia National Technical University

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LANGUAGE EDUCATION: EXPERIENCE AND PRACTICAL RECOMMENDATIONS

Artificial intelligence is rapidly transforming modern education, and the field of language learning is one of the areas where these changes are especially noticeable. The use of intelligent technologies in teaching foreign languages opens up new opportunities for both teachers and students, providing personalization, interactivity, and access to a vast amount of resources. In this context, it is important not only to understand the potential of artificial intelligence but also to be able to apply it in practice, taking into account both its advantages and limitations.

One of the key advantages of artificial intelligence in language education is the possibility of individualizing the learning process. AI-based systems are capable of analyzing a student's level of knowledge, their strengths and weaknesses, as well as the pace at which they absorb material. For example, a student who has difficulties with grammar will receive more exercises on this topic, while another may focus on developing vocabulary or listening skills. This approach significantly increases the effectiveness of learning and students' motivation.

Another important aspect is the development of speaking skills. Speech recognition technologies allow students to practice pronunciation in real time while receiving immediate feedback. In addition, chatbots and virtual interlocutors make it possible to simulate real dialogues, which contributes to the formation of communicative competence. Students can practice without fear of making mistakes, which creates a more comfortable learning environment.

Experience in using artificial intelligence in language education shows that it effectively complements traditional teaching methods but does not completely replace them. The teacher remains a key figure in the educational process, as they define learning objectives, shape lesson content, and provide emotional support to students. AI acts as a tool that simplifies routine tasks such as grading tests, preparing materials, or analyzing academic performance. This allows teachers to devote more time to individual work with students.

The practical implementation of artificial intelligence in language education requires certain preparation. First of all, it is important to choose appropriate tools that correspond to learning goals and the level of students' preparation. Today, there are many platforms and applications available, so it is worth focusing on those that have a user-friendly interface, high-quality content, and positive reviews. Secondly, it is necessary to teach students how to use these tools effectively by explaining their capabilities and limitations.

Among practical recommendations, it is worth highlighting the integration of AI into existing curricula. For example, intelligent systems can be used for homework, independent work, or additional practice. An important aspect is a critical attitude toward the results generated by artificial intelligence. Students should understand that such systems can make mistakes, so it is necessary to verify the information obtained. This is especially relevant when learning complex language structures or translating texts. The development of critical thinking is an integral part of modern education, and the use of AI can contribute to this process. Equally important is the ethical component.

The use of artificial intelligence in education is associated with issues of data privacy, copyright, and academic integrity. Teachers should explain to students the rules for using such technologies in order to avoid plagiarism or excessive dependence on automated solutions. At the same time, educational institutions must ensure the safe use of digital platforms.

In conclusion, artificial intelligence opens up new horizons for language education, making it more flexible, accessible, and effective. Its successful application depends on the proper combination of technology and pedagogical approaches. Teachers who are able to integrate AI into their practice gain a powerful tool for improving the quality of education, while students have the opportunity to develop their language skills in a convenient and modern format. At the same time, it is important to maintain a balance between the use of technology and traditional methods in order to ensure the comprehensive development of the individual.

Olha Bielan

Varna University of Economics

INTERCULTURAL COMMUNICATION AS A KEY COMPONENT OF SUCCESSFUL PROFESSIONAL PRACTICE

Abstract. *This paper examines intercultural communication as one of the keys to professional success and analyzes the main factors that play a significant role in this context. It also analyzes the characteristics of language, as well as foreign language proficiency and knowledge in the modern world, which are directly linked to the culture of each nation. The data-based analysis and survey as well as the comparative method were used to analyse the findings of the research.*

***Keywords**: intercultural communication, language, culture, professional communication.*

Introduction. Proficiency in a foreign language during Ukraine's integration into the European and global communities facilitates the expansion of business ties and contacts, provides opportunities to study and effectively apply international experience, utilize modern information technologies, participate in international conferences, seminars, and congresses, undertake internships in foreign countries to enhance professional training, and conduct written exchanges of business information, among other things. But the most important aspect of this is intercultural communication.

Intercultural communication is communication that takes place in conditions so different from the culturally determined traditions of communicative competence among its participants that these differences significantly influence the success or failure of the communicative event. Communicative competence is defined as the use of knowledge of symbolic systems and the rules governing their functioning, as well as the principles of communicative interaction employed during communication. Intercultural communication is characterized by the fact that its participants, during direct contact, use specific linguistic variants and discursive strategies that differ from those they use for communication within their own culture. Intercultural communication is sometimes also referred to as cross-cultural communication, as it describes the phenomena of cross-cultural, mutual communication between representatives of different cultures [3].

Міжкультурна комунікація. Language serves as a powerful driving force in intercultural communication because it is a fundamental element of culture and its instrument, as well as the embodiment of our spirit and the reflection of a culture that defines a nation's mentality. After all, every nation has its own unique cultural character, which is conveyed through language. In this regard, the Ukrainian writer Panas Mirny noted that the greatest and most precious treasure of every nation is its language – that repository of its spirit, its rich treasury. Thus, language reflects the key characteristics of the human personality and the entire national and cultural identity of a

people. Since every language speaker is also a bearer of culture, people perceive the world differently, through the lens of their native language. It is also important to note that knowledge of another people's language is an essential component of intercultural communication and the very first step toward establishing successful communication between representatives of different nations and cultures, as well as in various professional spheres.

Addressing a person in a manner that is tactless for a particular culture due to ignorance of linguistic peculiarities can make communication impossible even before it begins. Lack of familiarity with the system of metaphorical and symbolic meanings leads to conflicting interpretations and linguistic comparisons, which are so abundant in linguistic worldviews. The incorrect use of cross-linguistic homonyms causes misunderstandings, comical situations, and sometimes even conflicts [4].

That said, concepts such as "knowing" and "mastering" the language of another community do not mean the same thing. After all, mastering a foreign language means that the speaker communicates, thinks, and understands it as fluently as a native speaker. Knowledge of a language, however, is a fully conscious perception of the language as a repository of specific knowledge about people and the world, which is embedded in vocabulary, idioms, grammar, and other means of linguistic expression [4].

Thus, in this situation, intercultural communication comes to the rescue, because the task of intercultural communication is to foster intercultural competence – the necessary knowledge about different peoples and cultures – with the aim of avoiding interethnic and intercultural conflicts and establishing comfortable conditions for communication in various spheres and life situations [4]. Furthermore, intercultural communication, in which cultures and languages interact through speech, is based on two types of behavior. Universal behavior, common to all cultures, is based on human biological heredity, which is passed down from generation to generation. Furthermore, different ethnic groups exhibit specific behavior (parochial behavior), which is shaped

by their social and physical environment. Specific behavioral patterns form a specific culture, which can be defined as “a mentality (a system of values, ideas, and customs), that is, a set of conventions that govern social relations” [5; 35]. It should be noted that intercultural communication consists of verbal and nonverbal components.

In addition, verbal components play an important role in interpersonal communication, as they are the primary carriers of message meaning. At the same time, some researchers note that nonverbal signals account for 60% to 80% of interpersonal communication [2; 58-59], which underscores the importance of studying elements of other semiotic systems. When cultures interact, unintended barriers to communication and conflicts may arise due to differences in verbal and nonverbal codes among speakers of different cultures [4]. Furthermore, the culture of professional communication is characterized by the level of development of communicative knowledge and skills and enables interpersonal interaction aimed at the effective performance of professional duties. However, business communication – specifically its ethics – plays a crucial role in this context.

After all, the ethics of business communication are based on rules and norms of partner behavior that foster cooperation. First and foremost, this involves strengthening mutual trust, keeping partners informed of one’s intentions and actions, and preventing deception and the failure to fulfill commitments. Some foreign corporations and firms have developed codes of honor for their employees. It has been proven that a business with a moral foundation is more profitable and progressive [1].

Thus, professional communication develops within the context of specific professional activities and, to a certain extent, incorporates their distinctive features; it is an integral part of these activities and a means of carrying them out. In professional communication culture, one can identify general norms of communication that are determined by the nature of the social order and are based on the achievements of the past and present. At the same time, this culture has an individual character and

manifests itself in the modes of communication chosen by the individual in specific business situations involving particular people

Conclusions. Thus, successful professionals in various fields must be able to balance organizational goals with external global challenges, as organizations and companies become increasingly interconnected and the role of leaders in managing global teams grows in importance. During business trips to different countries, a professional must take various cultural nuances into account – and this is one of the key skills for successful professionals. This is defined as cultural intelligence, that is, the ability to interact with people from different cultures and to be aware of other cultural values, relationships, behaviors, and beliefs. Regardless of their geographic location, professionals must be able to communicate across borders to create competitive advantages and achieve results.

References

1. Galytska, M.M. Speech Etiquette as an Element of the Culture of Foreign-Language Communication Among Tourism Managers / M.M. Galytska // Foreign Languages in Educational Institutions. Scientific and Methodological Journal. – 2004. – Pp. 134-140.
2. Myazova, I.Y. Features of the interpretation of the concept of "intercultural communication" / I.Y. Myazova // Philosophical Problems of the Humanities. – 2006. – No. 8.-pp. 108-113.
3. Manakin V.M. Language and Intercultural Communication / V.M. Manakin. – Kyiv: TSUL, 2012. – 288 pp.
4. Mishlanova S.L. The Intercultural Paradigm and Prospects of Intercultural Communication / S.L. Mishlanova, T.M. Permyakova // Stereotypes and Creativity in Text. Interuniversity Collection of Scientific Papers. – Perm, 2005. pp. 340−350.
5. Shared History. Dialogue of Cultures: Textbook / P. Verbytska, N.

Holosova, V. Dyakiv et al.; [eds.: O. Mikheeva, O. Kovalevska]; All-Ukrainian Association of Teachers of History and Social Sciences “New Era.” – Lviv: ZUKTS, 2013. – 256 pp.

Bochkar I.O., Tymofieieva K.I.

Dnipro State Agrarian and Economic University

LINGUISTIC MEANS OF EXPRESSING THREATS

Linguistic means of expressing threats constitute an important object of study in modern linguistics, particularly within pragmatics, sociolinguistics, and psycholinguistics. A threat as a speech act is a complex communicative phenomenon that combines linguistic, psychological, and social aspects. It is aimed at influencing the addressee in order to evoke fear, change behavior, or compel certain actions. In this context, both verbal and nonverbal components play a role, although the focus of this report is specifically on linguistic means.

From a linguistic perspective, threats are realized through different levels of language: lexical, grammatical, syntactic, and stylistic. At the lexical level, words and expressions with negative semantics are used, which directly or indirectly indicate possible harm or danger. These may include verbs associated with actions such as punishment or violence, as well as nouns denoting negative consequences. At the same time, it is important to note that threats do not always contain explicitly aggressive vocabulary; sometimes they are masked by neutral or even polite formulations.

At the grammatical level, threats are often expressed through conditional constructions that create a cause-and-effect relationship between the actions of the addressee and possible consequences. For example, the use of complex sentences with conditional clauses allows a threat to be formulated in a more implicit form. Such constructions may appear less aggressive but remain effective means of influence. The mood of the verb also plays an important role, particularly the imperative mood, which enhances the categorical nature of the statement.

Syntactic means are also significant in expressing threats. Short, concise sentences often create an effect of determination and seriousness of intent on the part of the speaker. At the same time, extended constructions can detail possible consequences, thereby intensifying the psychological impact. Intonation, although belonging to spoken language, can be conveyed in written form through punctuation, such as the use of exclamation marks or dashes.

The stylistic level involves the use of various tropes and figures of speech. Metaphors, hyperbole, and irony can serve as means of intensifying or, conversely, softening a threat. For example, metaphorical expressions allow the speaker to conceal the direct meaning, making it more implicit while still understandable to the addressee. Irony may be used to create a double meaning, where the statement appears neutral on the surface but acquires a threatening character in context.

Particular attention should be paid to indirect threats, which do not contain explicit signs of aggression but are perceived as such due to context. In such cases, the communicative situation, prior interaction between participants, and social norms play a decisive role. For instance, a hint or warning may function as a threat if the addressee interprets it as a signal of danger.

In the modern digital environment, linguistic means of expressing threats acquire new forms. Internet communication, particularly social media and messaging platforms, creates conditions of anonymity and reduced social control, which may encourage more open or aggressive expressions of threats. At the same time, both traditional linguistic

means and new ones are used, such as emojis, memes, or abbreviations, which may carry implicit meanings.

The practical significance of studying linguistic means of threats lies in the possibility of identifying and interpreting them in various fields, including legal practice, education, and media. Understanding how threats are formulated allows for more effective responses, conflict prevention, and the maintenance of safe communication. This is especially relevant in the context of cybersecurity and countering online aggression.

Thus, linguistic means of expressing threats are a multifaceted phenomenon that encompasses different levels of the language system and depends on the communicative context. Their analysis makes it possible to better understand the mechanisms of verbal influence and the role of language in shaping social relations.

Chornovol D.A., Mikulak D.O.

Dnipro State Agrarian and Economic University

LINGUISTIC MEANS OF DENIAL IN BUSINESS COMMUNICATION

The linguistic means of denial in business communication constitute an important component of professional interaction, as they provide the opportunity to express disagreement, reject proposals, adjust positions and clarify information without violating the ethical norms of communication. In the modern business environment, denial is considered not as a conflict-generating element, but as a necessary tool for achieving the truth, optimizing decisions and maintaining effective dialogue between

partners. At the same time, the form and method of implementing denial are crucial for maintaining the constructive nature of communication.

By linguistic means of denial, it is appropriate to understand a set of lexical, grammatical, syntactic and pragmatic units, with the help of which the addressee expresses disagreement, doubt or refusal regarding a certain statement or proposal. Denial can be direct or indirect, explicit or implicit, harsh or softened depending on the communicative situation, the status of the participants and the goals set.

The simplest and most obvious means is the use of negative particles and words, in particular *no, none, never, none*. Such forms provide a clear and unambiguous expression of the objection (*This decision does not meet the requirements*, *We cannot agree with this proposal*). However, in business communication, excessive directness can be perceived as categoricality, so there is often a need to soften the statement.

For this purpose, modal constructions are widely used, which allow to reduce the level of categoricality of the objection. Formulations such as *We cannot fully support this idea*, *There are certain reservations about the proposed approach*, *This raises certain doubts* create a more neutral tone and leave room for further discussion. Such constructions demonstrate respect for the interlocutor and contribute to the preservation of partnership relations.

Euphemistic means of objection play an important role, which allow to avoid harshness and direct rejection. For example, instead of *This is wrong*, you can use *This needs clarification* or *This does not quite meet the objectives*. Such wording helps minimize the possible negative emotional impact and supports the constructive nature of the dialogue.

A separate group is made up of indirect speech acts, through which the objection is implemented indirectly. These can be questions (*Are we sure that this is the optimal solution?*), assumptions (*Perhaps it is worth considering another option*), alternative proposals (*I propose a different approach to solving this issue*). Such means allow you

to express disagreement without direct objection, which is especially important in situations with a high level of formality or hierarchical distance.

The use of argumentative strategies that accompany objections is essential. Effective objections in business communication involve not only rejecting a position, but also substantiating the reasons for such disagreement. The use of logical arguments, factual data, references to regulatory documents or experience helps to increase the persuasiveness of the statement and reduces the risk of conflict. For example, *We cannot support this proposal because it does not meet current standards* is more acceptable than a simple *We disagree*.

In business speech, partial negation constructions are widely used, which allow combining agreement and disagreement in one statement. Formulas such as *In general, the idea is interesting, but needs refinement*, *We support the main concept, but we have comments on the details* help maintain a balance between criticism and support. This approach contributes to the formation of an atmosphere of cooperation and mutual respect.

No less important are the pragmatic aspects of negation, in particular, taking into account the status of the interlocutor, the context of communication and communicative goals. In vertical communication (manager - subordinate), negation can be more direct and categorical, while in horizontal or interorganizational interaction, preference is given to soft and diplomatic forms. At the same time, even in situations of asymmetry of power, excessive rigidity of negation can lead to a decrease in motivation and a deterioration of the working climate.

Special attention should be paid to intonational means of expressing negation. The tone of voice, the pace of speech, pauses and logical accents can significantly change the perception of the statement. For example, a calm and balanced tone contributes to the constructive perception of even critical remarks, while a sharp intonation can increase the conflict potential of the statement.

In written business communication, the objection is implemented through appropriate language formulas that comply with the norms of the official business style. Typical constructions are *Unfortunately, we cannot agree…, We inform you that the proposed option cannot be accepted…*, *We are forced to refuse due to…*. Such formulations combine clarity with politeness and allow you to avoid harshness.

An important aspect is also the cultural specificity of expressing the objection. Different cultures have different norms regarding the permissible level of directness and categoricality. In some cultures, open disagreement is acceptable, while in others indirect and veiled forms prevail. In international business communication, this requires special attention and adaptation of language strategies.

It should be noted that ineffective or incorrect use of language means of denial can lead to communication barriers, conflicts and loss of trust. Categorical, emotionally colored or devaluing statements (*This is complete nonsense*, *This is absolutely unacceptable*) can be perceived as a manifestation of disrespect and complicate further interaction.

Therefore, language means of denial in business communication are an important tool for regulating interaction between participants in professional communication. Their effective use involves a combination of clarity, reasoning, and ethics, which allows achieving communicative goals without violating partnership relations. The rational use of various forms of objection contributes to improving the quality of decisions made, developing critical thinking, and forming a culture of constructive dialogue in the business environment.

Dimitra Georgiu

"ProfExp" Educational Professional School, Thessaloniki, Greece

ESTABLISHING A FRIENDLY ATMOSPHERE DURING PROFESSIONAL COMMUNICATION

Creating a friendly atmosphere in a professional environment is based on a combination of open communication, mutual respect and emotional support. This, first of all, involves demonstrating a positive attitude, respect and sincere interest in work, interaction and achieving results. The program for creating a friendly atmosphere in the company should consist of three interrelated levels:

1. **Individual work with employees**, taking into account the individual psychological characteristics of team members (consultations, psychotherapy, coaching, assistance with housing, food, recreation, medical care, benefits, etc.). It is important to use active listening, collect information about personal needs, interests, habits, hobbies, preferences, goals and hobbies; provide personal support and assistance; recognize and express gratitude; build personal connections, take an interest in the lives of colleagues outside of work and strengthen trust. Flexibility in organizing work and maintaining balance are important. Implementing flexible schedules and respecting personal time (work-life balance) reduces stress levels in the team.

2. **Teamwork** (training, non-conflict communication skills workshops, master classes, improving interpersonal interaction; organizing interaction between all team members, resolving disagreements between management and employees). It is important to organize joint events, coffee breaks, barrier-breaking activities, networking, co-working and team building to overcome differences and develop team spirit. It is important to cultivate a culture of open dialogue, encouraging honest discussions of ideas, problems and solutions.

3. **Teamwork in a professional environment** includes a shared purpose, transparency with high stakes and the need for clear, asynchronous and synchronous communication. Key elements include constructive conflict resolution, active listening and building trust. These traits promote efficiency, reduce confusion, and support a positive, engaged, and productive organizational culture.

By embracing individual work with employees, group work, and collaborative work in a professional environment, key elements of a friendly atmosphere can be identified:

Mutual respect and tolerance. Respect and acceptance of others are fundamental to any professional interaction.

Emotional intelligence. The ability to recognize the emotions of colleagues and respond accordingly.

Self-regulation techniques. Exercises to stabilize one's own emotional state help maintain psychological health.

Conflict management. The ability to resolve disputes constructively without resorting to personal conflicts.

It is important to emphasize the crucial role of developing stress resilience in professional communication, which is based on improving self-regulation skills, emotional intelligence, and the use of specific communication techniques during stressful situations.

1. Methods of self-regulation and maintaining calm during a conversation in a stressful situation: Pause and breathe. Use anti-stress breathing techniques (take a deep breath and exhale slowly). Mindfulness. Visualization.

2. Effective communication strategies. Changing your approach to dialogue helps reduce stress for all parties: Active listening and empathy. Conciseness and clarity. Respond constructively to criticism.

3. Work on nonverbal cues. Open posture. Eye contact and distance.

4. Prevention and recovery. Long-term resilience to stress depends on your overall well-being:

Setting boundaries. Clearly define priorities and work hours to avoid overload.

Physical recovery. Regular physical activity, a balanced diet, and quality sleep are the foundation of a healthy nervous system.

Reflecting on the experience. Use self-observation and introspection after difficult negotiations to identify your triggers.

Gubareva O.S.

Kharkiv National Automobile and Highway University

IMPORTANCE OF COMMUNICATION IN WOMEN RIGHTS

More than thirty years have passed since the post-Soviet countries gained independence. During this time, a new generation has grown up with different values. Ukraine has made significant progress on gender equality during this period. However, the issue of equality remains relevant, and aspects concerning women's rights also apply to men, particularly in the context of threats and military challenges. It is also important for Ukraine to take into account existing global experience and the results of scientific research and projects dedicated to this issue. Ukraine's progress in this direction is significant, even in the face of wartime complications. In particular, in the summer of 2022, the government approved the State Strategy for Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men for the period up to 2030, and in December 2022, it adopted the Strategy for the Implementation of Gender Equality in Education up to 2030. At the end of January 2023, approving the long-awaited Action Plan for the Implementation of the Communication Concept in the Field of Gender Equality.

In 2022, the WEF Global Gender Gap Report, which is based on economic and educational opportunities, health and well-being, and political empowerment, ranked Ukraine 81st out of 156 countries. A year earlier, Ukraine was ranked 74th, meaning it had dropped seven places in the rankings over the course of the year. This drop in the ranking is no accident; it is caused by the full-scale invasion, which has hampered progress in various aspects of public life. Among the world's nations, Iceland, Finland and Norway topped the ranking, whilst the most challenging situation regarding the gender gap was found in Syria, Pakistan, Iraq, Yemen and Afghanistan – a trend that has been evident in previous years as well. In this ranking, Ukraine achieved its highest position (27th) in the 'Education' category. However, in terms of economic participation and health – 44th and 41st places respectively – and in terms of political empowerment – 103rd place. Research suggests that if gender equality is guaranteed in the health sector, women will receive better quality care, which will lead to an improvement in the general health of society, its activities in various areas of the public sector, and so on.

Hryhorenko M. V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

ANGLICISMS IN EVERYDAY SPEECH OF UKRAINIAN YOUTH

The modern linguistic landscape of Ukrainian youth is characterized by the active incorporation of English words into everyday communication. This phenomenon occurs regardless of whether speakers have formal knowledge of the English language. Social media platforms such as TikTok, Instagram, and YouTube serve as the primary sources

of these lexical borrowings, introducing new words and expressions that quickly become integrated into daily speech. The relevance of this study lies in the need to understand how global digital culture influences local language practices and what mechanisms drive the adoption of anglicisms among young people.

The purpose of this research is to analyze the most common English anglicisms used by Ukrainian Generation Z speakers, to identify their origins, and to examine the patterns of their adaptation into the Ukrainian language system.

Observation of everyday communication among students reveals several frequently used anglicisms that have become natural elements of informal speech. Words such as cringe, crush, creepy, fail, trouble, proof, use, force, skip, and bite appear regularly in conversations, social media comments, and messaging apps. These words undergo grammatical adaptation to fit Ukrainian language patterns: they acquire Ukrainian verb endings (юзати, форсити, скіпати, забайтити), change according to grammatical cases (пруфи, трабли), and function as adjectives (кріповий). This grammatical integration demonstrates that these words are not merely occasional borrowings but are becoming established elements of the Ukrainian language system among younger speakers.

The semantic fields covered by these anglicisms are diverse. Emotional states and evaluations are expressed through words like cringe (awkwardness) and creepy (unsettling feeling). Interpersonal relationships are described with crush (romantic interest at an early stage). Everyday situations and failures are labeled as fail or trouble. Communication in digital spaces has introduced proof (evidence), use (to use), force (to promote aggressively), skip (to avoid or bypass), and bite (to provoke or tease). The latter, bite, deserves special attention as it has developed a specific meaning in Ukrainian youth slang: to provoke someone playfully or to make someone believe something false as a joke, as in the phrase “я тебе забайтила” (I tricked you playfully).

The primary channel for the introduction and spread of these anglicisms is social media. Ukrainian-speaking bloggers, influencers, and content creators frequently mix English words into their speech, and their audiences adopt these expressions. Memes, viral videos, and trending topics further reinforce the use of these words. Importantly, users often do not perceive these words as foreign borrowings but rather as integral parts of their everyday vocabulary. Many speakers who regularly use these anglicisms cannot construct basic English sentences, highlighting that this phenomenon is not the result of conscious language learning but rather subconscious absorption from the media environment.

Several factors explain the popularity of anglicisms among young Ukrainians. First, these words often fill lexical gaps or provide more precise meanings than their Ukrainian equivalents. For example, crush captures a specific stage of romantic interest that lacks a concise Ukrainian equivalent. Second, anglicisms are perceived as shorter and more convenient, especially in fast-paced digital communication. Third, using these words signals belonging to a global youth culture and demonstrates awareness of current trends. Fourth, the emotional weight of English words sometimes feels lighter, making it easier to discuss sensitive or negative topics.

The implications of this linguistic trend are significant. On one hand, it reflects the natural process of language evolution and adaptation to global communication needs. Languages have always borrowed from each other, and the current wave of anglicisms is part of this historical pattern. On the other hand, it raises questions about language ecology and the preservation of native vocabulary. The use of anglicisms can create communication gaps between generations, as older speakers may not understand these new words. Additionally, heavy reliance on anglicisms may lead to the erosion of Ukrainian equivalents for certain concepts.

In conclusion, the integration of English anglicisms into everyday Ukrainian speech among Generation Z is a complex phenomenon driven by social media, globalization, and the need for precise and convenient expression. These words undergo

systematic grammatical adaptation and serve various communicative functions. While this trend is natural and inevitable in a globalized world, it also calls for awareness of language ecology and the importance of maintaining a rich native vocabulary alongside international borrowings. Future research could explore the long-term impact of these anglicisms on the Ukrainian language system and investigate whether similar patterns exist in other age groups or regions.

Christina Kalisteous

CLC Educational Center, Cyprus

EFFECTIVE PROFESSIONAL INTERACTION WITH COLLEAGUES, PARTNERS AND CLIENTS

Effective communication is the exchange of meanings, thoughts, feelings, messages, information to achieve mutual understanding and the goals of the conversation. It requires competent expression of thoughts, active listening, understanding of meanings, showing empathy and taking into account feedback. A positive atmosphere in the team guarantees productive work and a sense of satisfaction. Be the first to greet colleagues, always thank them and express sympathy, offer help, show interest in the situation and address them by name when appropriate. Effective professional communication requires competence, patience, politeness, friendliness, active listening. A business speaker should not interrupt, should not answer until he finishes speaking; respect others and their time; should demonstrate openness to building trust.

Quick answers, logical structure of statements, clear wording, precise presentation of ideas, specific concepts and meanings, and conciseness when conveying

large amounts of information. Communicate professionally, maintain a neutral tone, avoid negative language, categorically avoid rudeness, do not disclose unnecessary information, listen to opinions and needs, do not impose your point of view and argue your position correctly and without insults. Write clear, understandable letters to partners, presenting one idea. If necessary, indicate deadlines and add supporting materials.

The following rules of effective communication should also be mentioned and presented by category:

1. With colleagues (internal communication):

Feedback culture. The "Situation-Behavior-Result" model for constructive criticism without addressing individuals. Reflective listening.

The ability to listen without interrupting, criticizing, or preparing a response in advance.

Clarification. Clarification of information (“did I understand correctly?”) to avoid misunderstandings.

A single information field. Using task managers minimizes “noise” in e-mail and instant messengers.

2. With partners (Negotiations and strategy):

Achieving the goal. The result of the interaction meets the expectations of the parties. The “win-win” principle.

Always strive for mutual benefit. Partnerships are based on mutual interests, not pressure.

Empathy and informal conversation. Professionalism is important, but personal contact builds trust. Understanding your partner’s business context makes you an ally, not just a supplier.

Transparency of expectations. Record all agreements in writing for further discussion immediately after the meeting to avoid disagreements “in the future”.

3. With customers (service and sales):

Language based on benefits. Talk not about the features of the product, but about how it solves a specific customer problem.

Manage expectations. It is better to promise less and deliver more (or promise less and then deliver more). This creates the "wow" effect.

Emotional intelligence. The ability to deal with objections and negativity without aggression. Customers want to feel heard.

Effective professional interaction with colleagues, partners, and clients is a cornerstone of workplace success. It shapes trust, productivity, and long-term relationships.

Professional interaction is about clarity, respect, reliability, and adaptability. When you consistently communicate well and treat others professionally, you build strong, productive relationships that benefit everyone involved.

Kazakevych D.O.

Friedrich-Schiller-University Jena

INTERNSHIP PROGRAMS AT FRIEDRICH-SCHILLER-UNIVERSITY OF JENA

The university provides students with the opportunity to complete an internship abroad through Erasmus+ programme. Financial support is allocated based on country and varies accordingly. Students may apply either exclusively for funding for an independently secured internship or additionally request assistance with internship placement. However, it is important to note that placement support does not guarantee a position; therefore, students are strongly advised to search for suitable internships on their own as well.

The programme supports internships in:

- companies;
- social institutions;
- and, in some cases, universities.

Funding is available for a minimum duration of two months and can be granted for up to twelve months.

Individual study programmes define specific requirements concerning internships. For instance, within the Master's programme *International Organizations and Crisis Management (IOCM)*, completing an internship constitutes a mandatory component for obtaining the Master's degree. The internship must comprise a total of 300 hours and a minimum period of eight weeks.

The primary objective of this requirement is to provide students with practical insights into the operational realities of international organizations and to enable them to apply their theoretical knowledge of crisis management in real-world contexts. This practical component is intended to reduce the gap between academic preparation and professional demands in the field.

Potential host institutions include international organizations, non-governmental organizations (NGOs), governmental bodies, ministries, and think tanks. While the IOCM programme offers students guidance and a list of possible internship destinations, individual applications are required. Students are also free to independently secure an internship placement; however, the chosen position must align with the academic objectives of the programme.

Examples of suitable institutions include agencies of the United Nations, the European Parliament, or the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE).

References

1. Friedrich-Schiller-University Jena. Programmes for Internships Abroad. URL: https://www.uni-jena.de/en/2675/programmes-for-internships-abroad (дата звернення 2.03.2026)

2. Friedrich-Schiller-University Jena. IOCM Internship. URL: https://www. fsv.uni-jena.de/fsvmedia/119284/iocm-internship-guide-ed.pdf?nonactive=1&suffix=pdf (дата звернення 2.03.2026)

3. Friedrich-Schiller-University Jena. Internship. URL: https://www.fsv.uni-jena.de/en/57717/internship (дата звернення 2.03.2026)

Kirichenko S. S.

Dnipro State Agrarian and Economic University

SLANG AND ABBREVIATIONS AS THE LANGUAGE OF MODERN DIGITAL COMMUNICATION IN MARKETING

In today's digital environment, communication between brands and consumers is evolving rapidly. Marketers need to stay current with the latest trends. On social media and instant messengers, slang and shortened forms have become the primary way to communicate because they help save time. Brands no longer write long and complicated texts that look like they are from old textbooks. Instead, they try to present the content in the same way as ordinary people on Instagram or TikTok. This helps advertising look natural and makes brands feel more relatable. When marketers use slang, it comes across as advice from a friend, not an intrusive attempt to sell something.

Using the right slang helps a company show that it understands its audience, especially young people. If a brand knows current trends, people trust it more and are more likely to buy its products. For example, if a product is of exceptional quality, they

say that it is a total “slay”. It is also very popular to use the word “vibe” to describe a cool atmosphere, or the phrase «It’s giving...» to convey a certain mood. For example, the phrase “It’s giving 90s vibes” immediately explains the style of a clothing collection without long descriptions.

Abbreviations and acronyms are also a powerful psychological tool for influencing buyer behavior. Many people know the acronym FOMO (fear of missing out), which marketers use to encourage faster purchases before the product runs out. In video advertising, the inscription “POV” (point of view) is often added so that the viewer can easily imagine themselves in the place of the protagonist. The abbreviation «FR» (for real) has gained significant popularity recently, brands often add it to posts to emphasize that they are honest with their customers. Another common abbreviation is “DM”, which means direct message. Brands often post “DM us for details” on social networks, inviting users to communicate directly.

In addition, short expressions that reflect the audience’s reaction to the content are popular online. For example, “BTW” means “by the way” and is used to add additional information, “FYI” means “for your information”. In marketing posts, this may look like “FYI our new product drops tomorrow”. Such abbreviations create a sense of real-time dialogue between the brand and users. They are easy to read “on the go” when a person quickly scrolls through the news feed and does not have time for a long-form read.

However, the use of youth vocabulary and abbreviations carries certain risks. If a company uses outdated slang or uses new words in the wrong context, this causes a reaction called “Cringe”. This can damage the brand’s reputation, because it will look insincere. In addition, we must not forget about older people who may not understand specific abbreviations. Therefore, successful modern marketing is a fine balance between fashion trends and professional ethics. The most important thing for a marketer today is to constantly be in the know and understand how their target audience communicates right now.

Koshcheiev M. S.

Ukrainian State University of Science and Technology

"Prydniprovska State Academy of Civil Engineering and Architecture"

SPECIFICS OF INTERPERSONAL COMMUNICATION

Communication is considered one of the most valuable skills in modern society. Every day, people find themselves in situations where they need to interact with others. It is a significant part of our lives; however, many people still struggle with it. The main reason for this is a lack of knowledge about how communication actually works and why it is so important. Communication is not limited to interactions with family and friends; it also includes conversations with colleagues at work and even strangers.

The origin of the word "communication" comes from the Latin *communicare* or *communis*, which means "to impart," "to participate," "to share," or "to make common." There are many definitions of communication. According to John Adair, "communication is essentially the ability of one person to make contact with another and make himself or herself understood." William Newman and Charles Summer define communication as "an exchange of ideas, facts, opinions, or emotions between two or more people" [1].

At its foundation, communication focuses on how people use messages to create meaning within and across various contexts. It is also a discipline that studies all forms, modes, media, and consequences of communication through humanistic, social scientific, and aesthetic inquiry [1].

Interpersonal communication is the ability to express feelings, emotions, and thoughts to others both verbally and nonverbally. It includes all aspects of interaction between people, such as language, gestures, body language, facial expressions, and tone of voice. The level of one's interpersonal communication skills is measured by the effectiveness of conveying messages to others. While it has traditionally been associated

with face-to-face conversations, today it also includes video calls, phone conversations, messaging platforms, and written communication [4].

There are six key components of interpersonal communication in communication theory: communicators, message, noise, feedback, context, and channel. The communicators are both the sender and the receiver. It is essential not only to share information effectively but also to be a good listener. The message is one of the most important elements of communication and can be conveyed in many ways, including speech, body language, tone of voice, and gestures.

Noise is another important element of interpersonal communication. It refers to the gap between the message that is sent and the one that is received. Examples of noise include jargon, language barriers, inattention, and other distractions. When communicating with strangers, it is better to avoid using words that may be misinterpreted [3].

Feedback is the response of the receiver to the sender. In other words, it is the message sent back. Feedback is important because it allows the sender to understand whether the message has been received and interpreted correctly. The accuracy of interpretation largely depends on context. Therefore, interpersonal communication is always contextual.

Context refers to the environmental and situational factors that influence communication outcomes. These include time, place, relationships, gender, culture, personal interests, and the surrounding environment. Finally, the channel refers to the medium through which the message is transmitted [5].

Communication is one of the most important tools for maintaining and developing long-term relationships with co-workers, partners, and customers. It is essential to understand when and how to communicate in order to achieve the desired results.

Effective communication is a key characteristic of an effective leader. Leaders are those who inspire and empower others, and communication is the most important tool for achieving this [2].

In conclusion, interpersonal communication is a vital skill for sharing thoughts and emotions. Understanding its six components, such as the message and context, helps to overcome noise and communication barriers. Mastering this skill is essential for effective leadership and for building strong professional relationships with partners and customers.

References

1. Indeed Editorial Team. *Interpersonal communication: Definitions and examples*. 27.11.2025. URL: https://uk.indeed.com/career-advice/career-development/interpersonal-communication
2. Simplilearn. *What is Interpersonal Communication? Types, Examples and How to Build It*. 11.12.2025. URL: https://www.linkedin.com/pulse/what-interpersonal-communication-types-examples-how-build-w9oec
3. *Interpersonal Communication: Definition, Importance and Must-Have Skills*. 22.11.2023. URL: https://blog.haiilo.com/blog/interpersonal-communication-definition-importance-and-must-have-skills/
4. Mico. *What is Communication?* URL: https://chaord.eu/communication-2/
5. National Communication Association. *What is communication?* URL: https://www.natcom.org/about-nca/what-communication/

Kramarenko T.V.

Ukrainian State University of Science and Technologies,

Prydniprovska State Academy of Civil Engineering and Architecture

THE ROLE OF MOTIVATION IN ONLINE LEARNING

It should be noted that the drive to learn is a crucial element in a student's educational journey. It assists pupils in sustaining momentum throughout their studies and ultimately attaining scholastic triumphs. This drive acts as the primary force enabling students to absorb information, confront difficulties and reach their predetermined goals. Furthermore, motivation extends beyond mere good grades on tests. It encompasses fostering a sense of inquisitiveness, enthusiasm and a genuine desire to discover new concepts.

Remote education often termed online learning has solidified its position as a fundamental component of the educational landscape for a significant number of learners.

According to some scientists, motivation is considered to be an inner condition that drives persons to participate in action aimed toward a purpose. It is frequently seen as some power that accounts for why humans or other creatures begin, sustain or stop a specific conduct at a certain juncture.

Types of motivation

Numerous varied forms of drive are examined in academic writings. They diverge from one another based on the fundamental processes causing their appearance which aims are sought what time frame they cover and whose advantage is intended.

Extrinsic motivation arises from external factors, such as rewards, punishments, or recognition from others. This occurs when people engage in an activity because they are interested in the effects or the outcome of the activity rather than in the activity itself.

Intrinsic motivation is often more highly regarded than extrinsic motivation. It is associated with genuine passion, creativity, a sense of purpose, and personal autonomy. It also tends to come with stronger commitment and persistence. Intrinsic motivation is a key factor in cognitive, social, and physical development.

Conscious motivation involves motives of which the person is aware. It includes the explicit recognition of goals and underlying values.

Unconscious motivation involves motives of which the person is not aware. It can be guided by deep-rooted beliefs, desires, and feelings operating beneath the level of consciousness.

Cognitive motivation concerns motives that arise from the psychological level. They include affiliation, competition, personal interests, and self-actualization as well as desires for perfection, justice, beauty, and truth.

Short-term and long-term motivations differ in regard to the temporal horizon and the duration of the underlying motivational mechanism. Short-term motivation is focused on achieving rewards immediately or in the near future. Long-term motivation involves a sustained commitment to goals in a more distant future. It encompasses a willingness to invest time and effort over an extended period before the intended goal is reached.

The development of students' motivation to learn depends on many factors, including:

- student personality: interests, values, needs, abilities, character, self-esteem, and other psychological characteristics;

- curriculum structure and content: importance and interest of the material, accessibility and clarity, choice of subjects;

- teachers: professionalism, interest in student learning, quality of lectures and practical classes;

- social environment: support from parents, friends, employees, colleagues, mentors;

- technical equipment and capabilities of the educational institution: availability of modern technology, access to libraries, laboratories, and other resources;

- the possibility of interaction with practical classes and teamwork;

Identifying the features of students' motivation is especially relevant in war conditions for several reasons:

1) war affects the psychological state of students, which can lead to a decrease in motivation for learning;

2) war conditions can affect the accessibility and quality of education;

3) war can affect the financial situation of students' families.

To sum up, it should be emphasized that motivation has been identified as a key factor in developing and sustaining a sense of community as well as learning and achievement in online contexts. Thus, strengthening students' motivation should be considered a priority in modern education, especially in online learning environments. Developing effective motivational approaches can improve academic performance, enhance students' well-being, and contribute to the overall quality of education.

Kuha Ye.S.

Dnipro State Agrarian and Economic University

INTEGRATION OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN EDUCATION

The real involvement of an individual in the communicative process involves his active participation, which is manifested in the joint search for solutions with others, the analysis of situations and the correction of errors. Activity as an integral characteristic of professional activity creates the prerequisites for the harmonious physical and

intellectual improvement of a specialist, the result of which is his professional self-determination. It is important to emphasize that activity can take on both active and passive forms, however, it is active activity that is crucial for the development of the personality. In the field of communication, speech activity performs a number of important functions: it contributes to the assimilation of moral norms of behavior, helps the individual find his own niche in the team and forms the ability to both obey group requirements and exercise a guiding influence on others. The deep source that activates activity and encourages a person to communicate is the needs that play the role of a driving force in this process.

The formation and development of industrial society are accompanied by the acquisition of mass communication. Communication appears as a natural process determined by two main groups of factors: first, the intensification of economic and political development of society, and second, the anthropological properties of man and his legal principles [1, p. 26].

The issue of intercultural communication is the focus of numerous scientific investigations. Intercultural communication is understood as such interaction that occurs in conditions where the existing differences in the culturally conditioned communicative competences of the participants are so significant that they directly affect the effectiveness of the communicative act - its success or failure. The specificity of this type of communication is that its subjects in situations of direct contact resort to special linguistic means and discursive strategies that differ from those used by them in intracultural communication. In scientific literature, the term "cross-cultural communication" is sometimes used to denote this phenomenon, which emphasizes the cross-cultural, mutual nature of communication between representatives of different cultures [2].

Each culture has its own logic, its own view of the world. What is significant for one culture may be insignificant for another, so it is important to always take into account the characteristics of a partner from another culture.

Globalization processes in the sphere of culture determine the emergence of cultural phenomena beyond the autochthonous areas of their existence and contribute to their incorporation into the system of foreign cultural normative and value models. The leading role in this is played by the intensification of the functioning of global information and communication systems. There is a tendency towards the homogenization of consumer practices and mass culture, which is accompanied by the strengthening of the Westernization vector of cultural dynamics, the complication of its structural organization, the expansion of the functional spectrum and the growth of multiculturalism.

The priority task of the educational system is the preservation and multiplication of Ukrainian cultural and historical traditions, as well as the formation of a culture of interethnic and interpersonal interaction. The fundamental principle of cross-cultural communication should be the dialogue of cultures, which is a necessary condition for the self-preservation of humanity. Intercultural communication should be defined as a set of knowledge about the standards of perception, worldviews, value orientations and behavioral patterns that are integrated into the worldview, social norms and models of behavior and are actualized in the process of social interaction of members of society.

REFERENCES

1. Ситар І. Міжкультурна комунікація у праві Национальний юридичний журнал: теорія і практика. — 2014. — С. 26–35.

2. Hinner M.B. The importance of intercultural communication in globalized world / M. B. Hinner. — 1998. — Mode of access: http://www.bwl.tuFreiburg.de/english/forschung/Global/pdf

Lukatska Ya.S.

Private Secondary and High School AD ASTRA, Marki, Poland

PEDAGOGICAL SUPPORT OF FOREIGN STUDENTS IN THE PROCESS OF SOCIAL COMPETENCE FORMATION

The concept of pedagogical support is reflected in the scientific works of O. Gazman. According to the scientist, the sense of pedagogical support is embodied in helping students overcome a certain problem in the educational process, relying on their potential abilities, opportunities, and developing their independence. The researcher formulated the thesis that it is the "issue" that stimulates the development of the personality; it is the basis for the formation of the abilities to analyse, reflect, and create. The main task of pedagogical support is to create conditions for the formation of certain skills.

According to I. Karapuzova, pedagogical support is the activity of a teacher aimed at providing favourable conditions for the identification and development of potential opportunities and self-realization of the person. The scientist determines the ways of implementing pedagogical support in higher education in the form of training the teaching staff to work in conditions of such support, when an idea of this concept, as well as forms and types of pedagogical support should be formed, teachers are inducted in the conditions for organizing pedagogical support for students in the educational process. The author also defines directly pedagogical support for students, which has a number of tasks: studying the characteristics of students, determining the level of development of their skills and qualities, as well as interpersonal relationships between participants in the educational process; the goal of pedagogical support is to create favourable conditions for the student's adaptation, their development and self-realization.

L. Nikolenko understands pedagogical support as a system of joint activity of a student and a teacher, aimed at supporting and preserving the independence of the former. The purpose of pedagogical support is to develop the subjective potential of the individual, self-awareness, self-determination, self-organization; the content of pedagogical support is to overcome obstacles that arise and distance a person from the desired result. The implementation of pedagogical support involves solving certain tasks in helping the student realize the need for leadership as a value for personal development, in determining the current situation, designing a strategy for the future; in stimulating cognitive activity, analytical and reflective skills; in developing students' skills for effective social interaction; in involving them in socio-practical activities of a leadership nature; in promoting the manifestation of creative and imaginative qualities; in helping students overcome difficulties that arise in the process of social interaction.

N. Moskovchuk defines pedagogical support as pedagogical activity based on the interaction of the teacher and students, aimed at revealing the potential of the latter, self-realization and the formation of self-control. The researcher studies and describes adaptive-pedagogical support of future foreign specialists - interpersonal communication between the teacher and students, aimed at overcoming adaptive, social, communicative difficulties, and the manifestation of the potential of foreign students in educational and professional activities.

Analysing the abovementioned works, we can conclude that pedagogical support is the providing of targeted, systematic and versatile assistance that contributes to the formation of a number of competencies for foreign students which improves the quality of their education.

Pantileienko K.S., Yakovenko V.V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

GENDER EQUALITY AND INTERPERSONAL COMMUNICATION

In recent years, gender equality has been a key focus of research and debate in Ukraine; it enables men and women to realise their potential on an equal footing and is becoming a societal priority. The issue of ensuring equal opportunities in higher education has taken on particular significance during the state of martial law. Following the signing of international documents that promote a gender-based approach and recognise it as the most effective in the development and implementation of national programmes. Ukraine has committed to guaranteeing equality, development and justice within the country, guided by gender-based principles of social equality. The theoretical framework for gender equality issues in our country is fairly comprehensively represented across various sectors. As a result of Ukraine's progress towards European integration, its aspirations to become a full member of the global community on the one hand, and the existence of a theoretical foundation on the other, it is worth noting today the existence of national legislation defining key terms in this field. It is worth noting the particularly important role of the Law of Ukraine 'On Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men', which provides clearly formulated terminology aimed at achieving parity between women and men in all spheres of social life. There is no doubt whatsoever regarding the need to develop the legal framework for gender equality in Ukraine, and to modernise and implement it in a timely manner. Our country has adopted a policy of feminising the language, introduced various mechanisms to ensure gender equality, and enshrined the principle of universal equality in the Constitution. At the same time, a number of practical problems regarding the guarantee of equal rights remain relevant, and it is unlikely that easy solutions can be found. The current legislative framework guarantees men and women in Ukraine equal rights and

freedoms, yet this is not always effectively implemented in practice. An analysis of the situation in higher education institutions suggests that, as of 2022, approximately 70% of teachers in Ukraine are women, as significantly more women are studying teaching subjects. Language and humanities programmes in higher education are highly feminised, whereas in physics, mathematics and technical disciplines, it is predominantly men who pursue higher education. Furthermore, gender diversity among higher education students is also evident at the level of the 'Doctor of Philosophy' degree. In 2022, 26,389 postgraduate students were studying for this degree in Ukraine, of whom 12,306 were women. In 2023, the number of men studying for this degree only increased. In contrast, men are more likely to hold managerial positions in educational institutions. Higher education in Ukraine remains more patriarchal.

Pantileienko K.S., Kalenich P.V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

SOCIAL PROTECTION AND INTERPERSONAL COMMUNICATION

Therefore, when providing social protection, the focus of plans and services and services must be the focus of planning and services.

Providing gender inequality in social protection during the Ukrainian war is a particularly important task because war has a significant impact on the life of men and women. Women and children are usually particularly vulnerable to conflict, including economic instability, lack of healthcare and violence risks.

In order to ensure the gender equality when providing social protection during the Ukrainian war, considering the needs of men and women, especially when evacuating from the conflict area, it is necessary to develop and implement it. This can include the support of women who have obtained free healthcare, social support and fiscal support, and women with violent victims.

In addition, it is important that men and women in the labor market have the opportunity to ensure the same opportunities, which can reduce its economic dependence and improve its social and economic independence. The development and support of men's and women's entrepreneurs can also help ensure sustainable economic development after the war. Therefore, providing gender inequality in social protection during the Ukrainian war should ensure the foundation of plans and services that can obtain the same social protection for men and women. The conflict of Ukraine has a significant impact on the country's gender equality. In this case, the war between men and women has different warfare. Women staying in conflict areas are more vulnerable to influence of violence and sexual exploitation, and can be refused to obtain medical care and other basic resources. They can also be excluded in different fields of life, including politics and decision -making.

Pantileienko K.S., Korenovska M.V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

IMPLEMENTATION OF A GENDER APPROACH IN THE HIGHER EDUCATION PROCESS

The teaching profession is associated with low social status; it is not particularly prestigious and is poorly paid, which leads to a reluctance among men to work in

educational institutions. However, the higher the level of educational management, the higher the proportion of men in it. Women predominate in higher education. Currently, as of the start of the 2021/22 academic year, over 54% of higher education graduates are women, and the proportion of women studying mathematics and statistics stands at approximately 64.7%. They are also increasingly choosing management and administration, accounting for 63.5%, which indicates that they are ready to build their careers on an equal footing with men. This generational shift is of great significance for equality, and in the future, these young women may well become the future managers in educational institutions. The gender perspective in higher education aims to foster an educated, socio-culturally and gender-competent personality among higher education students by dismantling patriarchal gender stereotypes. The introduction of a gender approach into higher education involves expanding the scope for the development of each student's individual abilities and aptitudes, regardless of gender. The implementation of a gender approach in the higher education process is possible provided that a corresponding level of gender culture is fostered among students. For students in higher education, challenging entrenched gender stereotypes and gaining an understanding of the essence of gender equality are key aspects of developing a gender-sensitive culture. Following a detailed study of the main criteria for assessing the gender culture of higher education graduates, Ukrainian researcher S. Dubovyk identifies the following: the development of an adequate gender identity; an understanding of the nature of patriarchal, matriarchal and gendered worldviews; the ability to distance oneself from the destructive influence of gender stereotypes; an understanding of the essence and recognition of the equality of men and women; the ability to manage relationships with the opposite sex in accordance with the concept of egalitarianism; and readiness to effectively perform social, professional and family roles free from signs of gender inequality. Knowledge of the above criteria will enable students to understand the essence of the concept of 'gender equality' and to take it into account not only during the educational process and professional development, but also in everyday

situations and when interacting within society. In line with I. Kalko, who proposes that the process of achieving gender equality be implemented through two stages of a specially organised process within higher education institutions: theoretical (involving the acquisition of gender-related knowledge tailored to the profile of the future profession); practical (which facilitates the acquisition of experience in democratic relations in students' lives through their participation in seminars, training sessions, projects, conferences and round-table discussions on gender issues). The outcome of the process of shaping a graduate's gender culture is manifested in a set of values that encompass: gender literacy, as a system for acquiring the necessary knowledge in the field of gender studies; a developed motivation for the equal participation of men and women in public life and the exercise of their gender rights and freedoms; gender self-education as the acquisition of personal experience regarding gender balance; gender sensitivity as an individual's ability to recognise and model the influence of the social environment, and to respond to manifestations of sexism; respect for the individual, their characteristics and individual expressions, regardless of their gender. Of course, the state of war, introduced as a result of military aggression by the Russian Federation, has a significant impact on the sphere of ensuring gender equality (as, indeed, on all spheres of society). Thus, among the key areas requiring solutions to the problems of ensuring equal rights and freedoms for women and men in Ukraine, the following are worth mentioning, as they become increasingly relevant in such circumstances: the sphere of ensuring a balance of rights between women and men (in the political, economic and security spheres); the sphere of security and defence (in particular, issues of access to and conditions of military service; combating gender-based violence and conflict-related sexual violence, etc.).

Pantileienko K.S., Makarova V.I.

Dnipro State Agrarian and Economic University

THE IMPORTANCE OF INTERPERSONAL COMMUNICATION IN WOMEN'S LEADERSHIP

Discussions on gender equality in the 21st century are becoming particularly acute and require an adequate response from both civil society and the institutional system and authorities of any civilized state. Such discourse highlights the need for research into the synergistic development of categories such as gender, leadership, women's leadership, civic initiatives, equality and so on. Traditionally, leadership was studied with almost no consideration of gender, as the leadership role was a priori considered masculine. However, in recent years, the proportion of women holding leadership positions has grown significantly across various spheres of management, political activity and business. Women are actively involved in the work of executive and legislative bodies, and in the process of making managerial and political decisions. Today, women not only outnumber men, they also dominate, making up half of the working population. The numerical predominance of women is evident in sectors such as medicine and healthcare, education, social work, the humanities, culture, and the service and information sectors. However, as before, women remain a minority in politics and at middle and senior management levels.

This path builds on the long-standing work of the women's movement, thanks to which important legislative changes have been introduced, creating more opportunities for women to fulfil their potential. The full-scale war that Russia launched against Ukraine has highlighted new challenges, which the women's movement is tackling effectively by developing new rules and standards. At the same time, women's leadership in all decision-making processes is becoming effective and systematic. Consequently, this experience can and should prove valuable and useful to the

international community, as it is unique in the context of wartime and civilisational challenges.

Pantileienko K.S., Opanasenko K.V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

STAFF DEVELOPMENT AND CROSSCULTURAL COMMUNICATION

Under modern conditions, the problem of staff development is becoming increasingly important. The main task of personnel management in modern conditions is a combination of effective staff training, professional development and work motivation to develop skills of employees and encourage them to perform work at a higher level. Therefore, employees must constantly try to improve their cultural and educational level. This can be expressed in the continuous improvement of their professionalism and the development of personal cultural preferences. Personnel development is provided by measures for personnel evaluation in order to carry out production adaptation and certification of personnel, career planning of workers and professionals, stimulating staff development, etc. In terms of providing social protection, combating gender inequality is an important task to ensure the opportunity and rights of men and women. Social protection includes health, education, social security, and other services that provide services.

To ensure that gender equality provides the first step in providing social protection, to understand that men and women may need different services, and these needs may be caused by various factors such as gender, age, health and other factors. Plan and services to develop these differences are very important and ensure that social protection for men and women.

For example, the plan supported by mothers and father can apply for women who help pregnant or have children to fully provide them with their family responsibilities. Parents' support can help men and play a positive role in adopting their children's growth. It is also important to support women's social and economic independence because this will help ensure that equality obtain social protection.

Pantileienko K.S., Prusov M.V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

MODERN INFLUENCES ON GENDER EQUALITY AND INTERPERSONAL COMMUNICATION

At the same time, women actively participate in the struggle between Ukraine to fight for peace and security. You can actively participate in protest activities, fight for equal struggle for rights and brave frontlines.

Although the gender equality of Ukraine has improved, many challenges must be resolved. The government, non-governmental organizations and the public must continue to work to ensure equal opportunities and protect the rights of women who have become victims of conflict, as well as support the active participation of women in decision- making processes and solving problems related to peace and security.

Given gender equality is a country with difficulty measuring and comparative phenomena, so it cannot clearly identify the country with the largest gender equality. According to the global gender gap reported by the World Economic Forum in 2021, several countries occupy the first batch of gender ranking.

According to the results of the 2021 report, Sweden, Finland, Norway, New Zealand and Denmark are better than other countries to meet the principles of gender equality. In addition, the highest ranking countries are Iceland, Ireland, Switzerland, the Netherlands and Canada.

It is important to note that gender equality is a possibility of varying from the country, and it is necessary to continue to work and work hard to achieve equality between men and women.

Pantileienko K.S., Savchenko A.I.

Dnipro State Agrarian and Economic University

INTERPERSONAL COMMUNICATION IN POLITICAL SPHERE

The gender imbalance in the political and managerial spheres is explained by J. Bowman and S. Sutton by the fact that people, both in organisations and in their private lives, place different demands on leaders of different genders. With regard to women, these demands are as follows: to obtain a leadership position, a woman must demonstrate far greater competence.

An interesting and telling example is that of female leadership in different regions of the world. Indeed, Latin America and the Caribbean are no strangers to the participation and rise of women as leaders worldwide. By May 2014, there were four female presidents in the following countries: Argentina, Chile, Brazil and Costa Rica. This trend is also evident in the private sector, where the number of women in leadership roles is increasing. Betina Rama, a specialist consultant and author of the book Liderazgo Femenino (‘Female Leadership’), notes that, in general, women in Latin America and the Caribbean are experts in crisis management and adapting to change. This is a positive outcome of the economic and political situation we have experienced.

The ability to manage change and tolerate uncertainty and ambiguity is crucial to the success of any enterprise,' notes the author Betina Rama.

Meanwhile, Amalia Vanoli, director of the HR consultancy Tiempo Real, believes that female leaders possess higher emotional intelligence; they build strong teams where they motivate without compromising on results. "Today, some organisations give preference to women for certain roles. Generally, these are companies that have experienced the benefits of female leadership and have strong internal policies supporting gender diversity," she adds. Female leadership is essential in teams, organisations and society: everyone stands to gain from it.

This is why we need leaders of both genders to complement one another. Here are some characteristics that define female leadership:

1). People-oriented: they are sociable, expressive and build close relationships, thereby strengthening the ability to meet commitments, whether these are company-wide goals or specific projects.

2). A propensity for collaboration: they foster teamwork more naturally by actively engaging and supporting people. They also ensure that procedures are carried out in an orderly and high-quality manner.

3). The ability to multitask: they possess an innate ability to think and act in different directions simultaneously. This provides an advantage when making decisions and dealing with crises.

4). Horizontal leadership: female leadership is inclusive, encourages participation, and shares information and power with those she leads. She tends to create and strengthen group identity.

5). Emotional intelligence: they are generally able to take into account the 'human' side of people and demonstrate a high level of empathy.

6). More open to change: their style is innovative and has a strong sense of quality; it is people-oriented, flexible, communicative and persuasive.

Pantileienko K.S., Stolyarova V.O.

Dnipro State Agrarian and Economic University

INTERPERSONAL COMMUNICATION AND LEADERSHIP

Modern organisations are more interconnected, as changes are happening faster than ever before. That is why ‘we are looking for characteristics such as cooperation, empathy, sensitivity and consensus, which are more commonly associated with women. Generally speaking, women are more involved in finding the best solutions within a work team,’ notes the author Rama in his book. According to researchers, when women take on a leadership role, they experiment with changes in their behaviour: some of their unique traits are amplified; traits that were not previously part of their character become stronger; they demonstrate greater discernment and precision in decision-making. Social observations highlight an interesting pattern: when women are given the opportunity to lead or become team leaders, they perceive this as a real challenge and focus entirely on the project at hand.

The trend of appointing women to leadership positions is growing rapidly in Ukraine too. In particular, women will be given priority in all areas of the public sector, and in politics in the very near future. In the meantime, women are responding to the challenges and threats of war on an equal footing with men, shouldering the burden of physical labour, military volunteering and military service. Ukraine is charting its own unique path towards the development and establishment of gender equality. Modern organisations are more interconnected, as changes are happening faster than ever before. That is why ‘we are looking for characteristics such as cooperation, empathy, sensitivity and consensus, which are more commonly associated with women. Generally speaking, women are more involved in finding the best solutions within a work team,’ notes the author Rama in his book. According to researchers, when women take on a leadership role, they experiment with changes in their behaviour: some of their unique traits are

amplified; traits that were not previously part of their character become stronger; they demonstrate greater discernment and precision in decision-making. Social observations highlight an interesting pattern: when women are given the opportunity to lead or become team leaders, they perceive this as a real challenge and focus entirely on the project at hand.

This path builds on the long-standing work of the women's movement, thanks to which important legislative changes have been introduced, creating more opportunities for women to fulfil their potential. The full-scale war that Russia launched against Ukraine has highlighted new challenges, which the women's movement is tackling effectively by developing new rules and standards. At the same time, women's leadership in all decision-making processes is becoming effective and systematic. Consequently, this experience can and should prove valuable and useful to the international community, as it is unique in the context of wartime and civilisational challenges.

Pantileienko K.S.

Dnipro State Agrarian and Economic University

INTERPERSONAL COMMUNICATION IN THE PUBLIC AND POLITICAL SPHERES

There is also a low level of women's participation in the public and political spheres, and consequently a small proportion of female leaders, which is caused by gender inequality. So what exactly are gender and gender stereotypes, and what are the characteristics of female leadership? Gender – in English, two words are used to denote

a person's sex: 'sex' and 'gender'. The first of these words refers to a person's sex as a sexual and biological characteristic. The second refers to gender as a system of gender-role relationships. In Ukrainian, by analogy, we use the words 'sex' and 'gender'. Whilst sex refers to the physical, bodily differences between men and women, the concept of 'gender' concerns their psychological, social and cultural characteristics. Literally, the term 'gender' means 'social sex'. Whatever form human society takes, it consists of two main categories of people – men and women. In the culture of every society, there are norms, behavioural patterns, traditions and ideas about what men and women should be like and what social roles they should play. Only a few roles are biologically determined: pregnant woman, mother, breadwinner, daughter, wife, grandmother – for women; and biological father, husband, son – for men. The rest of the social roles are determined, for the most part, by socio-cultural definitions and characteristics.

In this regard, a US study shows that people still believe women are better at looking after children and running the household than men. At the same time, there are scientific sociological facts that refute this. The results of most studies show that there is no difference in the quality of work performed by women or men. And that men's perception of how dirty a room is practically matches women's perception of that room. Moreover, studies have shown that young people today demonstrate greater openness to various scenarios regarding the division of labour in their future as parents. Due to the prevalence of gender stereotypes and sexism, there are issues regarding the self-realisation of both women and men. For women, this is the 'fear of success', where, for example, intelligent and academically capable girls unconsciously strive to appear helpless and less intelligent so that they are not seen as anything other than 'real' women. For men, this is the 'fear of failure', particularly in their professional careers, in their desire to be 'real' men.

Pidhorna L.V., Begas D.M.

Dnipro State Agrarian and Economic University

WHY ENGLISH IS IMPORTANT FOR FUTURE MARKETERS

English plays an important role in the education and professional development of future marketing specialists. Today we live in a globalized world where companies, brands, and customers are connected across different countries. Marketing is no longer limited to one local market. Because of this, English has become one of the most important tools for students who plan to work in the field of marketing.

First of all, many marketing terms come from the English language. Even in everyday academic life students often use words such as “branding”, “target audience”, “content”, “promotion”, “digital marketing”, and “SMM”. These terms are widely used not only in international communication but also in Ukrainian professional practice. Understanding the original meaning of these words in English helps future marketers better understand their profession. Sometimes translation does not fully explain the idea behind a term, so knowledge of English makes professional communication clearer and more accurate.

Secondly, English gives access to professional information. A large amount of marketing research, analytical articles, case studies, and practical recommendations are published in English.

In addition, many advertising systems, analytics services, website builders, and content management platforms often use English interfaces and terminology. When a marketing specialist works with social media advertising or search engine optimization, English is frequently required. Therefore, learning English during university studies prepares students for real working conditions.

Another important point is communication. Marketing specialists often cooperate with foreign partners, suppliers, and clients. Even if a company works mainly in the

local market, it may collaborate with international brands or use foreign services. The ability to write emails, prepare presentations, and participate in online meetings in English increases professional confidence. It also reduces misunderstandings and makes cooperation more effective.

English also influences career opportunities. Employers often include knowledge of English as a requirement in job descriptions. Specialists who speak English have more chances to work in international companies or remote positions. They can participate in international conferences, training programs, and professional exchanges. For young marketers, this opens the door to career growth and higher salaries.

Moreover, learning English develops useful personal skills. It improves communication abilities, critical thinking, and the capacity to analyze information.

From my point of view, English is not just an academic subject but a practical instrument. It connects theoretical knowledge with real professional practice. When English is integrated into professional disciplines, students better understand how language skills can be applied in marketing activities. For example, analyzing English advertisements or studying international brand strategies makes learning more interesting and meaningful.

In conclusion, English is extremely important for future marketers. It provides access to global information, improves communication, increases competitiveness in the labor market, and supports professional growth. For students of marketing, English should be seen not as an additional subject, but as an essential part of their professional training. Mastering English helps future specialists feel confident in the modern marketing environment and successfully build their careers.

References

1. Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). Marketing Management (15th ed.). Pearson.

2. Armstrong, G., & Kotler, P. (2020). Marketing: An Introduction (14th ed.). Pearson.

Semak L.A.

Dnipro State Agrarian and Economic University

LINGUISTIC MEANS OF HUMILIATION IN BUSINESS COMMUNICATION

Linguistic means of humiliation in business communication constitute a destructive yet fairly widespread phenomenon that affects the quality of professional interaction, the psychological state of participants, and the overall climate within a team. In contemporary studies of business discourse, humiliation is viewed as a component of communicative aggression realized through verbal strategies of devaluation, discreditation, and undermining the interlocutor's authority. Despite the fact that business communication presupposes adherence to ethical norms, linguistic means of humiliation may be employed as instruments of power struggle, control, or dominance.

Linguistic means of humiliation can be defined as a set of lexical, syntactic, and pragmatic devices aimed at lowering the addressee's status, undermining their professional reputation, or instilling a sense of inferiority. Such means may be explicit or implicit, which complicates their identification and counteraction in the communication process.

One of the most obvious manifestations is the use of negatively evaluative vocabulary that directly or indirectly discredits the interlocutor. Statements such as "This is completely unprofessional," "You do not understand basic things," or "This looks primitive" not only criticize the outcome of work but also call into question the individual's competence. Such language creates asymmetry in communication and generates an atmosphere of psychological pressure.

Means of humiliation also include generalized and categorical statements containing negative evaluations of a person or their actions, for example, "You always

make mistakes," or "You are never useful." Such formulations intensify the negative effect through generalization and may significantly affect the addressee's self-esteem.

An important role is played by sarcasm, irony, and concealed mockery as indirect means of humiliation. For instance, statements like "Interesting that you have once again proposed something so 'original'" or "Well, if this is your best idea…" contain veiled criticism that may be no less painful than direct humiliation. The indirect nature of such forms makes them difficult to challenge, which increases their effectiveness in terms of impact.

A separate group consists of linguistic means of ignoring and devaluing the interlocutor's contribution. These include remarks that minimize the importance of an expressed idea ("This does not matter," "This is not worth attention") or the demonstrative ignoring of proposals. Such behavior signals the low status of the addressee and may lead to communicative passivity.

Comparisons that place the interlocutor in an unfavorable position also function as a significant tool of humiliation ("Others cope much better," "Your colleagues demonstrate a higher level of competence"). Such statements activate competition and may evoke feelings of insecurity or inferiority.

In business communication, implicit humiliation often occurs through formally neutral but contextually demeaning statements. For example, phrases such as "Perhaps this is difficult for you to understand" or "I will explain it again more simply" may carry a latent humiliating meaning, as they imply the addressee's insufficient competence.

An important aspect is the use of linguistic means that restrict the interlocutor's right to express their opinion. Interruptions, imposition of topics, ignoring arguments, or categorical prohibitions ("Do not interrupt," "You do not need to comment on this") can also be considered forms of communicative humiliation, as they deprive the addressee of full participation in the dialogue.

Intonational and paralinguistic means also play a crucial role in intensifying humiliation. A contemptuous tone, mocking intonation, demonstrative pauses, or

nonverbal signals (ironic smiles, sighs) create an additional layer of influence that reinforces the negative perception of the utterance.

In written business communication, humiliation may be realized through formally correct but substantively demeaning formulations. For instance, excessively critical remarks without constructive suggestions or an overly formal tone in responses may signal a negative attitude toward the addressee.

It should be noted that the use of linguistic means of humiliation has serious consequences for organizational culture. It contributes to the formation of a toxic environment, reduces the level of trust, motivation, and employee performance. In the long term, this may lead to conflicts, staff turnover, and decreased productivity.

At the same time, such means are sometimes used deliberately as instruments of influence or management, particularly within authoritarian leadership models. However, this practice is largely ineffective in modern conditions, where priority is given to partnership-based and ethical forms of interaction.

In the context of contemporary business communication, it is important to develop skills for recognizing and counteracting linguistic means of humiliation. This involves cultivating critical thinking, emotional competence, and assertive behavior that enables individuals to defend their dignity without escalating conflict.

Thus, linguistic means of humiliation in business communication represent a complex and multifaceted phenomenon that combines verbal and nonverbal aspects of influence. Their use contradicts the principles of ethical communication and has negative consequences for interpersonal relations and professional effectiveness. Awareness of these means and their conscious avoidance are essential for creating a healthy communicative environment and fostering a modern culture of business interaction.

Shapoval A.I.

Matej Bel University

LINGUISTIC MEANS OF AGREEMENT IN BUSINESS COMMUNICATION

Language means of consent in business communication play a key role in the formation of effective interaction between participants in professional communication, as they contribute to achieving consensus, harmonizing positions and maintaining a positive psychological climate. In the modern business environment, the ability to correctly express consent is an important component of communicative competence, as it affects the effectiveness of negotiations, making managerial decisions and developing partnership relations.

By language means of consent it is appropriate to understand a set of lexical, grammatical, syntactic and pragmatic units, with the help of which the addressee confirms acceptance, support or approval of a certain opinion, proposal or decision. Consent can be full or partial, direct or indirect, explicit or implicit, which depends on the communicative situation, the status of the interlocutors and the strategic goals of interaction.

The simplest means of expressing agreement are affirmative words and constructions, such as “yes”, “absolutely”, “of course”, “agree”, “support”. They provide a clear and unambiguous confirmation of the speaker’s position (“Yes, this is a reasonable proposal”, “I completely agree with your approach”). In business communication, such formulations are often used to quickly agree on actions or confirm decisions made.

At the same time, excessive categoricalness can look formal or insincere, so softened forms of agreement are widely used. These include constructions with modal words and intervening elements: “I generally agree”, “I think this is appropriate”, “I can

support this idea". Such statements demonstrate openness to dialogue and leave room for further clarification or discussion.

An important variety is partial agreement, which allows you to combine support with elements of criticism or clarification. Formulas like "I generally agree, but there are some caveats," "The idea is interesting, but needs refinement," "I support the main direction, but there are some risks to consider" provide a balance between positive assessment and constructive analysis. This approach promotes productive discussion and improves the quality of decisions.

A separate group is made up of indirect language means of agreement, which are implemented through affirmative remarks, paraphrasing, or developing the interlocutor's opinion. For example, repeating key theses ("So, you propose to optimize the process - this is really logical"), clarifying ("Yes, and this will reduce costs") or adding ("I agree, and one more aspect can be added to this") demonstrate involvement and support without directly using words of agreement.

Argumentative means that strengthen the expression of agreement play a significant role. In business communication, it is important not only to agree, but also to substantiate your position. The use of logical arguments, statistical data, examples, or references to experience ("This solution is effective because it has already shown positive results", "I agree because it meets our strategic goals") increases the persuasiveness of the statement and helps to strengthen trust.

It is also important to use positively evaluative vocabulary that accompanies agreement and enhances its emotional effect. Statements such as "This is a very good idea", "The proposal seems reasonable", "This is a promising direction" create an atmosphere of support and motivate the interlocutor to further activity. At the same time, it is important to avoid excessive praise, which can be perceived as insincere or manipulative.

In business communication, etiquette formulas of agreement that comply with the norms of official business style play a significant role. In written communication, these

can be constructions such as “We confirm our agreement…”, “We agree with the stated conditions…”, “We consider it appropriate to support the proposed approach…”. Such formulations ensure clarity and formal correctness of interaction.

No less important are the pragmatic aspects of expressing agreement. The choice of language means depends on the status of the interlocutors, the level of formality and the context of communication. In vertical communication (manager - subordinate), agreement can be more restrained and formalized, while in horizontal interaction, greater flexibility and informality are allowed. At the same time, excessive agreement without critical analysis can lead to the formation of a “groupthink effect”, which negatively affects the quality of decisions.

Intonation and paralinguistic means also play an important role in expressing agreement. The tone of voice, the pace of speech, a nod of the head, a smile or other non-verbal signals reinforce the verbal message and form a holistic impression of the speaker’s position. For example, a calm and confident tone contributes to the perception of agreement as sincere and well-founded.

In the context of intercultural communication, linguistic means of agreement can have different features. In some cultures, it is customary to express support openly, while in others more restrained and indirect forms prevail. This requires taking into account cultural norms and adapting communication strategies to avoid misunderstandings.

It is also important to distinguish between sincere and formal agreement. Formal agreement can be used as a tool to avoid conflict or maintain politeness, but it does not always reflect the speaker’s real position. In the long term, this can lead to problems in implementing decisions and loss of trust. Therefore, effective business communication involves a combination of consent with responsibility and openness.

In modern practice, assertive communication is of particular importance, which involves the ability to express consent consciously, with arguments and taking into account the interests of all parties. This approach contributes to the formation of

partnership relations, the development of teamwork and increasing the efficiency of organizational activities.

Therefore, linguistic means of consent in business communication are an important tool for achieving mutual understanding and coordination of actions. Their effective use involves a balance between clarity, reasoning and ethics, which allows maintaining the constructive nature of interaction and contributes to the successful achievement of professional goals.

Stasiuk T.V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

ACHIEVING AGREEMENT, UNDERSTANDING, AVOIDING MISUNDERSTANDINGS IN PROFESSIONAL COMMUNICATION

Achieving agreement and mutual understanding in the working environment is not just absence of conflicts, but also ability to quickly find a common denominator. Unity and avoidance of misunderstandings channel professional activity well and contribute to faster achievement of results.

Pursuit of mutual respect and unity must be saved even when communication has a clear practical direction, which is business communication. The parties of interaction are focused on the final practical result. Therefore, business relations both begin and develop positively when the parties demonstrate harmony.

People with certain powers participate in business communication. This determines its peculiarities. Within these powers, they realize the mission of the company, carry out the orders of organizations, protect their business interests. The goal of business communication is to arouse in partners a mutual desire to act in a certain

way. Empathy plays a fundamental role. By putting yourself in the shoes of another person, before reacting, you can avoid many unnecessary confrontations and improve the quality of relationships.

Sometimes we overcomplicate situations, giving meaning to things that don't really have it. If something is bothering you, it's best to ask clear questions to clarify your doubts and take appropriate action. In professional relationships, it's helpful to express your concerns directly, leaving no room for ambiguity. This includes setting clear expectations at the beginning of any conversation or project to avoid future misunderstandings.

It's necessary to develop conflict resolution skills. One of the great skills in reaching an agreement is learning to value and respect the perspectives of others. Acknowledging opposing viewpoints demonstrates empathy and respect. When both parties can express what they think without feeling judged is important. Openness and a willingness to listen are essential to resolving any misunderstandings constructively. Almost any problem can be solved, when we approach this open-mindedly and positively. To strengthen this skill, you can practice active listening with full attention, without interrupting, repeating notions, paraphrasing, and asking for confirmation. Here are the main techniques helping structuring this process:

1. ***Active listening and validation***. You need to listen to the message carefully and highlight the values and the meanings.

2. ***Paraphrase***. Start your answer with the phrase: "If I understood you correctly, you mean...". This removes 50% of information distortions.

3. ***Verbalizing feelings***. In tense conversations you can say: "I see this question's causing concern", "I am also worried about being misunderstood, so let's go". This reduces emotions.

4. ***Empathy***. Sympathize, feel the interlocutor's attitude to risks, losses, problems. Share concerns and lead to confidence in positive results.

5. ***Techniques for achieving agreement***. Communicate within the limits where you have a fundamental unity of positions.

6. ***Three YES Method***. Start with discussing statements your colleague will definitely agree with. This creates inertia of agreement before moving on to complex issues, especially if you feel the difference in positions.

7. ***Finding a common goal***. Remind yourself of a common result ("why we are doing that") instead of arguing about methods ("how to do it").

8. ***I-Messages***. Instead of "You were unclear", say "I'm having trouble understanding this point, could we elaborate on it?"

9. ***Simplifying and overcoming misunderstandings***. Listen, analyze, ask questions, and ask specific questions.

10. ***Defusing accusations***. Asking follow-up questions or explaining your own difficulties in understanding changes the tone of the conversation.

11. ***Visualizing***. If the discussion is getting stuck, move it to the monitor, display, shared document or the board. Visual aids are often clearer than words.

12. ***Follow-up***. After the meeting, record key agreements in writing. This makes it impossible to say "I didn't say that".

13. ***Dealing with resistance***. "Yes, and…" method (instead of "Yes, but"): When you say "but", you are crossing out the other person's words. "And" adds your point to the bigger picture without devaluing the other party.

14. ***Clarifying questions***. Instead of criticism, ask: "How do you see the implementation of this stage with our budget?" This forces the person to see possible gaps for themselves.

The ability to bypass barriers, tension, disagreement, ambiguity, negativity, misinformation, deliberate distortion of information, the ability to make adjustments in further communication are very important in communication. It's crucial for a specialist to be able to predict, foresee the emergence of possible barriers, and build tactics to prevent them. The use of techniques of transparency, openness, mutual

understanding, their search, selection and change is a manifestation of morality in the professional environment, evidence of the morality of a person and a specialist.

To establish and maintain harmony and trust, transparency and positivity in the team, it is necessary to ensure: • creation of a favorable psychological and moral atmosphere; • principledness and objectivity in relation to people; • interest, attention and respect for people; • friendliness and kindness; • possession of methods of constructive criticism; • attentive listening to another; • mastery of methods of logical expression, argumentation and persuasion; • elimination of judgments and assessments that could degrade the honor and dignity of a person.

The desire for harmonization, mutual understanding, and trust is a psychological problem and an ethical one.

So, the optimal purpose of business communication is to prevent conflicts and achieve the goal that necessitated the communication. Friendly and business communication should be based on respect, justice, and openness.

Adopting these strategies can significantly improve our dealing with misunderstandings and strengthen our emotional connections. There is always room to improve our communication skills and achieve healthier ones.

Sytnik A.S., Demidko A.V.

Dnipro State Agrarian and Economic University

LINGUISTIC MEANS OF PRESSURE IN BUSINESS COMMUNICATION

Linguistic means of pressure in business communication are a complex and multidimensional phenomenon that affects the linguistic, psychological and socio-

cultural aspects of interaction. In the modern professional environment, communication is performed not only by information, but also by a regulatory function, which through speech creates an impact on the behavior, decisions and emotional state of the interlocutor. That is why linguistic means of pressure become a tool for achieving pragmatic goals, sometimes on the verge of ethical norms.

Under linguistic means of pressure, it is appropriate to understand a system of verbal strategies and tactics aimed at inducing the addressee to take certain actions or make certain decisions by limiting his communicative freedom. Such influence can be both open and hidden, which greatly complicates its identification in the process of communication. It is important to note that linguistic pressure is not always of a purely negative nature: in some situations it may be due to the implementation of a quick decision-making or maintaining organizational discipline. However, its negative or incorrect use leads to conflicts, reduced motivation and a violation of trust between communication participants.

One of the most common means of verbal pressure is the use of imperative constructions, which provide a rigid format of interaction. Statements such as *Do it now*, *You must complete the task by the end of the day* or *It is necessary to act in this way* form restrictions on the lack of alternatives and emphasize the dominant position of the speaker. Such constructions are often accompanied by modal words with the meaning of obligation, which enhances the effect of coercion.

Along with direct orders, ultimatum statements are actively used, which contain elements of threat or warning. They can be both open (*If the tasks are not completed, sanctions will be applied*) and veiled (*I would not like this to affect your reputation*). Such formulations create psychological pressure through an appeal to possible negative consequences, which stimulates the addressee to the desired behavior.

Manipulative language strategies based on the use of cognitive and emotional mechanisms of influence play an important role. One such strategy is an appeal to authority, when the decision has already been agreed with management or experts (*This*

was agreed at the highest level, *This is what management decided*). In this case, the addressee creates the opportunity to critically assess the damage, after which the delay is perceived as a violation of the hierarchy.

No less effective is an appeal to insufficient or collective opinion (*Everyone has already supported this idea*, *The team expects this decision from you*). This technique activates social conformity and the desire to avoid isolation, which forces the addressee to agree even with all his own confidence. An appeal to a sense of guilt or responsibility (*You are letting your colleagues down*, *The whole process will work because of you*), which causes emotional discomfort and stimulates concessions.

A separate group is made up of language tools related to evaluative vocabulary and discrediting the interlocutor's position. Statements such as *This looks unprofessional*, *Your approach is ineffective*, *This is a weak argument* not only criticize the idea, but can also reduce the addressee's self-esteem. As a result, an asymmetry of communicative roles is formed, for which one participant receives the status of an expert, and the other – a subordinate.

An important tool of pressure is also the use of indirect speech acts. Hints, irony, sarcasm, or ambiguous statements deprive speakers of the ability to influence interlocutors without resorting to open coercion. For example, an ironic remark *I wonder if everything will be done on time this time* can increase feelings of guilt and force the addressee to act more. The indirectness of such statements makes them difficult to challenge, which makes them especially effective.

A significant aspect is temporal pressure, which is implemented through time constraints for decision-making. The formulations *I need this disease again*, *You only have a few minutes*, *There is no time for discussion* reduce the ability to think analytically and increase the likelihood of impulsive decisions. In such conditions, the addressee is more likely to agree with the speaker's proposals, even if they are not optimal.

In addition, linguistic pressure can manifest itself through information overload or, conversely, a lack of information. An excessive amount of complex terminology, a fast pace of speech or the presentation of a large amount of data without proper structure ensure understanding and make the addressee dependent on the speaker's interpretation. On the other hand, hiding important information or its partial placement can also be used as a means of influence.

Particular attention should be paid to intonation and paralinguistic means that enhance verbal pressure. Tone of voice, pauses, accents, as well as non-verbal signals (gestures, facial expressions) form an additional level of influence, which is often perceived subconsciously. For example, a raised tone or sharp intonation transitions can reinforce dominance and enhance the effect of a command.

In the context of business communication, the cultural aspect of verbal pressure is also important. In different cultures, the permissible limits of directness of statements and the level of permissible pressure can differ significantly. What is perceived as normal management practice in one culture may be regarded as rudeness or disrespect in another. Therefore, effective communication requires taking into account intercultural characteristics and adapting language strategies.

In view of the above, verbal means of pressure can perform both a constructive and destructive function. On the one hand, they contribute to quick decision-making, coordination of actions and achievement of organizational goals. On the other hand, their excessive use leads to a decrease in trust, the emergence of conflicts and the formation of a toxic communicative environment.

Thus, verbal means of pressure in business communication are an integral part of professional interaction, but their use requires awareness of the consequences and adherence to ethical norms. A rational combination of influence and respect for the interlocutor is the key to effective and harmonious communication in the modern business environment.

Биченко А.С.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

АГРАРНА ТЕМАТИКА В УКРАЇНСЬКИХ ПРИСЛІВ'ЯХ ТА ПРИКАЗКАХ

Ще з давніх давен становлення України як держави загалом супроводжувалося створенням різноманітних приказок. Прислів'я та приказки були і є духовним надбанням українців та частиною фольклорної спадщини. Цю спадщину українці створювали на основі особистих досліджень, спостережень, життєвого досвіду, яка в подальшому передавалася із покоління в покоління. Вони виникли на основі життєвих спостережень, практичного досвіду та народної мудрості, що передавалися від покоління до покоління у формі усталених мовних зворотів.

Як відомо, Україна завжди була родючою аграрною державою. Саме це і є однією з причин такої великої кількості фольклору на тему землі, хліба, врожаю, природних явищ тощо. У мовному аспекті такі вислови є цінним джерелом для дослідження лексики, образності та семантики народного мовлення. У народній мовній традиції земля постає як символ сили, родючості та материнського начала, головної годувальниці родини. Через такі мовні формули народ прищеплювали своїм нащадкам любов до роботи, терпіння та справедливість, адже земля віддячує людині відповідно до її зусиль. Не дарма кажуть: «Хто про землю дбає, тому вона повертає»[1].

Не менш важливим образом у народній мовній картині світу є хліб. «Хліб – усьому голова» - завжди казали наші бабусі [1]. Хліб є символом життя, достатку, сімейного благополуччя. Прислів'я завжди підкреслювали важливість цього образу в житті українців. Адже випікання хліба, жнива, спільна праця завжди уособлювали єдність та взаємодопомогу.

Не можна не зазначити, скільки приказок існує про працю на рідних полях. Скільки сил вкладали українці, щоб здобути гарний урожай на зиму. Серед відомих приказок можна виокремити такі: «Поле працю любить», «Як посієш – так пожнеш», «Хто літом гайнує, той узимку голодує» тощо [1]. Українці завжди казали, що добробут можна здобути лише щоденною працею, натомість лінь різко засуджувалася.

Через подібні мовні звороти народ також оцінював моральні якості людини. Не дарма кажуть, що доглянуте поле асоціюється з добрим і працьовитим господарем, натомість занедбане – з безвідповідальною людиною.

Також через приказки легко можна побачити взаємодію поколінь. Не дарма кажуть, що поле засівають батьки, а врожаї збирають діти. З цього можна дійти до висновку, що саме батьки вкладають в дітей свій досвід, дають мудрі поради, які в подальшому допоможуть нащадкам не допускати помилок.

Аграрна тематика є надзвичайно різноманітною в українських прислів'ях та приказках. Вона є історичним відображенням досвіду, цінностей нації. Через вищеперераховані образи і формувалися моральні орієнтири, які будуть актуальними завжди, незважаючи на час і покоління. У мовному аспекті ці фольклорні одиниці відображають особливості народної лексики, образності та світогляду українців. Український фольклор базується на гармонії з природою, любові до роботи, відповідальності за свою землю.

Народна мудрість завжди буде показувати, що лінь призводить до занепаду, натомість щоденна робота над собою і своїм ділом – до розквіту та успіху. Аграрні образи, які виникли ще задовго до нашого часу, є і досі актуальними, адже тільки цінуючи працю ми будемо берегти наші ресурси і жити в злагоді з природою.

Література:

1. URL: https://traditions.in.ua/usna-narodna-tvorchist/pryslivia-ta-prykazky/15-pryslivia-ta-prykazky-pro-hospodarstvo-i-hospodariv (дата звернення 02.03.2026)

Биченко А.С.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

СОВІСТЬ, ДОБРОСОВІСНІСТЬ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЕРЕД КОЛЕГАМИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Совість – це категорія етики, яка характеризує здатність людини контролювати власну діяльність та об'єктивно оцінювати свої дії. Совість – це внутрішній контролер власної діяльності, міра відповідальності за свої дії. Сумлінність – це чесність у визнанні помилок та нездатність приписувати собі заслуги за чужі досягнення. З нею пов’язані пунктуальність, ввічливість, уникнення конфліктів та пліток. Внутрішні установки сумлінного працівника не дозволяють порушувати терміни, зобов'язання, очікування.

Професійна відповідальність включає такі складники: своєчасне виконання обов'язків; підтримка колег та забезпечення їх результатів; виконання роботи на високому рівні, щоб уникнути переробок; вчасне прибуття на роботу, зустрічі та зустрічі; підкріплення слів діями; взаємна підтримка: готовність підтримувати команду у складних ситуаціях. Особиста відповідальність та повага в команді включають такі прояви: вітання колег, подяка за допомогу, пропозиція власної допомоги у відповідь; ввічлива поведінка, посмішка та відкритість до

спілкування; вітання новачків та допомога їм в адаптації; прояв інтересу до проблем та підтримка колег; уникнення грубості, образ та пліток. Запобігання напруженості в професійних стосунках допомагає уникнути конфронтації. Щоб уникнути конфліктів, важливо адаптуватися до ситуації; йти на взаємні поступки та компроміси; розвивати співпрацю; відчувати настрій у команді; обирати стиль спілкування; уникати ескалації напруженості; жертвувати власними інтересами для підтримки стосунків; уникати негативних людей та розмов; нейтралізувати негатив; уникати конфронтації; запобігати ворожості; намагатися виграти час та зменшити напруженість. Нарешті, систематична демонстрація сумлінності, чесності та відповідальності перед колегами в професійній взаємодії стає основою довіри в команді. Якщо людина діє чесно, колеги знають, що можуть на неї покластися.

Білецький Д.М.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ВДЯЧНІСТЬ ЗА РОБОТУ, ЗАДОВОЛЕННЯ ВІД РЕЗУЛЬТАТІВ, ДОСЯГНЕНЬ У ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ

У діловому спілкуванні вдячність та задоволення від виконаної роботи або отриманих послуг виражаються щирими та професійними фразами. Техніки вираження вдячності для роботи, задоволення від результатів та оцінки досягнень не передбачають лише роздумів над яскравими результатами. Це інструменти, які допомагають стимулювати професійну активність у робочих завданнях, від

невеликих та незначних результатів до найвищих досягнень. Висловлення вдячності – це мотиваційний інструмент, який підкреслює вдячність для роботи та високу оцінку результатів, якщо це щиро та конкретно:

1. Будьте конкретними. Замість загальних слів вдячності, уточнювати, за що саме ви вдячні. Наприклад, «Дякую за швидке закриття звіту» замість просто «Дякую».

2. Вкажіть результат. Якщо можливо, згадайте, який позитивний результат мала допомога колеги. Наприклад, «Ваш внесок дозволив нам вчасно завершити звіт».

3. Будьте щирими. Використовуйте фрази, які звучать для вас природно. Щира подяка, навіть коротка, краща за довгу, але нещиру фразу.

4. Використовуйте професійну лексику. Дякуйте лаконічно, шанобливо, чесно. У діловому спілкуванні краще уникати сильної емоційності або сильно «солодких» компліментів, які можуть здатися нещирими.

5. Висловлюйте вдячність у рамках парадигми «Ситуація-Поведінка-Результат». Поясніть, що ви оцінили. Наприклад, «Під час підготовки попереднього звіту», «Це дозволило нам уникнути неточних даних».

6. Публічно визнайте результати. Якщо досягнення є значним, варто поділитися ним публічно. Згадайте успіху колеги на щотижневій зустрічі. Напишіть коротке повідомлення з подякою в месенджері компанії.

7. Висловлюйте вдячність в формі прохання про пораду. Тоді в и можете визнати чийсь досвід. Попросіть поділитися своїм досвідом, а потім підкресліть його цінність. «Ваша робота вражає. Чи не могли ви провести семінар для відділу?»

Боровик С.Є., Бугаєнко О. Є.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ІНШОМОВНІ СЛОВА В МОВІ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА

У сучасному інформаційному просторі українські медіа відіграють важливу роль не лише у висвітленні подій, а й у формуванні мовних тенденцій та розвитку лексичного складу української мови. Активні суспільно-політичні процеси, інтеграція України у світовий простір, стрімкий розвиток технологій та глобалізація зумовлюють інтенсивне проникнення іншомовних слів у мовлення журналістів.

Слова іншомовного походження, які використовуються в українських медіа, найчастіше стосуються таких галузей: політична (референдум, коаліція, імпічмент, євроінтеграція), наукова (моніторинг, лабораторія, інновація), економічна (інвестиція, тендер, грант), військова (дрон, радар, шахед).

Проаналізувавши публікації «Суспільне Дніпро» та «Української правди» за останній рік, можна зазначити, що найпоширенішими є запозичення політичного та військово-технічного характеру (фортифікація, наратив, ескалація, ІПСО, дерусифікація). Значну частину становить також професійна та суспільно-комунікативна лексика (коворкінг, хейт, фідбек, брифінг); технічна термінологія (хаб, блокчейн, діпфейк); медична лексика (такмед, турнікет, тріаж);

Проаналізувавши інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні жанри, можна зробити висновок, що в усіх типах текстів активно вживається іншомовна лексика. У репортажах (близько 2500 слів) у середньому зафіксовано до 300 запозичень, в аналітичних матеріалах (1800 слів) – близько 200, у художньо-публіцистичних текстах (500 слів) – 90-100 одиниць.

Серед основних тенденцій – зростання кількості нових запозичень у в’язку з появою нових суспільних і технологічних реалій, а також розширення

значення вже наявних іншомовних слів.

Особливості функціонування запозиченої лексики у медіапросторі Дніпра протягом 2023–2025 років простежуються на матеріалах регіональних інтернет-видань, зокрема «Суспільне Дніпро» та місцевих новинних платформ, пов'язаних із загальноукраїнськими ресурсами, як-от, «Українська правда». Лексичні процеси цього періоду відображають загальнонаціональні тенденції, однак мають регіональну специфіку, зумовлену прифронтовим статусом міста, активним волонтерським рухом, підтримкою військових і розвитком місцевої економіки.

У 2023 році лексичний склад медіатекстів формувався під значним впливом повномасштабної війни. Переважали матеріали про безпекову ситуацію, роботу ППО, наслідки ракетних ударів, діяльність волонтерських центрів та релокацію підприємств. Активно вживалися такі запозичення, як *дрон, БпЛА, хаб, кейс, релокація, донат, генератор*. Частина з них має англомовне походження, інша – міжнародний військово-технічний характер. У 2023 році частка іншомовної лексики становила приблизно 19–21 % (190-200 одиниць із близько 1000), що свідчить про високий рівень її функціонування в умовах кризової комунікації.

У 2024 році спостерігається поступова стабілізація лексичного складу медіатекстів. Поряд із військовою тематикою зростає кількість публікацій про відбудову інфраструктури, освітні ініціативи, розвиток бізнесу, міжнародні грантові програми та культурні події. У зв'язку з цим активізуються такі запозичення: *грант, стартап, форум, тренінг, ментор, ком'юніті, коворкінг, інклюзія.* Частина цих слів уже адаптована до української мовної системи й не сприймається як чужорідна. Частка запозичень знижується до 17–18 % (250-270 із приблизно 1500 лексичних одиниць), це пов'язано з розширенням тематичного спектра та поверненням до більш нейтральної суспільно- культурної проблематики.

У 2025 році в ЗМІ простежується подальша тематична диверсифікація.

Окрім новин на тематику безпеки й економіки, зростає кількість матеріалів про культуру, спорт, цифровізацію міських сервісів та молодіжний медіапростір. Активно функціонує технологічна лексика (*онлайн-сервіс, цифровізація, платформа, апдейт, кібербезпека*), а також слова, пов'язані з сучасними медіа (*подкаст, блогер, контент, інфлюенсер*). Запозичення дедалі частіше виконують номінативну функцію – позначають нові явища й процеси, що з'являються в суспільстві. Вони вживаються без лапок і повністю інтегруються в мовну систему. Частка іншомовної лексики зменшується до 14–15 % (220-240 із близько 1600 одиниць).

Отже, у 2023–2025 роках у засобах масової комунікації простежується тенденція до поступового зниження кількості використання запозичень: від 19–21 % у 2023 році до 14–15 % у 2025 році. Водночас їхня роль залишається значною. Характер функціонування змінюється: від емоційно-реактивного й кризово зумовленого у 2023 році до стабільного, номінативного й тематично урізноманітненого у 2025 році.

Література:

1. Завдав збитків підприємству на понад 7 млн грн: комерційний директор Павлоградського хімзаводу отримав 4 роки в'язниці // Суспільне Дніпро. 2023. URL: https://surl.li/gyipim
2. Народ, що став військом: у Дніпрі відкрили фотовиставку до 4-ї річниці повномасштабного вторгнення // Інформатор Дніпро. 2025. URL: https://surl.li/ovgxut
3. Остання субота у 2024 році: топ красивих світлин Дніпра з Instagram // Інформатор Дніпро. 2024. URL: https://surl.li/xumbjo
4. Працювали по 20 годин на день: історія парамедикині Соні з батальйону «Госпітальєри» // Суспільне Дніпро. 2025. URL: https://surl.li/flhcxiРуйнування дуже значні: у прифронтовій громаді на Дніпропетровщині через обстріли понівечені дві пам'ятки архітектури // Суспільне Дніпро. 2025. URL: https://surl.li/kukjfh
5. У Дніпрі у 2024 році витратили 51 мільйон гривень на рекламу — найбільше з усіх міст України // Інформатор Дніпро. 2024. URL: https://surl.li/kbeltk
6. Це був найбільший палац спорту міста: у якому стані перебуває

дніпровський «Метеор» // Суспільне Дніпро. 2024. URL: https://suspilne.media/dnipro/880039-ce-buv-najbilsij-palac-sportu-mista-u-akomu- stani-perebuvae-dniprovskij-meteor/
7. Як у Дніпрі святкуватимуть День міста 2023: куди піти // Інформатор Дніпро. 2023. URL: https://dp.informator.ua/uk/yak-u-dnipri-svyatkuvatimut-den-mista-2023-kudi-piti

Демчук А.Д.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ, ПОЗИТИВНІСТЬ, НАДІЙНІСТЬ, ГОТОВНІСТЬ ДОПОМОГТИ КОЛЕГАМ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Доброзичливість – це характеристика або якість, що проявляється в діях та вчинках, спрямованих на надання допомоги, підтримки або благодійної діяльності для покращення добробуту колег чи команди. Це може бути будь-яка допомога, підтримка, присвячення часу, зусиль, використання талантів, участь у заходах та інші форми безкорисливої праці та діяльності. Моральні принципи доброзичливості, прагнення до добра, позитивності, надійності та готовності допомогти колегам у професійному спілкуванні базуються на ідеях гуманізму, дружелюбності та соціальної відповідальності. Ось основні з них:

1. Доброзичливість. Схильність творити добро виявляється в доброті, щедрості та бажанні допомогти іншим. У спілкуванні – це використання чуйної та шанобливої мови для сприяння довірі, взаєморозумінню та психологічній безпеці.

2. Співчуття та доброта. Здатність бачити в колегах людей з почуттями, а не просто з функціями. Це щире бажання успіху інших, навіть конкурентів.

3. Конструктивність. Якість бути корисним, позитивним та продуктивним, прагнути покращити ситуацію або сприяти зростанню, а не спричиняти руйнування чи негатив. Здатність замінити критику невдач підтримкою в їх запобіганні.

4. Інклюзивність та повага. Підтримка поваги, визнання цінності кожного учасника процесу, незалежно від його статусу. Це атмосфера, де кожен відчуває себе важливим.

5. Етика взаємовигідної співпраці. Пошук рішень, які приносять користь усім сторонам, що будує довіру в довгостроковій перспективі.

6. Чесність з надією. Навіть складні новини повідомляються м'яко, підкреслюючи можливість виправлення та подальшого розвитку. Отже, доброта, щедрість, благодійність, волонтерство, альтруїзм, готовність допомогти, запобігання шкоді, співчуття, конструктивність, доброзичливість, позитивність, продуктивність, безкорислива підтримка, прагнення до блага колег є виявами доброзичливості в професійних спільнотах.

Жеманов І. А.

Харківський національний медичний університет

ЛАТИНСЬКА МОВА ЯК СПОСІБ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В МЕДИЧНОМУ ВИШУ

Латинську мову відносять до стародавніх мов, і вона є праматір’ю більшості мов світу. Історично латинська мова стала основою медичної термінології ще за доби античності. Цією мовою перекладались праці давньоримських і давньогрецьких лікарів. Вона стала фундаментом для

розвитку європейської медицини. І сьогодні латинська мова зберігає свою значущість в якості мови науки та освіти. У сучасному світі не застосовується у розмові, чому і важається “мертвою мовою” але активно використовується в термінології: медицині, юриспруденції, архітектурі та інших наукових галузях. Є міжнародною мовою у професійному спілкуванні, яка зрозуміла всім.

Для студентів-медиків латинська мова є фундаментом професійної термінології. Тому до її вивчення приділяється особлива увага, як до мови давньої культури, але яка активно використовується у практичній медицині. Ця мова зрозуміла іншим лікарям з різних країн, що робить її інтернаціональною. Дисципліна “Латинська мова” допомагає студентам в освоєнні таких дисциплін як: анатомія, фармакологія, медична біологія, гістологія, хірургія тощо, сприяє вивченню та подальшому застосуванню великої кількості медичної термінології. Медична термінологія неможлива без міжпредметних зв’язків, що потребує інтеграції знань із різних дисциплін.

Основним завданням опанування здобувачем латинської мови – підготувати термінологічно грамотного фахівця, який зможе застосовувати знання мови у своїй професійній діяльності, що включатиме не лише використання окремих термінів, а й читання спеціалізованої літератури та спілкування з іноземними колегами.

Латинська мова вплинула на формування інших мов. Успішне вивчення латини, латинських термінів та граматики є запорукою того, що інші іноземні мови легко засвоюватимуться. Формуються вміння та навичок у студентів-медиків, які вони застосовують в інших дисциплінах.

Латинська мова в медичному вузі є засобом взаємодії між дисциплінами. Завдяки її вивченню, у разом з іншими предметами, якість професійної підготовки студентів підвищується. Вона поєднує в одне ціле різні дисципліни; сприяє засвоєнню термінології; активізує діяльність студентів, спонукаючи їх порівнювати терміни мінімум двома мовами; формує професійні компетенції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1.Бондар Н. В. (2016)Методи інтерактивного навчання латинської мови у медичних вишах, Молодий вчений. № 12 (39). С400-403.

2.Теоретичні аспекти формування іншомовної лексичної компетенції студентів-медиків засобами інтерактивного навчання. 2016. С. 89.URL: https://scholar:google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=kNEjDfwAAAAJ&sortby=pub

3.Дисципліна ”латинська мова”- основа формування професійної термінологічної грамотності студентів фармацевтичного профілю. Гуманітарна складова вищої освіти: проблеми та перспективи, статті та тези: матеріали Всеукр. наук.-практ. Конф. 14-15 квіт. 2011р. Харків: Вид-во НФаУ, 2011. С.122-144.

Жеманова О. А.

Дніпровська гімназія №2 Дніпровської міської ради

ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ПЕДАГОГІВ У СИСТЕМІ ОСВІТИ

Освітнє середовище формується не лише навчальними програмами, а й характером взаємодії між його учасниками. Викладач виступає медіатором смислів, цінностей і емоцій, що робить його комунікативну компетентність критично важливою.

Професійна комунікація педагога – це багатовимірний процес взаємодії, який включає передачу знань, управління навчальною діяльністю та формування психологічно комфортної атмосфери.

Особливість полягає в тому, що професійна комунікація одночасно виконує кілька функцій:

- Навчальну.

- Виховну.
- Організаційну.
- Мотиваційну.

Таким чином, кожне слово викладача має не лише інформаційне, а й виховне значення, що означає вербальне та, навіть, не вербальне навантаження.

Комунікативна компетентність викладача включає не лише володіння мовленням, а й здатність розуміти співрозмовника, адаптуватися до ситуації та керувати взаємодією. Структурно комунікативна компетентність учасників розмови включає:

- Когнітивний компонент – знання принципів спілкування.
- Емоційний компонент – емпатія, емоційний інтелект.
- Поведінковий компонент – навички взаємодії та саморегуляції.

Важливо зазначити, що розвиток цих компонентів потребує систематичної практики. У реальній педагогічній діяльності значна кількість часу приділяється формуванню саме цих навичок, оскільки вони безпосередньо впливають на ефективність викладання та навчання.

Освітнє середовище не є статичним – воно формується в процесі взаємодії. Комунікація тут відіграє роль “невидимого каркасу”, який визначає: А) Рівень довіри між учасниками; Б) Мотивацію здобувачів освіти; В)Ступінь залученості до навчального процесу.

Викладач, який володіє ефективними комунікативними стратегіями, здатний перетворити звичайне практичне заняття на простір співпраці, де здобувач стає активним учасником, а не пасивним слухачем.

В умовах цифровізації освіти традиційні форми спілкування доповнюються новими форматами: онлайн-платформами, месенджерами, дистанційними курсами. Це вимагає від учасників навчального процесу:

гнучкості мислення, володіння цифровими інструментами, здатності зберігати емоційний контакт навіть у віртуальному середовищі.

Крім того, зростає значення міжкультурної комунікації та індивідуального підходу до здобувачів освіти. Незважаючи на важливість комунікації, у педагогічній практиці часто виникають бар'єри: психологічні (страх, невпевненість); соціальні (відмінності в цінностях і досвіді); мовні (складна термінологія).

Подолання цих бар'єрів потребує усвідомленості та постійного професійного розвитку. Розвиток професійної комунікації можливий через: участь у тренінгах і семінарах; рефлексію емоційного інтелекту; впровадження інтерактивних методів навчання.

Особливу роль відіграє здатність викладача до самоаналізу та готовність до змін.

Кисіль М. С.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У МОВНІЙ КАРТИНІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Фразеологізми є дуже важливою складовою мови, її культури та суспільства загалом. Вони активно використовуються як у повсякденному, так і в діловому мовленні. Їх сутність полягає у відображенні національних традицій, особливості мислення народу та його історичного досвіду, через який він пройшов. Фразеологізми мають сталість, неподільність, образність і переносне значення, що робить їх цінними для мовлення у різних контекстах[1].

Наприклад, вислів «ні пуху ні пера» в переносному значенні означає побажання успіху, хоча буквальне значення слів зовсім інше.

У сучасному житті серед молоді виникають нові звороти, які знаходяться на шляху фразеологізації. Вони виникають через розквіт масової культури та запозичення з іноземних мов. Наприклад, можна навести такі слова: «Піти чілити» – від англійського «to chill» – розслабитись, відпочити; «Відчути вайб» – відчути настрій атмосфери у якійсь ситуації (від англійського «vibe» – атмосфера, що описує якийсь настрій).

Особливої уваги також заслуговує поява нових фразеологічних зворотів у сучасному українському суспільстві, що виникали та розвивалися від початку російсько-української війни. Ці звороти виконують не тільки комунікативну функцію, а й психологічну. Вони допомагають суспільству адаптуватись до складних події та зміцнювати дух, використовуючи мову. Як приклад можна навести такі вирази: «тримати інформаційний фронт» – перевіряти інформацію на її правдивість, «чисте небо» – сигнал про відбій повітряної тривоги [2]; «закрити небо» – у військовій термінології, це встановлення безпольотної зони, де заборонені польоти ворожої авіації, ракет чи дронів [3]; «працює ППО» – це вираз та військовий термін, що означає успішне збиття повітряних цілей силами протиповітряної оборони; «вийти на кордони» – це вираз, який в сучасному українському дискурсі використовується як стійкий вираз, що означає досягнення державних кордонів 1991 року, повне звільнення територій від окупантів та відновлення територіальної цілісності.

У сучасному світі фразеологізми відіграють дуже важливу роль в людській комунікації, бо вони роблять мову більш виразною, емоційною та по-своєму унікальною. Вони широко застосовуються в різних сферах життя, таких як засоби масової інформації, література, освіта та у міжособистісному спілкуванні.

Підбиваючи висновки, можна сказати, що фразеологізми мають значну роль у суспільстві, оскільки збагачують мовлення, зберігають культурну спадщину та сприяють розвитку мовної особистості. Їх вивчення є важливим елементом формування мовної культури.

Література:

1. https://24tv.ua/education/shho-take-frazeologizmi-yake-znachennya-pohodzhennya_n2864803.
2. https://chytomo.com/vid-prylotu-orkiv-do-shojhuvaty-z-iavyvsia-slovnyk-neolohizmiv-vijny/
3. https://homester.com.ua/shho-oznachaye-zakryty-nebo-vijskova-taktyka-v-2025/
4. https://bukischool.com.ua/blog/yak-pysati-tezi

Корнєєнкова М.Д.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ГВИНТОКРИЛ ЧИ ВЕРТОЛІТ: БОРОТЬБА ЗА НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕРМІН

Мова – це не просто спосіб спілкування, а й історія, ідентичність та єдність. Кожен наш термін зароджувався протягом багатьох століть, накопичуючи в собі страхи, боротьбу та радість. Для аграрної освіти важливим є не лише опанування фахових знань, а й формування культури професійного мовлення та вміння використовувати нормативну українську термінологію. Це стосується і назв технічних об’єктів суміжних галузей, зокрема авіаційної техніки. Аналіз термінів «гвинтокрил», «вертоліт» і «гелікоптер» дає змогу

простежити особливості формування української науково-технічної термінології.

Термін “вертоліт”– це запозичине слово з російської, українською мовою справжня назва *гвинтокрил*. Це слово зародилося саме з українського неба, де “гвинт” і “крило” означає – літальний апарт із крилом-гвинтом. Назва “гвинтокрил” виникла ще в 20 столітті, і ще задовго до того як з”явилося нав’язане “вертоліт”.

У цьому контексті особливої уваги потребує аналіз мовних процесів, пов’язаних із проникненням іншомовної лексики та кальок, передусім із російської мови, у різні сфери професійної комунікації. Такі мовні явища спонукають замислитися над тим, якою мірою запозичені слова інтегруються в український лексичний простір і як вони впливають на формування національної терміносистеми. Проблема унормування та впорядкування фахової лексики особливо відчутна у галузях, пов’язаних із технікою та військовою справою. Коли ми називаємо речі своїми іменами, ми не лише зберігаємо дзеркало нації, а й формуємо наше майбутнє. Фахова термінологія відображає взаємодію технічної думки та національної мовної традиції, що виразно простежується на прикладі українського терміна «*гвинтокрил*». Так, це слово описує принцип літального апарату, де “гвинт” +“ крило” з'ясовує, що це літальний апарат для вертикального зльоту та посадки, обладнаний невеликим крилом і двома гвинтами.

У випадку *гвинтокрила,* гвинт обертається в горизонтальній площині і створює підйомну силу. Цікаво порівняти нашу термінологію із запозиченими. Наприклад: українською “гвинт”+”крило (опис принципу роботи), російська калька *вертоліт* (прямовисний + політ) – описує напрямок руху , англійською- *Helicopter* (спіраль+крило) – у цьому слові відображені грецькі корені, німецькою *Helicoptere* (піднімати+гвинт) відображує механізм роботи.

Протягом тривалого часу, ще починаючи з 1920 року, в Україні було чимало варіантів цього терміну.

Першою назвою був “гелікоптер”, яка прослугувала деякий час, зберігаючи близкість до грецького терміну і як результат запозиченя із західноєвропейської культури. Другим з'явився термін “вертоліт”, який не є українським терміном і демонструє собою кальку з російської, яка була поширена в період радянізації.

Третім був “гвинтоплан”, що почав уживатися ще з 1920-х років, проте його використовували доволі рідко. Четвертим “обертокрил”, який набув тільки експерементального варіанту, де “оберто” означало, що він наставляє на обертальний рух крил.

Проаналізувавши, ми можемо зробити висновок, що треба відроджувати українські терміни та менше користуватися термінами ворога задля того, щоб їхні слова не відбивалися на нашому майбутньому та пам'яті для нового покоління. Відновлення питомих українських назв у технічній сфері сприяє зміцненню наукової комунікації й утвердженню мови як повноцінного інструменту професійної діяльності.

Література:

1. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. Київ: Академія, 2006.464с.
2. Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради. Київ: Либідь, 1999. 240с.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. К, 2006.718с

Кравченко А.Є.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ЕТИМОЛОГІЧНА ТА СЕМАНТИЧНА ЕВОЛЮЦІЯ ТЕРМІНА «КУЛЬТИВАТОР» У СИСТЕМІ АГРОІНЖЕНЕРНИХ ПОНЯТЬ

Сучасна агроінженерна термінологія базується на пластах лексики, що відображають розвиток людської цивілізації. Одним із найбільш репрезентативних термінів галузі є «культиватор». Це слово є прикладом спадковості мовних традицій, де технічний термін зберігає глибокий філософський зміст, поєднуючи прадавні аграрні традиції з інноваційними рішеннями сучасної інженерії.

Від латинського дієслова *cultivare*, що означає «*обробляти»*, яке міститься у понятті *cultus «догляд», «шанування»,* і бере свій початок цей технічний термін. В античні часи поняття *«культивація»* та *«культура»* не були розділені. Це була єдина філософія вдосконалення: Марк Туллій Цицерон (I ст. до н. е.) здійснив мовний прорив. У своїх «Тускуланських бесідах» у розділі II.13 він використав аграрну метафору: «Cultura animi philosophia est» — «Філософія є культурою (обробітком) душі». [2, 8] Як культиватор розпушує твердий ґрунт, щоб зерно могло прорости, так філософія «розпушує» розум людини для сприйняття істини.

В українській терміносистемі функціональним аналогом культивації є розпушування. Це підкреслює послідовність від давньоукраїнських знарядь безвідвального обробітку (як-от, рало чи дряпалка) до сучасних інтелектуальних систем. У діловому та науковому обігу, окрім запозиченого слова «культиватор», доцільно вживати такі питомі терміни: *глибокорозпушувач* – для позначення важких агрегатів в інженерній документації; *окультурювання* — термін, що стосується поліпшення стану

цілинних або занедбаних земель (прямий етимологічний родич «культиватора»).

Власне у розвитку аграрної інженерії поява культиватора ознаменувала перехід від екстенсивного до інтенсивного та дбайливого землеробства. На відміну від плуга, функціональне призначення якого полягає в інверсії (перевертанні) пласта ґрунту, культиватор забезпечує розпушування без порушення його структури. Це зумовило зміну інженерної парадигми: від механічного підкорення природи до технологічного партнерства з екосистемою.

Отже, сьогодні в діловому та науковому обігу термін «культиватор» охоплює широкий спектр високотехнологічних засобів – від ручних знарядь до широкозахватних агрегатів із цифровим керуванням. В агроінженерному дискурсі слово зберігає свою первинну семантику «вдосконалення» та «догляду». З цього випливає,що у фаховому мовленні поряд із запозиченим терміном «культиватор» функціонують питомі відповідники, що свідчить про системність і відкритість української агроінженерної терміносистеми.

Література:

1.Етимологічний словник української мови: у 7 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; голов. ред. О. С. Мельничук. – К. : Наук. думка, 1989. – Т. 3 : Кора – М. – С. 137-138 (стаття «Культура», «Культивувати»).

2. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. Видання 3-тє, перероб. та доп./За ред. І. І. Тюрменко. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 370 с.

Кудлай П.С.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ТЕРМІН «МУЛЬЧУВАННЯ» В УКРАЇНСЬКОМУ АГРАРНОМУ ДИСКУРСІ

Сучасне садівництво та ягідництво все частіше звертається до концепції «органічного землеробства» , де ключовим елементом виступає мульчування.

Про те за суто агрономічною маніпуляцією стоїть глибока філософія взаємодії людини з землею або більше, ніж просто «садівництво», що відображена у мовній картині світу. Плекання саду – це набагато глибше поняття , ніж просто технічний догляд за рослинами. У широкому сенсі це естетична категорія , що поєднує фізичну працю, творчість і духовне зростання. Дослідження терміну «мульчування» дозволяє простежити шлях від прадавніх практик до сучасного наукового дискурсу.

Етимологічний аналіз терміну «мульча» відкриває цікавий семантичний ланцюжок. Слово запозичене з англійської мови mulch, де воно зафіксовано приблизно в середині XVII століття. Проте коріння його сягає давньоанглійського прикметника molsh та німецького molsch, що означали «м’який», «такий, що розкладається» або «пухкий».

З лінгвістичного погляду, первинне значення терміну апелювало не до дії (покриття), а до якості матеріалу – його здатності бути піддатливим, вологим і живим. В основі лежить праіндоєвропейський корінь mel-, що означає «мелений», «розтертий» можемо порівняти з українським «молоти», «м’який». Таким чином, етимологія слова «мульча» підкреслює філософію повернення органіки у первинний, «перетертий» стан, що стає основою для нового життя.

Хоча термін «мульчування» є відносно новим для українського словника, саме явище було невід'ємною частиною традиційної культури господарювання. В українських селах цей процес не мав єдиної наукової назви, але описувався через низку функціональних дієслів та іменників:

- «Притрушування» або «вкривання» – найбільш вживані назви, що акцентували увагу на захисній функції «притрусити соломою на зиму»;
- «Укривання землі» - відображало захисну, майже материнську функцію
- землю «пеленали», щоб вона не «прохолола» або не «спеклася».
- «Застилання міжрядь» - термін, що частіше зустрічався в контексті ягідників та садів.
- «Гноєння поверхневе» - коли як мульчу використовували перегній, що одночасно слугував і захистом, і живленням.

Українська семантика «плекання саду» завжди включала елемент турботи про землю, яку не просто «експлуатували», її «вдягали» , захищаючи від спеки чи морозу, що свідчить про глибоку етичну складову стародавнього землеробства.

Якщо звернутись до семантичне розкриття терміну «мульчування» в українській мові та аграрному дискурсі, то в сучасному мовленні слово «мульчування» пройшло шлях від вузького професіоналізму до загальновживаного терміну. Його семантичне поле охоплює три основні рівні:

- Технологічний – мульчування як агроприйом;
- Екологічний – мульчування як символ природного господарювання;
- Естетичний – у ландшафтному дизайні слово «мульча» часто втрачає свій аграрний зміст і стає синонімом до «декоративного покриття».

Проте філософський підтекст «плекання» - дбайливого вирощування залишається лейтмотивом у текстах, де мульчування трактується як акт відновлення енергетичного балансу ґрунту.

Для створення наукової класифікації термінологію мульчування можна розбити на чотири вектори:

За матеріалами:

- Органічна (природна) - солома, сіно, тирса, кора, компост, торф.
- Неорганічна (синтетична) - поліетиленова плівка (чорна, біла, перфорована), агроволокно (спанбонд), гравій.

За призначенням:

- Гідрологічна - для депресії випаровування.
- Гербіцидна (сегетальна) - для пригнічення росту бур'янів.
- Термічна - для акумуляції тепла або захисту від перегріву.

За способом застосування:

- Суцільне - покриття всієї площі саду.
- Стрічкове (рядкове) - захист безпосередньо прикореневої зони в ягідниках.

Філософія мульчування – це філософія неруйнівного втручання. Аналіз походження та побутування цього терміна в українському мовному просторі доводить, що ми пройшли шлях від інтуїтивного «притрушування» до високотехнологічного «полімерного екранування».

Література:

1. Постоленко Л.В. Вплив мульчування прикущових смуг і зрошення на продуктивність смородини чорної (Ribes nigrum L.). Садівництво. 2015. Вип. 70. С. 143-148.

2. Етимологічний словник української мови: У 7 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. — К.: Наукова думка, 1982–2012.

3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. - Полтава: Довкілля-К, 2006. 711с.

4. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. — К.: ВЦ «Академія», 2007. 360с.

Кулик Є.М.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У сучасних умовах розвитку суспільства рівень комунікативних навичок безпосередньо впливає на успішність у професійній діяльності. Тому їх формуванню приділяють особливу увагу саме під час навчання студентів. Вимоги до комунікації та поінформованості постійно зростають: фахівець має вміти гнучко адаптуватися до ситуації, швидко орієнтуватися в різних комунікативних контекстах і бути відкритим до нової інформації. Уміння будувати стосунки, вирішувати конфлікти, доречно висловлювати емоції допомагає досягати цілей спілкування та працювати ефективніше. Це своєю чергою полегшує адаптацію майбутніх спеціалістів до професійного середовища і дає змогу впливати на нього відповідно до власних потреб. Спілкування слід розуміти як процес взаємодії, в ході якого відбувається передача інформації (знань, досвіду, цінностей, почуттів) за допомогою комунікативних засобів. Сутність цього процесу полягає не просто в обміні даними, а у встановленні взаєморозуміння між людьми, що веде до їх об'єднання в соціумі та реалізації спільної діяльності. Для розуміння процесу спілкування у навчальних умовах важливим є уявлення про функціональну природу та рівневу організацію спілкування. Л. Кайдалова і Л. Пляка вважають,

що природа спілкування розкривається в таких його функціях: інтегративної, регулятивної, соціалізуючої, моральної, гносеологічної, орієнтаційної, самоствердження, комунікативної, гедоністичної [1].

У своєму підході до вивчення комунікації Л. Кайдалова і Л. Пляка виходять з розуміння спілкування як складного, структурованого процесу, що розгортається на різних рівнях соціальної взаємодії. Запропонована ними класифікація ґрунтується на аналізі середовища, в якому перебувають учасники комунікації. Відповідно до цього, дослідниці виокремлюють три основні рівні:

- ***Макрорівень*** охоплює найширший контекст — комунікацію людини із суспільством загалом, де формуються загальні соціальні норми та цінності.
- ***Мезорівень*** стосується взаємодії в межах конкретних груп: це спілкування у трудових колективах, навчальних спільнотах або з постійним колом близьких людей.
- ***Мікрівень*** зосереджується на безпосередньому контакті «обличчям до обличчя», де найповніше розкриваються індивідуальні особливості учасників як суб'єктів комунікативної діяльності.

Цікавим видається те, що автори не обмежуються лише рівневим поділом, а й пропонують універсальну структуру аналізу самого процесу спілкування. На їхню думку, на будь-якому з названих рівнів комунікацію можна описати через сукупність чотирьох взаємопов'язаних елементів: інструментального (вербальні та невербальні засоби); пізнавального (отримання знань про співрозмовників та їхні стосунки); регулятивного (самоконтроль та корекція поведінки); та особистісно-розвивального (зміни у внутрішньому світі людини, що відбуваються під впливом спілкування). Такий підхід дозволяє аналізувати комунікацію комплексно, враховуючи як зовнішні умови (рівень), так і внутрішні механізми.

Сучасний етап суспільного розвитку характеризується поглибленням та урізноманітненням міжособистісних і професійних зв'язків на всіх рівнях соціальної взаємодії, що зумовлює беззаперечну актуальність дослідження сутності професійної комунікації. Теоретичний аналіз наукових джерел, присвячених цьому феномену, уможливив виокремлення десяти змістових компонентів, які найчастіше репрезентовані в наявних дефініціях. До їхнього складу входять: фахова спрямованість комунікації, її цілеспрямований характер та орієнтація на досягнення ефективного результату. Важливими ознаками професійного спілкування постають також його офіційність як дотримання певних нормативних меж, психологічна насиченість, що передбачає врахування емоційних станів учасників, та креативність, яка виявляється у здатності до нестандартних комунікативних рішень. Окрему групу утворюють інструментальні характеристики, а саме використання вербальних і невербальних засобів передачі інформації. Нарешті, у дефініціях фіксуються такі полярні, проте взаємопов'язані властивості, як індивідуалізованість, тобто відображення унікальних особистісних рис комунікантів, та узагальненість, яка вказує на наявність типових, сталих форм професійної взаємодії. Виокремлені компоненти засвідчують складну, інтегративну природу професійної комунікації, яка поєднує формально-регламентовані та особистісно-психологічні аспекти.

Ефективна підготовка до міжособистісної комунікації можлива лише за умови дотримання загальнодидактичних та загальнометодичних принципів навчання: комунікативності, міцності, доступності та посильності та ін. [2, с.48]

Активна позиція суб'єктів комунікації реалізується через їхню безпосередню участь у спільному пошуку, аналізі та корекції помилок у процесі взаємодії. Вияв активності особистості у професійній діяльності постає важливим чинником її фізичного та інтелектуального розвитку, що зрештою уможливлює професійне самовизначення. У цьому контексті принциповим є

розмежування активної та пасивної діяльності, оскільки саме активна форма забезпечує поступальний розвиток індивіда. Мовленнєва активність у спілкуванні відіграє особливу роль, оскільки дозволяє особистості набувати морального досвіду, усвідомлювати власне місце в групі, а також опановувати навички як підпорядкування, так і управління іншими. Визначальною рушійною силою, що активізує діяльність та спонукає до комунікації, виступають потреби індивіда.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування: навчальний посіб-ник. Харків: НФаУ, 2011. 132 с.

2. Радул С.Г. Міжособистісна комунікація як детермінанта професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 9-10 (28-29). С.45–48.

Лукашевська К.А.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ТЕХНІКИ ВИРАЖЕННЯ ДОБРОТИ, ВВІЧЛИВОСТІ, ПІДТРИМКИ ТА ПОВАГИ ДО КОЛЕГ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Конкретним проявом схильності до згоди є доброта. Враховуючи безумовність принципу доброти як передумови у стосунках, слід розрізняти два прояви доброти: доброту безпосередньо від схильності (від почуття любові) та доброту опосередковано (від почуття обов'язку та справедливості). У професійному середовищі доброта та повага є не лише ввічливістю, а й інструментом продуктивності. Ось основні техніки:

1. **Активне та емпатійне слухання**. Знайдіть час, щоб вислухати свого колегу.

Активно слухайте, притишуючи власні внутрішні рефлексії, враження, думки та оцінювання. Визнавайте емоції співрозмовника: «Бачу, що це було складно». Проявляйте підтримку: «Як я можу допомогти?». Уникайте наказового тону → замість «Зроби це» → «Чи можеш, будь ласка, це перевірити?».

2. **Техніка «Пауза»**. Не перебивайте, дайте колезі закінчити свою думку. 2-3-секундна пауза після того, як людина закінчила говорити, показує, що ви обмірковуєте її слова.

3. **Усне підтвердження**. Використовуйте фрази на кшталт «Зрозуміло. Це яскрава думка», «Це гарне зауваження».

4. **Техніка позитивної заміни критики**. Уникайте різких або негативних формулювань. Замість критики запропонуйте пропозицію. Замість «Це неможливо» → «Можемо спробувати інший підхід». Замість «Це неправильне зауваження» → «Гарне зауваження. І як ми узгодимо це з нашим бюджетом?»

5. **Техніка позитивної заміни звинувачень**. «Я-повідомлення»: Висловлюйте свої спостереження через власне сприйняття: «Було б легше завершити звіт, якби дані надійшли трохи раніше», замість «Ви постійно приховуєте дані».

6. **Визнання та підтримка**. Методи визнання експертизи, досвіду, знань та кваліфікації є зручним інструментом для підтримки взаємної поваги. Корисним є персональне визнання внеску: «Дякую за твою роботу над цим проєктом».

7. **Запит експертної думки**. Це найвища форма поваги. «Ви найкраще знаєте це питання. Яка ваша порада?»

8. **Публічна подяка**. Відзначте внесок колеги на загальних зборах або в робочому чаті («Дякую [Ім'я] за допомогу з цим складним клієнтом»).

9. **Зоровий контакт**. Підтримуйте ніжний зоровий контакт під час розмови.

10. **Відкриті пози**. Уникайте схрещування рук і повертайтеся тілом до колеги.

11. **Тон голосу**. Тримайте доброзичливий тон голосу. Слідкуйте за гучністю відповідно до обставин. Уникайте емоційності, експресивності, екзальтації, драматичності. Тримайтесь рівності, життєвості, виваженості, послідовності.

12. **Персоналізація важлива в письмовій культурі**. Навіть у месенджерах починайте з привітання та звертання на ім'я.

13. **Чіткість і повага до часу**. Формулюйте думки коротко й по суті. Не перевантажуйте зайвою інформацією. Дотримуйтесь дедлайнів. Запитайте «Чи зручно зараз поговорити?» перед дзвінком або складним питанням.

14. **Техніка «сендвіча» для зворотного зв'язку**. За формулою: Позитив → Зона для покращення → Підтримка. Почніть з хорошого моменту (успіх колеги), додайте зону зростання всередину (що потрібно змінити) і завершіть підтримкою (впевненість у результаті та готовність допомогти). Критикуйте дію, а не особу.

15. **Використання ввічливих формулювань**. Обов’язково необхідно тримати високий ступінь ввічливості: «Будь ласка», «Дякую», «Буду вдячний/вдячна».

16. **Вираження поваги до різноманіття**. Ураховуйте культурні, вікові та професійні відмінності. Уникайте упереджень і стереотипів.

17. **Готовність допомагати**. Пропонуйте підтримку без очікування вигоди. Діліться знаннями та ресурсами.

18. Контроль емоцій. Не реагуйте імпульсивно. У складних ситуаціях — робіть паузу перед відповіддю.

Техніки вираження доброти, ввічливості, підтримки та поваги до колег у професійному спілкуванні – це поєднання уважності, осмисленості, емпатії та чіткої, доброзичливої рефлексії – готовності до дій та активності.

Михайлюк В.М.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОСЕКТОРУ УКРАЇНИ

Аграрний сектор сьогодення в Україні стоїть перед багатьма викликами. До всіх проблем і задач, які були раніше, додаються подолання наслідків війни, вихід на нові ринки збуту, підвищення доданої вартості сільськогосподарської продукції. Такі реалії сьогодення, і підвищення загальної ефективності агросфери є запорукою успішного її розвитку, тому що нам доводиться все більше конкурувати з європейським і світовим агросектором. Ці всі виклики вимагають підвищення професійної компетентності майбутніх агроінженерів, агрономів та інших фахівців. За таких умова, окрім безпосередніх професійних навичок, особливої уваги потребує культура професійного спілкування.

Професійна комунікація стає невід'ємною навичкою майбутніх фахівців аграрної галузі, адже їхня діяльність тісно пов'язана з різними формами взаємодії: від спілкування з персоналом підприємства до налагодження контактів із міжнародними партнерами та клієнтами, а також із комунікацією з державними органами та впровадженням новітніх технологій. При цьому грамотна,чітка, лаконічна, професійна мова стає не менш важливим

інструментом, ніж інші професійні навички і знання, такі як знання сільгосптехніки чи матеріалознавства для інженерів, чи то знання ґрунтів і біології рослин для агрономів. Від уміння чітко донести свою думку і поставити правильне завдання працівникам, при цьому використовуючи професійні слова і терміни, які притаманні галузі, залежить правильність і ефективність виконання задачі. Наприклад, агроінженер у господарстві завдяки своєму професіоналізму та компетентності має знати, як правильно і ефективно з найменшими витратами праці чи енергії, якісно виконати ремонт техніки, а від рівня мовної компетенції залежить, наскільки правильно та чітко буде сприйнята інформація виконавцями ремонту, і як наслідок, виконається все правильно чи зі значно нижчою якістю і ефективністю.

На сьогодні непорозуміння продовжують виникає через те, що тривалий час відбувалося зросійщення України. Так у навчанні, зокрема в підручниках чи науковій літературі ми й досі зустрічаємо розбіжності в термінах, як-от, *кривошипний механізм* чи *хордовий, шатун* чи *хитун*, хоча є *кривошипно-шатунний механізм* тощо. У технічних науках точність є визначальною характеристикою: інженерія оперує параметрами, вимірюваними до тисячних часток міліметра. Відповідно, такої ж точності потребує й професійна мова, адже термінологія має бути однозначною, унормованою й позбавленою варіантності, що може спричиняти змістові непорозуміння.

Не менш важливим є володіння і розуміння професійною термінологією англійською мовою і вміння правильно перекласти на рідну мову. У першу чергу це допоможе в експлуатації імпортної техніки, в її правильному обслуговуванні, бо часто переклади інструкцій до сільгосптехніки зроблені не досить коректно. Вивченню іноземної термінології можуть посприяти білінгвальне навчання з елементами CLIL-методик (предметно-мовне інтегроване навчання). Такі методи навчання допоможуть наочно

студентам засвоїти іноземну термінологію і це значно підвищить конкурентоспроможність майбутніх спеціалістів.

Таким чином, висновковуємо, що мова для інженера-аграрія є важливим інструментом у професійній діяльності. Її значення не варто недооцінювати, адже в умовах глобальної конкуренції саме високий рівень професійної мовної культури сприяє ефективній комунікації, порозумінню між фахівцями та успішній реалізації професійних завдань.

Назаренко О.В.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ ДИСКУРС У СУЧАСНІЙ АГРАРНІЙ ОСВІТІ

Фразеологізми становлять важливий пласт української мовної системи, яка поєднує когнітивну, комунікативну та естетичну функції, відбиває мовну картину світу. У професійному дискурсі аграрної освіти вони сприяють точнішому опису технологічних процесів, передають специфіку практичної діяльності та формують професійну ідентичність студентів. Разом із тим сучасні студенти-аграрії часто обмежено послуговуються фразеологізмами або не знають їх значення, що призводить до спрощеності й одноманітності мовлення.

На ранніх етапах історичного розвитку український народ часто характеризували як «селянський», а згодом — як «хліборобський». Така характеристика зумовлена природно-географічними умовами українських земель, зокрема родючими ґрунтами та сприятливим кліматом, які здавна

сприяли розвитку землеробства. Сільський уклад життя з його традиційними видами господарської діяльності, усталеними звичаями та циклічністю природних і соціальних процесів, що органічно ввійшли до народного побуту, сформував специфічний світогляд українців.

Українці з повагою ставилися до землі і навчали дітей своїх таким чином: “Хто на землі сидить, той не впаде. Не випускайте землі з рук, тримайтеся міцно за неї – вона єдина вас не зрадить” [1, 31]. Характеристика багатьох понять і в сучасній українській мові нерідко подається крізь призму світосприйняття землероба, демонструючи національний світогляд та мовну картину світу. Це знайшло відображення у фраземах, що походять із аграрної сфери, зокрема у таких висловах, як *вийти з борозни*, *топтати землю*, *мати міцний ґрунт під ногами*, *ходити за плугом*, *мілко (неглибоко) орати*. Фразеологічні звороти демонструють, як життєвий досвід українців-землеробів трансформувався в образні засоби вираження, які й сьогодні активно функціонують у мовленні.

Фразеологізми у професійному дискурсі аграріїв можна розглядати як класичні українські так і професійно орієнтовані. До першої групи належать широко відомі мовні одиниці, що активно використовуються у професійному спілкуванні: *взяти бика за роги* – означає рішуче почати складну роботу; *жнива на носі*, що підкреслює наближення активної фази збору врожаю; *не хлібом єдиним,* що нагадує про комплексний підхід до організації виробництва. До другої групи належать фразеологізми та новоутворення, що виникають у контексті сучасної аграрної практики: *вести поле до врожаю* – організація комплексу робіт на полі; *піджживити за планом* – внесення добрив у визначені терміни; *розкочувати ґрунт* – підготовка ґрунту перед сівбою; *контролювати іригаційний фронт* – управління системами поливу; *вийти на повну потужність* – робота техніки або трудових бригад; *мульчувати по максимуму* – ефективне покриття ґрунту мульчею для збереження вологи та контролю

бур’янів. Поєднання класичних і професійно орієнтованих фразеологізмів формує динамічний, образний і водночас нормативно коректний дискурс, що полегшує орієнтацію здобувачів освіти у навчальних та виробничих ситуаціях.

Використання фразеологізмів у діловому спілкуванні потребує свідомого підходу. Їх доцільно застосовувати там, де вони підсилюють зрозумілість, допомагають пояснити складні технологічні процеси або оживляють усне спілкування під час виробничих нарад і лекцій. Усвідомлене використання цих мовних одиниць дозволяє здобувачам освіти не лише збагачувати словниковий запас, а й підвищувати ефективність професійного дискурсу, формувати власну професійну ідентичність і впевненість у спілкуванні з колегами та керівництвом. Фразеологізми в аграрному дискурсі стають ефективним засобом комунікації, коли поєднуються з нормативною термінологією та діловим стилем української мови.

Література:

1. Супруненко В. Народини. Витоки нації: символи, вірування, звичаї та побут українців. – Запоріжжя: МП "Берегиня" – СП "ФАЕЗ", 1993. 136 с.

Назарець Д.С.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА СПЕЦИФІКА ТА ТЕРИТОРІАЛЬНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАЗВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНСЬКІЙ ДІАЛЕКТНІЙ МОВІ

Сільськогосподарська лексика є одним із найбільш архаїчних та водночас динамічних шарів української діалектної мови. Вона відображає не лише природно-кліматичні умови різних регіонів, а й складні історичні процеси,

міграційні хвилі та міжкультурні контакти українців із сусідніми народами. Вивчення назв городини та польових культур (фітонімів) дозволяє лінгвістам простежити шляхи запозичень та особливості словотворення, що формувалися протягом століть у межах північного, південно-західного та південно-східного наріч.

Особливе місце в діалектній системі посідають назви картоплі (Solanum tuberosum). Оскільки ця культура з'явилася в Україні порівняно пізно (XVIII - XIX ст.), її номінація відбувалася шляхом запозичень із тих мов, через посередництво яких рослина потрапляла в конкретний регіон. Найбільш розповсюдженою назвою на Поділлі та Волині є *бараболя,* що через польське посередництво сходить до німецького Brandeburg. У західних регіонах, зокрема на Закарпатті, домінує лексема *крумплі*, яка є прямим запозиченням з угорської мови (krumpli), що своєю чергою походить від німецького діалектного Grundbirne («земляна груша»). На Буковині та Гуцульщині побутує назва *мандибурка*, етимологічно пов'язана з назвою міста Магдебург. Цікаво, що в деяких архаїчних говірках Карпат картоплю й досі називають *ріпою*, що свідчить про лексичну субституцію, коли назва давньої культури перейшла на нову, яка її витіснила в побуті.

Не менш розгалуженою є система діалектних назв кукурудзи (Zea mays). Територіальний розподіл цих назв чітко маркує межі впливу сусідніх культур. Так, на Західному Поділлі та частині Галичини поширений фітонім *пшінка*, що виник на основі внутрішньомовної метафоризації (подібність подрібненого зерна кукурудзи до пшона). У південно-західних говірках (Одещина, Буковина) зафіксована лексема *мелай* (або *милай*), запозичена з румунської мови (mălai - кукурудзяне борошно). На Закарпатті ж традиційно вживають слово *тенгериця* (від угорського tengeri - морський), що вказує на шлях занесення культури «з-за моря». У центральних та південних областях часто використовують назву *киях*, яка акцентує увагу на морфологічній ознаці рослини - її качані.

Діалектна диференціація охоплює також бобові та технічні культури. Наприклад, назва квасолі в західних говорах часто варіюється від *пасолі* до *фасолі* (латинське phaseolus), тоді як на Закарпатті зустрічається локальна назва *боб'як*. Буряк у галицьких діалектах часто називають *цвіклою* (від польського ćwikła), що підкреслює тісні історичні зв'язки цього регіону з польським мовним простором. Такі лексичні паралелі свідчать про те, що народна мова є надзвичайно гнучкою системою, здатною адаптувати чужомовні запозичення до власних фонетичних та морфологічних норм.

Отже, діалектні назви сільськогосподарських культур в українській мові становлять складну лексико-семантичну мережу. Вона поєднує в собі загальнослов'янську спадщину та пізніші запозичення (германізми, мадяризми, романізми). Територіальне поширення таких назв, як крумплі, мандибурка чи мелай, дозволяє чітко окреслити межі говорів та реконструювати шляхи культурних і торговельних обмінів. Збереження цієї лексики є критично важливим для сучасної діалектології, оскільки процеси глобалізації та вплив літературної мови поступово нівелюють унікальну самобутність регіональних говірок.

Література:

1. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок : у 2 т. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000.648с.
2. Атлас української мови : в 3 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні та ін. Київ : Наук. думка, 1984–2001.
3. Гриценко П. Ю. Ареальне варіювання лексики. Київ : Наук. думка, 1990.272с.
4. Етимологічний словник української мови : у 7 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. Київ : Наук. думка, 1982–2012.
5. Сабадош І. В. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району. Ужгород : Ліра, 2008. 478с.

Передерій О.Л.

КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»

ГРОМАДЯНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

У сучасному суспільстві педагог виконує не лише освітню, а й соціально-виховну функцію, що передбачає формування у здобувачів освіти громадянських цінностей і навичок активної участі у житті суспільства. Громадянська компетентність є однією з ключових складових професійної компетентності сучасного педагога, оскільки визначає здатність учителя організовувати навчальний процес, формувати критичне мислення, моральні та соціальні цінності у дітей та молоді.

Громадянська компетентність включає знання, уміння та цінності, які дозволяють людині усвідомлювати свої права та обов’язки, брати активну участь у житті громади, проявляти соціальну відповідальність та етичну поведінку. Для педагога наявність цієї компетентності означає здатність не лише навчати академічним предметам, а й формувати у здобувачів освіти громадянську свідомість, соціальну активність та етичну культуру.

Одним із важливих аспектів громадянської компетентності є здатність педагога моделювати демократичне середовище в навчальному закладі. Це проявляється у створенні умов для діалогу, участі учнів у прийнятті рішень, розвитку командної роботи та критичного мислення. Педагог стає прикладом громадянської відповідальності, що стимулює учнів до активної участі у суспільному житті.

Не менш важливим є поєднання професійних і громадянських компетентностей. Сучасний педагог повинен володіти методиками виховання цінностей, розвивати соціальні навички та сприяти формуванню у дітей розуміння прав людини, принципів законності та етичних норм. Це особливо актуально у період змін та глобалізації, коли школярі стикаються з різноманітними соціокультурними викликами.

Формування громадянської компетентності педагога відбувається через системну професійну підготовку, безперервне підвищення кваліфікації, участь у педагогічних тренінгах, освітніх проектах та практичній діяльності, що передбачає реалізацію соціально значущих ініціатив. Важливу роль відіграє саморефлексія педагога, здатність аналізувати власну діяльність та вплив на розвиток учнів як активних громадян.

Крім того, педагог з розвиненою громадянською компетентністю сприяє розвитку у здобувачів освіти таких навичок, як критичне мислення, соціальна відповідальність, здатність до співпраці та конструктивного вирішення конфліктів. Це забезпечує гармонійне поєднання навчальної діяльності та виховання активних, відповідальних членів суспільства.

Отже, громадянська компетентність є невід'ємною складовою професійної компетентності сучасного педагога. Вона визначає здатність педагога формувати у здобувачів освіти активну життєву позицію, соціальні цінності та моральну свідомість. Розвиток цієї компетентності потребує комплексного підходу, який включає професійну підготовку, практичну діяльність, педагогічну рефлексію та активну участь у соціально значущих ініціативах. Формування громадянської компетентності у педагогів сприяє створенню демократичного та ціннісно орієнтованого освітнього середовища, що є основою розвитку активного та відповідального громадянського суспільства.

Пугач А.О.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ЕТИКА, МОРАЛЬ, ПРАВДА, ДОПОМОГА КОЛЕГАМ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Мораль – це, перш за все, специфічна форма свідомості, сукупність принципів, правил і норм поведінки, що реалізуються людьми. Колискою людської моралі є спілкування. Оскільки в повноцінному спілкуванні людина виступає як самостійний суб'єкт, проблема морального самовизначення між партнерами завжди актуальна.

Моральна свідомість, яка лежить в основі спілкування, є відображенням моральної практики та моральних відносин. Вона випливає з сукупності норм, моральних принципів, мотивів та ціннісних орієнтацій. Останні найчастіше позначають суб'єктивне значення певних явищ дійсності для особистості та суспільства. Істотним у цьому випадку є прагнення до взаєморозуміння, відкритість, емпатія, довіра, вміння говорити та вміння слухати.

Поняття професійної моралі уточнювалися в певних соціальних сферах людської діяльності протягом століть. Фундаментальними поняттями були: моральні цінності, моральні норми та принципи, гуманістичні установки у спілкуванні, професійна (службова) етика, моральні вимоги до представників професій, найбільш задіяних у сфері людських відносин. Етика, мораль, правда – це фундамент, на якому будується будь-яка здорова команда. Ось як вони працюють в практиці:

1. **Етика** – це правила гри. Етика встановлює стандарти поведінки. Коли кожен член команди дотримується ділового етикету, поважає межі, слухається та є ввічливим, це мінімізує непотрібні конфлікти. Люди почуваються в безпеці, тому що знають, чого очікувати від своїх колег.

2. **Мораль** – це внутрішній компас. Якщо етика – це зовнішні правила, то мораль – це внутрішнє переконання людини робити правильні речі. Це допомагає їй брати на себе відповідальність за помилки, а не перекладати їх на інших. Підтримуйте колег у складних ситуаціях, навіть якщо це не зазначено в їхній посадовій інструкції. Створюйте атмосферу справедливості.

3. **Правда** – це інструмент швидкості, прозорості, об’єктивності, конструктивного зворотного зв’язку та реалізму. У діловому та професійному спілкуванні правда (чесність) неймовірно економить час, оскільки вона будує довіру, зміцнює стосунки та сприяє швидкому вирішенню проблем. Швидкість. Якщо ви звикли говорити правду, а ваші колеги звикли чути неприкрашену правду, це допоможе вам швидко донести суть проблем та обрати правильні рішення.

Прозорість. Ділячись правдою, всі члени команди чіткіше бачать загальну картину та взаємозв'язки робочих процесів, що значно полегшує співпрацю та заощаджує час.

Об'єктивність. Коли колеги говорять правду, наводячи факти та докази замість припущень та здогадок, це значно пришвидшує весь процес. Конструктивний зворотний зв'язок. Краще говорити чесно та прямо про проблеми, але використовувати ввічливий тон. Замість «Ви зробили це неправильно» скажіть: «Цей підхід ризикований; давайте спробуємо інший підхід».

Реалізм. Будьте чесними щодо свого часу, встановлюйте реалістичні терміни та уникайте порожніх обіцянок. Такий підхід усуває зайві очікування, тиск та вимоги, а також знімає напругу в робочому середовищі.

Довіра. Якщо ви завжди говорите правду про стан проекту чи терміни, керівництво та колеги довіряють вам. Вам не потрібно витрачати енергію на виправдання, докази та факти.

Вирішення проблем. Коли команда не боїться говорити гірку правду, помилки виправляються завчасно, до того, як вони стануть критичними.

Таким чином, етика, мораль та правда допомагають людям у професійному спілкуванні. Ґрунтуючись на таких принципах, команда працює швидше, оскільки люди зосереджують свою енергію на роботі, на конструктивному та швидкому вирішенні проблем. Вони захищені від попереджень, надмірного контролю, надмірно структурованої роботи та уникають непорозумінь, підтекстів, хитрощів, інтриг та обману.

Румбах С. М.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ПОХОДЖЕННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ПРЕЦИЗІЙНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО»

Це поняття виникло у США на початку 1980-х років. Перші експерименти проводилися в Університеті Міннесоти, де почали використовувати карти ґрунтів для диференційованого внесення добрив.

В українському науковому та аграрному середовищі цей термін існує у двох варіантах, і між ними є певна стилістична різниця:

Прецизійне землеробство – це пряма транслітерація латинського кореня «*praecisio*». В українській мові слово «прецизійний» традиційно використовувалося в техніці та приладобудуванні. Використання цього варіанту підкреслює **технологічну та інженерну складність** процесу.

Точне землеробство – це семантичний переклад. Більшість фахівців та мовознавців вважають цей варіант більш природним для української мови. Він

зрозуміліший і охоплює не лише технічну точність, а й правильність прийняття рішень.

Слово «прецизійний» є запозиченням, що пройшло довгий шлях: на початку свого шляху термін пішов з латинської «*praecisi»*, родовий відмінок «*praecisionis»*, що означає відсікання, подрібнення, лаконічність. Походить від дієслова «*praecidere*» (*prae*-«попередньо» + *caedere* «різати»). Тобто первинне значення – «відсікати все зайве», що ідеально відповідає концепції точного землеробства.

В англійській та французькій мовах термін закріпився як «*précision*/*precision»*, набувши значення математичної точності та відтворюваності результату.

До нашої мови слово потрапило, найімовірніше, через технічну літературу (німецьке «*Präzision*» або французьке «*précision»*) як характеристика вимірювальних приладів.

Морфемний склад цього слова – прецизій-н-ий, корінь запозичений, суфікс український. Це приклад **«гібридного термінотворення»**, де іншомовна основа адаптується за допомогою національних афіксів.

«Прецизійне землеробство» – ознайомлення з основними теоретичними і практичними методами застосування систем точного землеробства та діджиталізація технологій вирощування в цілому.

Дослідження термінології прецизійного землеробства дозволяє виявити специфіку лексики цієї сучасної галузі та шляхи її адаптації в українській науковій мові. Вивчення словникового складу та термінологічних моделей сприяє формуванню чіткого і точного професійного мовлення, що є необхідним для ефективної комунікації серед аграріїв.

Інтегрування знань про особливості прецизійного землеробства дозволяє розв’язувати складні теоретичні та практичні завдання сучасної агрономії. Використання мовних засобів у цьому процесі забезпечує точне

формулювання проблем і висновків, що підвищує ефективність наукового дослідження та професійного спілкування.

Водночас розробка та реалізація економічно значущих виробничих і дослідницьких проєктів у сфері агрономії потребує врахування наявних ресурсів і обмежень, а також технічних і екологічних аспектів. Освоєння специфіки складання таких проєктів із дотриманням норм офіційно-ділового стилю сприяє підвищенню практичної цінності досліджень та їхньої інтеграції у виробничу діяльність.

Отже, системне вивчення термінології прецизійного землеробства та правильне використання мовних засобів є ключовим чинником розвитку сучасної агрономії, підвищення ефективності наукових досліджень і формування компетентних фахівців.

Література:

1. Мельничук О. Словник іншомовних слів. Київ: Вища школа, 1985.- 966с.

2. Селіванова О. О.Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава Довкілля. К, 2006. – 711с.

3. Вакуленко М. О. Сучасні проблеми термінології та української наукової мови. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2009. - 69 с.

Рязанцев М.Л.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ЗАСОБИ ВСТАНОВЛЕННЯ ГАРМОНІЇ, ДОВІРИ, ПРОЗОРОСТІ ТА ПОЗИТИВНОСТІ ТА ЇХ ВИРАЖЕННЯ В ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Здатність обходити бар'єри, напругу, розбіжності, неоднозначність, негативність, дезінформацію, навмисне спотворення інформації, здатність

вносити корективи в подальше спілкування є дуже важливими в комунікації. Для спеціаліста критично важливо вміти прогнозувати, передбачати виникнення можливих бар'єрів та будувати тактику їх запобігання. Використання технік прозорості, відкритості, взаєморозуміння, їх пошуку, вибору та зміни є проявом моралі в професійному середовищі, свідченням моральності людини та спеціаліста. Потрібно досягати узгодженості позицій, відсутності конфліктів, комфортної взаємодії.

Гармонійна та довірлива атмосфера в команді створюється за допомогою інструментів, заснованих на передбачуваності та взаємній повазі:

1. Прозорість та інформація. Єдине інформаційне поле: регулярні короткі зустрічі (щоденні/щотижневі синхронізації), де кожен розуміє спільні цілі та свій внесок.

2. Відкритість процесів. Використання демонстрації проміжних результатів, менеджерів завдань, де видно статус завдань, що усуває зайві питання та підозри.

3. Побудова довіри. Культура зворотного зв'язку забезпечує конструктивну критику віч-на-віч. Воно публічно визнає успіхи та регулярно приймає зворотний зв'язок, не лише під час кризи.

4. Повага до думки інших. Вираження: «Я розумію вашу позицію…»

5. Право на помилку. Не повинно бути токсичного пошуку звинувачень. Надзвичайно важливо аналізувати причини та спільно знаходити рішення.

6. Позитивність та гармонія. Вкрай важливо використовувати методи емпатійного або активного слухання. Слід не просто вислухати колегу, а й спробувати зрозуміти його контекст та проблеми.

7. Гнучкість у комунікації. Вираження: «Давайте знайдемо спільне рішення»

8. Неформальне спілкування. Влаштовуйте спільні кава-брейки або короткі «кригорозриви» на початку зустрічей. Вони відволікають від професійних функцій та допомагають побачити особистості.

9. Етика та межі. Дотримання домовленостей є основою професійної довіри. Немає частої необхідності стримувати та примушувати за умови правильного протоколу. Але все має бути узгоджено з дотриманням меж.

10. Відмова від пліток. Встановлення внутрішнього правила уникати обговорення людей за їхньої відсутності, вирішувати конфлікти безпосередньо з тими, кого вони стосуються.

Для встановлення та підтримки гармонії та позитивності в команді необхідно забезпечити: • створення сприятливої психологічної та моральної атмосфери; • принциповість та об'єктивність у ставленні до людей; • зацікавленість, увага та повага до людей; • дружелюбність та доброта; • володіння методами логічного висловлювання, аргументації та переконання; • усунення суджень та оцінок, які можуть принизити честь та гідність людини.

Для досягнення довіри та прозорості в комунікації необхідно виховати такі характеристики, як впевненість у чесності, компетентності та надійності співрозмовника. Засоби встановлення довіри: • послідовність у словах і діях; • виконання обіцянок; • відкритість у намірах; • конфіденційність; • чітке дотримання домовленостей. Вираження: «Я беру на себе відповідальність…» «Можете розраховувати на мене».

Гармонія, довіра, прозорість і позитивність формують основу ефективного професійного спілкування. Їх досягнення залежить від поєднання комунікативних навичок, емоційного інтелекту та етичної поведінки.

Прагнення до гармонізації, взаєморозуміння та довіри є психологічною проблемою та етичною. Глибокі почуття учасників професійного спілкування потребують виходу на поверхню та легітимізації зовнішньою атмосферою, яка підтримується певними правилами компанії чи спільноти.

Середа В.В.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

СИНЕРГІЯ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

Професійна взаємодія у сучасному глобалізованому світі еволюціонувала від лінійної передачі відомостей до складного процесу формування соціальних і корпоративних зв’язків. Сучасні фахівці не мають потреби їхати за кордон задля спів-правці, вони працюють у власних офісах, бо міжнародний бізнес інтегрувався безпосередньо в робочі простори як фізичні, так і віртуальні. Це зумовлює нагальну потребу в розвитку як міжособистісних, так і міжкультурних компетенцій як взаємодоповнюючих складових єдиного комунікативного процесу.

Ключова теоретична проблема полягає в тому, що ці два виміри комунікації нерідко розглядаються відокремлено, тоді як на практиці вони функціонують як дві нерозривно пов'язані сторони однієї медалі. Міжособистісні навички забезпечують встановлення глибинного людського контакту, тоді як міжкультурні компетенції гарантують, що цей контакт є контекстуально доречним і шанобливим. Нехтування будь-яким із аспектів призводить до комунікативних збоїв: гіпертрофований фокус на емпатії без культурної обізнаності може справляти враження нав'язливості, тоді як надмірна орієнтація на культурні правила без людської теплоти перетворює взаємодію на механічний ритуал [1, с. 2]. Для системного аналізу міжкультурних відмінностей наука розробила ряд концептуальних моделей. Теорія культурних вимірів Герта Гофстеде структурує культурний простір за шістьма параметрами — дистанцією влади, індивідуалізмом/колективізмом,

маскулінністю/фемінністю, уникненням невизначеності, довгостроковою орієнтацією та поблажливістю/стриманістю — і є ефективним інструментом прогнозування організаційної поведінки в міжнародному бізнесі [2]. Індивідуалізм відноситься до суспільств, у яких зв'язки між індивідами слабкі: очікується, що кожен особисто дбатиме про себе та родину. Колективізм, як протилежність, відноситься до суспільств, у яких люди від народження інтегровані в сильні, згуртовані групи, які протягом усього життя продовжують захищати їх в обмін на беззаперечну лояльність. Концепція контекстуальності культур Едварда Т. Голла розмежовує висококонтекстні суспільства (Японія, Китай, арабський світ), де основний зміст закладено в підтексті та невербальних сигналах, і низькоконтекстні (США, Німеччина, Скандинавія), що покладаються на пряму деталізовану комунікацію. Модель «Культурної карти» Ерін Маєр доповнює ці концепції вісьмома практичними шкалами — від стилів комунікування та оцінювання до механізмів прийняття рішень і побудови довіри — що дозволяє командам завчасно виявляти культурні розриви та розробляти стратегії їх подолання [3].

На операційному рівні розвиток міжкультурної компетентності описує Пірамідальна модель Дарли Дірдорф, яка постулює циклічний рух від формування базових установок — поваги, відкритості, допитливості — через засвоєння знань та навичок до досягнення ефективної адаптивної поведінки у реальній міжкультурній ситуації [4]. Практичним виміром цього процесу є Культурний інтелект (CQ) — здатність гнучко взаємодіяти з представниками різного культурного походження на основі самоаналізу, знань та справжньої цікавості [1].

Окремим викликом в сучасному світі є імпліцитні упередження та мікроагресії – несвідомі акти виключення, що мають кумулятивний руйнівний вплив на психологічний клімат колективу [5]. Системна протидія їм реалізується через «мікро-резистентність» — послідовні щоденні дії на захист

інклюзивного середовища. В умовах тотальної діджиталізації та поширення гібридних моделей роботи міжкультурні та міжособистісні компетенції набувають стратегічного значення. За даними McKinsey та Всесвітнього економічного форуму, до 2030 року близько 400 мільйонів робочих місць зазнають трансформації внаслідок автоматизації [6]. Саме тому фреймворк 4К (критичне мислення, креативність, комунікація та колаборація) визначається як базовий орієнтир підготовки конкурентоспроможного фахівця, де комунікація є найпотужнішим предиктором готовності до професійної діяльності [7].

Отже, комунікативна спроможність у глобальному середовищі є результатом органічної інтеграції теоретичних моделей, інструментів культурного інтелекту та системної роботи над подоланням власних упереджень. Ця синергія є необхідною умовою ефективного лідерства в епоху штучного інтелекту та розподілених крос-культурних команд.

Список джерел

1. Making cultural intelligence one of your signature skills. PMI. URL: https://www.pmi.org/learning/library/making-cultural-intelligence-signature-skills-7033
2. Hofstede's Cultural Dimensions Theory. Simply Psychology. URL: https://www.simplypsychology.org/hofstedes-cultural-dimensions-theory.html
3. High-context and low-context cultures. EBSCO Research Starters. URL: https://www.ebsco.com/research-starters/communication-and-mass-media/high-context-and-low-context-cultures
4. Intercultural Competence Model. University of Washington. URL: https://www.education.uw.edu/cirge/wp-content/uploads/2012/11/Darla-INTERCULTURAL-COMPETENCE-MODELS-deardorff-09.pdf
5. Fighting Back: Implicit Bias, Micro-aggressions, and Micro-resistance. OSU. URL: https://u.osu.edu/adventuresinhdfs/2016/11/11/implicitbias/
6. Федоришина Л. Комунікаційні компетенції лідера XXI ст. *Вісник ХМНУ*. 2024. URL: https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/download/1440/1468/4420
7. Competency-based education for teaching the concept of communication. ResearchGate. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/395232726

Чорний М. Ю.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ГОТОВНІСТЬ СЛУХАТИ, ЧУТИ, МІРКУВАТИ, РОЗУМІТИ ТРУДНОЩІ КОЛЕГ І ЇЇ ВИРАЖЕННЯ В ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Готовність по-справжньому чути та розуміти труднощі колег – це поєднання психологічних технік та внутрішньої установки на емпатію. Слухання, міркування та усвідомлення проблем членів команди – це не лише готовність чути, відчувати, але й аналіз і розуміння сприйнятої реальності, буквально «переживання» того ж самого та реагування на нього. Розмова з людьми, які готові слухати, думати та розуміти, дає нам відчуття, що вони нас розуміють: розмова стає більш змістовною, а наші співрозмовники здаються нам більш соціально привабливими.

Розглянемо набір комунікативних механізмів у командоутворенні:

1. **Методи активного слухання**. Зосередження уваги на змісті, значеннях та цінностях співрозмовника – це практика перенесення фокусу зі сприйняття слів на розуміння явної та прихованої семантики повідомлення та комунікації.

2. **Уточнюючі питання**. Використовуйте різні питання: відкриті («як?», «як саме?», «хто?», «що?», «де?», «коли?»); закриті («що ви знаєте?», «так чи ні?», «яке ваше ставлення?»); уточнюючі («чи можете ви описати?»). Щоб колега міг розкрити деталі та показати важливі для нього значення. Тоді деталі будуть розкриті, а всі значення пояснені.

3. **Сприятливий перефраз**. Почніть з фрази: «Якщо я вас правильно зрозумів, деяка складність полягає в…». Це допомагає уникнути спотворень інформації.

4. **Методика луни**. Повторення останніх 2–3 ключових слів співрозмовника. Це підсвідомо стимулює його до продовження розповіді та побудови комунікації.

5. **Повільне слухання**. Не поспішайте, слухайте свого партнера, засвоюйте все, що він говорить, і не готуйте подумки відповідь. Готуйте свою відповідь лише після того, як ваш колега висловиться. Готуйте, коли ви отримали всю інформацію, зрозуміли його намір і обміркували свою реакцію.

6. **Замовкніть своїм внутрішнім мовленням**. Думка рухається швидше, ніж мова. Внутрішня уява також відіграє певну роль. Тому ми схильні «автодоповнювати» речення власними здогадками та припущеннями. Щоб ефективно слухати, нам потрібно заглушити всю балаканину в наших головах і зосередити всю свою увагу на людині, з якою ми розмовляємо.

7. **Вимкніть свої фантазії**. Необхідно відсікти упередження, фантазії, упередження, очікування, спогади про власний невдалий досвід і власні уявлення про події. Краще заглушити цей внутрішній шум і слухати свого партнера в чистому ефірі вашої внутрішньої тиші.

8. **Уважне слухання**. Необхідно демонструвати уважність, робити нотатки, використовувати відкриті жести. Це створює у співрозмовника відчуття, що його зрозуміли.

9. **Засоби розуміння та вдумливості**. Існують ефективні методи структурування думок і почуттів. У робочому спілкуванні людина може дискурсивно відображати поточну ситуацію, перешкоди, труднощі та завдання. Вона може розкрити своє особисте розуміння у світлі власних знань, досвіду та компетенції. Краще структурувати потік свідомості за допомогою технік розуміння та осмислення.

10. **Емпатія**. Важливо практикувати емпатію, намагаючись зрозуміти свою точку зору, емоції та практикувати самосвідомість. Це пов'язано з помічанням емоцій інших, не переживаючи їх самостійно. Допомагає просто звернути увагу на свої почуття та прагнення та помітити зміни у власному стані після того, як почуєте їх.

11. **Робіть паузу перед відповіддю**. Дайте собі 3-5 секунд після того, як інша людина закінчить говорити. Це покаже, що ви не просто чекали своєї черги, а справді обробляли почуте.

12. **Зосередьтеся на «Чому?», а не на «Що?»**. Намагайтеся зрозуміти не лише суть проблеми, але й її першопричину (страх зробити помилку, втома, конфлікт цінностей).

13. **Метод «чистого аркуша»**. Відкиньте попередні уявлення про вашого колегу, ваше негативне чи позитивне ставлення та спогади про минулі помилки. Слухайте так, ніби ви зустрічаєте людину вперше.

14. **Невербальні техніки**. Існують методи побудови взаєморозуміння за допомогою фізичних виразів: вираз обличчя, зоровий контакт, відкритість, жести, постава, відповідний одяг, відповідні аксесуари тощо.

15. **Візуальний контакт**. Зберігайте м'який погляд, але не «свердліть» очима.

16. **Вираз обличчя**. Тонке відображення емоцій іншої людини (кивок, розуміючий погляд, співчутливий вираз).

Основне правило будь-якої комунікації полягає в тому, щоб забезпечити обмін даними, забезпечити отримання та розуміння повідомлення саме так, як задумано, як правило, шляхом чіткості, лаконічності та точності. Воно підкреслює активне слухання, емпатію та адаптацію до слухача, ефективно ставлячись до інших з такою ж повагою та ясністю, якої ви очікуєте у відповідь. На початку вам потрібно бути конкретним щодо того, що вам потрібно знати, робити та які саме завдання потрібно виконати.

Отже, у нашому дослідженні ми розглянули важливу професійну компетентність – емпатійну та усвідомлену комунікацію в колективі. Це комплекс таких навичок, як готовність слухати, чути, міркувати, розуміти труднощі колег, усвідомлювати, емоційно переживати та вираження їх в техніках професійного спілкування.

Емпатійну та усвідомлену комунікацію в колективі можна структурувати і чітко сформулювати в наступних твердженнях:

Готовність слухати, чути та розуміти колег, враховувати їхні труднощі й коректно реагувати на них у професійному спілкуванні.

Розвинені навички активного слухання, здатність до осмислення позиції колег і врахування їхніх труднощів у робочій взаємодії.

Здатність до емпатійного спілкування: уважне ставлення до думок і труднощів колег та їх конструктивне врахування в професійному діалозі.

Яким'юк І. А.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ПОЧУТТЯ ОБОВ'ЯЗКУ, ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕРЕД КОЛЕГАМИ І ЙОГО ВИРАЖЕННЯ В КОМУНІКАЦІЇ

Почуття обов'язку, зобов'язання та відповідальності перед колегами є основою професійної репутації та робочого середовища, ґрунтованого на співпраці.

Обов'язок – це моральне усвідомлення права, яке постає перед людиною як її невідкладні практичні завдання. Моральний обов'язок – це перетворення моральних вимог на особистий імператив та його добровільне виконання.

Почуття обов'язку, зобов'язання та відповідальності перед колегами – це зобов'язання підтримувати товаришів по команді, розподіляти робоче навантаження та підтримувати підзвітність для сприяння середовищу співпраці.

Це передбачає етичні дії, забезпечення виконання командних завдань та надання підтримки, що покращує моральний дух та продуктивність команди. Обов'язок кожної людини визначає її надійність перед усіма, навіть перед обличчям ризику. **Є низка визнаних якісних характеристик професіонала**:

Надійність. Ваш обов'язок – не спричиняти затримок або перебоїв у всьому процесі.

Передбачуваність. Колеги можуть розраховувати на ваші незалежні рішення щодо підтримки всієї команди, сприяння співпраці та забезпечення своєчасного виконання.

Інформаційна відповідальність. Оперативно повідомляйте про зміни, помилки або ризики. Приховування проблем через страх – це порушення вашого обов’язку перед командою.

Взаємодопомога. Обов’язок передбачає підтримку, але важливо не перетворювати його на токсичний «захід економії», який перешкоджає зростанню інших або пригнічує вас.

Конструктивність. Навіть у конфліктах відданість спільній меті змушує вас прийняти професійний тон замість емоційних звинувачень.

Психологічна безпека. Коли всі знають, що можуть покластися один на одного, рівень стресу в команді знижується. Це особливо важливо під час ризикованих ситуацій, жорстких термінів та невдач у проектах.

Етика та культура відданості. Вони мають вирішальне значення в бізнесі. Дотримання ваших зобов’язань зміцнює ваш авторитет. Коли ви відчуваєте себе зобов’язаним перед своєю командою, ви перестаєте сприймати завдання як необхідні для керівника та розглядаєте їх як свій внесок у загальний успіх.

Довіра. Довіра – це психологічний та соціальний капітал, який ви створюєте разом з іншими. Дотримання ваших зобов’язань – це найшвидший спосіб його поповнити. Передбачуваність = Безпека. Коли ви дотримуєтеся

своїх обіцянок, ваш партнер або менеджер «зрозуміють» вас. Це знімає тривогу та потребу в контролі та виправленні.

Репутація надійного працівника. Регулярне дотримання термінів та домовленостей створює репутацію, яка працює на вашу користь, навіть коли ви помиляєтесь.

Перетворення на можливості. Високий рівень довіри дає вам право на більшу автономію, складніші проекти та лояльність у критичних ситуаціях. Мінімум обіцянок – максимальне виконання. Обіцяйте менше – виконуйте більше. Це гарантує, що ваші зобов'язання завжди виконуються на 100% або краще.

Відповідальність у професійному спілкуванні – це етичний та діловий обов'язок забезпечити чесність, точність, чіткість, лаконічність та повагу до аудиторії. Вона пов'язана з відповідальністю за свої слова, підтримкою прозорості та врахуванням впливу спілкування на колег, клієнтів та партнерів. Відповідальність тісно пов'язана з людською свободою.

Ми можемо розрізняти відповідальність людини перед собою, відповідальність за конкретні дії щодо інших та відповідальність перед людством та світом. Бути відповідальним означає думати про інших та наслідки своїх дій, зокрема про те, чи завдадуть вони комусь шкоди.

СЕКЦІЯ 4

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО, КОПІРАЙТИНГ, МЕДІАГРАМОТНІСТЬ

Chernikova M.I.

Ukrainian State University of Sciences and Technologies,
"Prydniprovska State Academy of Civil Engineering and Architecture"

MEDIA LITERACY IN THE CONTEXT OF WAR IN UKRAINE

Nowadays media literacy is very important during wartime because every citizen of Ukraine must be able to distinguish truthful information from fake news. Media literacy is a set of knowledge, skills and abilities that allow people to analyze and critically evaluate, as well as safely consume media content in various forms. It is media literacy that allows us to recognize manipulations, check sources of information, and understand the impact of the media on society. Today, these skills help citizens of Ukraine to counteract Russian fakes, prevent panic, and protect important information that should not reach the enemy. Only official media should be trusted. We should not spread news instantly, because fakes spread much faster than regular news. Anything that causes intense fear, panic, or anger can be a sign of an information and psychological operation. Critical thinking will help in combating the myths and stereotypes of the enemy.

Researchers Yuliia Rudenko and Volodumur Ovcharenko mentioned that media education is education aimed at the formation of media literacy, which, in turn, is interpreted as a set of knowledge, competences and practices of critical evaluation of media with an understanding of their socio-cultural and political context, skills of responsible consumption, distribution and creation of media messages; the ability to interact in the media space on a creative, legal and ethical basis; the ability to resist aggressive and destructive information influences and protect your information space. [4.1, p. 45]

According to Zaritska N. the consciousness of the individual informational influences negative consequences include changes in the psyche, mental health, which are realized through the world perception adequacy violation; the system of value orientations and personal worldview violation and disorganization, etc. Threats of information and psychological security of modern Ukrainian society are presented, which are the lack of regulatory activity of the state in the media and virtual environment, the dispersion of media between individuals and its imbalance, «tabloidization» and the spread of facts distortion, the purposeful , etc. [6.1, p. 150]

The authors Inna Sakhnevych and Nadiya Tymkiv highlight the importance of teaching media literacy to school students, paying attention to the fact that the safe conditions for participants in the educational process in order to form the media culture of modern specialists is the key to solving problems related to media risks and media addictions, manipulative information segment and fake information. [5.1, p. 159]

In addition, researchers Lyudmila Protsay and Alina Kholodna emphasize that information society demands from students not only knowledge and skills but also the ability to critically perceive media content and use it responsibly. [3.1, p. 162]

According to Byndas O. professional specialization and training of future foreign language teachers within educational specialties, the list of which is constantly expanding and supplementing; expanding the offer of disciplines in the field of media education, media culture, acquainting higher education students with innovative opportunities of new media and communication technologies to improve future foreign language teachers' training in accordance with the requirements and consequences of cultural, educational, scientific and digital globalization. [2.1, p. 116]

Antonchenko M. adds the critical thinking of teachers should be carried out constantly, throughout the professional activity and that it is the basis for the

development of information literacy of teachers and media education in general. [1.1, p. 10]

Making conclusions, it should be noted that media literacy is extremely important in the conditions of war in Ukraine. Even adults cannot immediately distinguish where fake information is presented and where there are real facts. Fake information is always full of emotion, its goal is to control people's behavior. The reviewed works of researchers emphasize that issues of media literacy should be addressed from elementary school, further developing children's ability to navigate the media space.

References:

1. Antonchenko M.O. Development of critical thinking as the main task of media education, IREX, Kyiv, 2022, p. 10, URL: http://ir.soippo.edu.ua
2. Byndas O. M. Strategies for foreign language teachers' media literacy formation in leading countries of the world, 2021, p. 116, URL: https://d1wqtxts1xzle.cloudfront.net
3. Protsay L., Kholodna A. Engaing parents in fostering media literacy among elementary school students, Poltava, 2022, p. 162, URL: http://elcat.pnpu.edu.ua
4. Rudenko Y.,Ovcharenko V. Analysis of abroad experience of developing youth media literacy, Sumy Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Sumy, 2022, p. 45, URL: file:///C:/Users/GT
5. Sakhnevych N., Tymkiv N. Pedagogical conditions of implementing media education technologies in online education: fake informating as a challenge today, Associate Professor at the Department of the English Language Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, 2022, p. 159, URL: https://aphn-journal.in.ua

6. Zaritska N.M. Media literacy in the context of ensuring informational and psychological security in conditions of hybrid warfare: results of theoretical analysis, Uzhhorod, 2021, p. 150, URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua

Demchenko A.I.

Ukrainian State University of Sciences and Technologies "Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture"

MEDIA LITERACY IN THE MODERN INFORMATION SOCIETY

Media literacy in the modern information society is an extremely important topic. However, a significant number of people do not realize its true importance. Lack of awareness in this area may eventually lead to various problems related to the influence of media and the spread of unreliable information. At the same time, understanding the basics of media literacy helps people critically evaluate information and avoid possible media risks. Therefore, it is advisable to examine this relevant and important issue in more detail.

Media literacy is the ability of a person to work with information from various sources, such as television, the internet, news outlets, or social media, to critically analyze it, verify its accuracy, and distinguish truth from fake news and manipulations. The term originated in the mid-20th century in the United States as an educational method for teaching children to critically perceive media, and with the development of digital technologies, it spread to all types of media and became

widely used in everyday language and academic discussions. Thanks to media literacy, a person can better understand information, avoid deception, and make thoughtful and informed decisions. This topic is becoming increasingly relevant and popular every day. Educational experts continue to emphasize the need to implement media literacy in educational institutions. In schools, it should be offered either as a separate subject or a specialized course with practical assignments and homework – this is justified by the fact that the development of media culture is an extremely important factor in forming students' moral and ethical values and civic positions.

Moreover, in the modern information society, media literacy is a fundamental skill, as people face a huge influx of information daily, which needs to be distinguished and filtered. A vivid example is the COVID-19 pandemic, when conflicting information about treatments, the effectiveness of various drugs, and vaccination spread actively in the media space. Many of these messages lacked scientific verification but were widely shared on social media and influenced people's decisions regarding their own health. Media literacy becomes even more relevant in the context of the ongoing war in Ukraine. The information space becomes a hostile field, where propaganda, disinformation, and manipulative messages are spread. News about military actions, losses, or political events is sometimes deliberately distorted to influence public opinion or create panic among the population. Therefore, the ability to verify sources, analyze information, and critically evaluate messages is a key component of personal and national security.

In addition, this immediately raises the question: how can one improve their media literacy? The most important thing is to take any received information seriously, check sources, and compare news on different websites, paying attention to their reliability and accuracy. Experts recommend reading as many different sources as possible to gain a more accurate understanding of events and learn to question the truthfulness of information. It is also important to develop analytical skills: to

distinguish facts from personal opinions, not to succumb to emotional manipulation, and to share information responsibly only after verification.

Making conclusions, media literacy in the modern information society is an essential skill for every informed person, helping them navigate the large flow of information and make thoughtful decisions. Its importance is confirmed by the implementation of media literacy in educational institutions as a separate course, which is a necessary measure to prepare conscious and informed citizens, and it reaffirms once again that media literacy is a step toward success that everyone should follow.

Klymenko Y.K.

Dnipro State Agrarian and Economic University

ADVANTAGES OF USING ENGLISH IN STREET ADVERTISING

One of the tools of marketing strategy is advertising. It is through advertising that you can convey information about a person, idea or product, which creates interest and influence on consumers. Due to the significant growth of human needs and the production of new products, marketing is developing extremely rapidly, which requires marketing professionals to constantly learn and be able to adapt to modernity and remain competitive. In order for advertising to have even greater impact and interest among the population, it should be in the field of view as often as possible, so every day people encounter street advertising through billboards, signs, banners, etc. This helps consumers quickly and clearly receive information about a

product or service. This type of outdoor advertising reaches a wide audience from different parts of the city.

It becomes especially effective when it stands out among other advertisements due to its unusualness and individuality and therefore has a greater impact on buyers, because on a psychological level, human attention is better focused on novelty. Since in Ukraine most advertising promotions are presented in Ukrainian, the use of a foreign language, in particular English, automatically distinguishes it from others and attracts more attention. In addition to the psychological aspect, the image effect of perception remains important. Advertising presented in English is perceived more stylishly and professionally, which forms a modern brand image. At the same time, the use of foreign phrases in copywriting also has educational potential. If the consumer is interested, the vocabulary is enriched, as well as the subconscious knowledge of the language. Furthermore to passive memorization of foreign phrases and words, attention should also be paid to the practical use of such material in educational institutions. Analysis of advertising slogans and stylistic concepts allows students to delve deeper into the essence of marketing strategy methods. Additionally, English is one of the most common languages in the world. This allows foreigners, students or tourists, to receive more accessible information in an unfamiliar country.

However, it should be noted that not all audiences speak English, so there is a risk of misunderstanding the content, which, in turn, can lead to a decrease in effectiveness. Thus, it is worth considering the appropriateness of using a foreign language in a particular social environment, as well as the level of complexity of the slogan.

In conclusion, the use of English in street advertising is an effective tool of marketing strategy. It attracts attention due to the novelty effect, creates a modern brand image, and also has educational resources at its disposal that allow enriching

vocabulary and better understand modern copywriting methods. Therefore, the use of this type of advertising promotion is a promising direction of marketing activity.

Korniets A. V.

Nationale Universität für Bioressourcen und Naturmanagement der Ukraine

ÜBERSETZUNG ALS MANIPULATIONSINSTRUMENT IN DEN DIGITALEN MEDIEN

In der heutigen Informationsgesellschaft ist Übersetzung nicht mehr nur ein Mittel der sprachübergreifenden Kommunikation, sondern dient zunehmend als Instrument zur Meinungsbildung. Digitale Medien, die sich durch die Schnelligkeit der Informationsverbreitung, die Globalität des Publikums und ein geringes Maß an Inhaltsüberprüfung auszeichnen, schaffen ein günstiges Umfeld für Manipulationen durch Übersetzungen. Dies wird besonders deutlich im Kontext von Informationskriegen, politischer Propaganda und dem massiven Einsatz automatisierter Übersetzungssysteme. Falsche Interpretationen, bewusste Verfälschungen oder die Anpassung von Inhalten an ideologische Ziele können die Wahrnehmung von Informationen durch die Rezipienten erheblich beeinflussen. Daher gewinnt die Untersuchung der Übersetzung als Instrument der Manipulation in digitalen Medien besondere wissenschaftliche und praktische Bedeutung.

Die Problematik des manipulativen Potenzials von Übersetzungen wird im Rahmen der Übersetzungswissenschaft, der Medialingistik und der kritischen Diskursanalyse behandelt. Die Forscher betonen, dass Übersetzungen stets ein

Element der Interpretation enthalten, was Möglichkeiten für eine subjektive Beeinflussung des Textes eröffnet. In Arbeiten zur Ideologie der Übersetzung wird hervorgehoben, dass der Übersetzer nicht nur als Vermittler, sondern auch als aktiver Teilnehmer am Kommunikationsprozess auftreten kann, der in der Lage ist, den Inhalt entsprechend bestimmten Narrativen zu transformieren.

Im Kontext der digitalen Medien liegt der Fokus auf den Phänomenen Post-Wahrheit, Fake News und algorithmischer Textverarbeitung. Einzelne Studien analysieren die Rolle der maschinellen Übersetzung, die trotz ihrer Effizienz Vorurteile, die in den Ausgangsdaten enthalten sind, reproduzieren oder sogar verstärken kann. Große Aufmerksamkeit wird auch Fragen der Lokalisierung von Inhalten gewidmet, bei der die Anpassung der Botschaft an die kulturellen Besonderheiten des Publikums manchmal die Grenze zur Manipulation überschreitet.

Das Ziel der Untersuchung ist es, die Übersetzung als Instrument der Manipulation in digitalen Medien zu analysieren, die wesentlichen Mechanismen manipulativer Einflussnahme zu ermitteln sowie die Rolle des Übersetzers und der Technologien im Prozess der Transformation des Inhalts einer Botschaft aufzuzeigen.

Das manipulative Potenzial der Übersetzung wird durch eine Reihe von Strategien realisiert, zu deren wichtigsten die Auswahl von Informationen, die Verlagerung von Schwerpunkten, die Verwendung wertender Lexik und die Anpassung kultureller Codes gehören.

Erstens beinhaltet die Auswahl von Informationen die selektive Übersetzung von Textfragmenten oder deren teilweise Auslassung. In den digitalen Nachrichten zeigt sich dies häufig in gekürzten Übersetzungen ausländischer Artikel, in denen nur jene Elemente erhalten bleiben, die einer bestimmten redaktionellen Linie entsprechen. So kann beispielsweise die Äußerung eines Politikers nicht vollständig, sondern nur in dem Teil übersetzt werden, der ein negatives oder umgekehrt ein positives Image erzeugt.

Zweitens erfolgt die Verschiebung von Schwerpunkten durch lexikalische und syntaktische Transformationen. So kann beispielsweise ein im Original neutrales Wort in der Übersetzung durch ein emotional gefärbtes Äquivalent ersetzt werden.

Drittens erfolgt die Manipulation durch kulturelle Anpassung (Lokalisierung), bei der der Inhalt der Botschaft entsprechend den Erwartungen des Zielpublikums verändert wird. In sozialen Netzwerken zeigt sich dies bei der Übersetzung von Memes, Überschriften oder Slogans, bei denen zwar die allgemeine Idee beibehalten wird, sich aber der inhaltliche Schwerpunkt verschiebt.

Besondere Aufmerksamkeit sollte der maschinellen Übersetzung gewidmet werden. Die in modernen Systemen verwendeten Algorithmen basieren auf großen Datenmengen, die Vorurteile enthalten können. Infolgedessen kann die Übersetzung Stereotypen reproduzieren oder diese sogar verstärken. So können beispielsweise geschlechtsneutrale Äußerungen unter Berücksichtigung traditioneller Geschlechterrollen übersetzt werden, was zu einer verzerrten Darstellung des Originalinhalts führt.

Ein weiterer wichtiger Aspekt ist die Geschwindigkeit, mit der übersetzte Inhalte verbreitet werden. In den digitalen Medien erfolgt die Übersetzung oft schnell und ohne angemessene redaktionelle Überprüfung. Dies führt zur Verbreitung von Ungenauigkeiten, die zur Manipulation der öffentlichen Meinung genutzt werden können. Insbesondere in Krisen- oder Konfliktzeiten können übersetzte Nachrichten absichtlich verfälscht werden, um propagandistische Ziele zu erreichen.

Zudem wird Übersetzung in digitalen Medien häufig in multimodale Formate integriert – Videos, Infografiken, Untertitel. In solchen Fällen kann die Manipulation nicht nur auf der Textebene erfolgen, sondern auch im Zusammenspiel mit visuellen Elementen. So können beispielsweise Untertitel nicht vollständig mit dem Gesprochenen übereinstimmen und dadurch eine andere Bedeutungseffekte erzeugen.

Somit stellt die Übersetzung im digitalen Umfeld einen komplexen Kommunikationsprozess dar, in dem linguistische, kulturelle und technologische

Faktoren zusammenwirken. Ihr Manipulationspotenzial wird sowohl durch den menschlichen Faktor (die Absichten des Übersetzers oder der Redaktion) als auch durch die technischen Besonderheiten digitaler Plattformen bestimmt.

Die durchgeführte Analyse lässt den Schluss zu, dass Übersetzungen in digitalen Medien ein wirksames Instrument der Manipulation darstellen können, indem sie die Interpretation von Informationen und die Meinungsbildung in der Öffentlichkeit beeinflussen. Eine besondere Rolle in diesem Prozess spielen digitale Technologien, insbesondere maschinelle Übersetzungssysteme, die Vorurteile reproduzieren und zur Verbreitung verzerrter Informationen beitragen können. Gleichzeitig liegt die Verantwortung für die Qualität und Zuverlässigkeit der Übersetzung weiterhin beim Menschen – beim Übersetzer, beim Redakteur oder bei der Medienorganisation.

Kozhevnikova E. G.

Ukrainian State University of Science and Technjlogies,

Prydniprovska State Academy of Civil Engineering and Architecture

PECULIARITIES OF TRANSLATING ENGLISH-LANGUAGE ADVERTISING INTO UKRAINIAN

Translation plays an extremely important role in the modern world. It is actively used in everyday communication, texts, books, and mass media and, of course, in

advertising. Translation is especially used in advertising, and the market is rapidly expanding in Ukraine, attracting more and more foreign companies.

Therefore, the translation of English-language advertising into Ukrainian is now very important, it helps people better navigate the international space and stimulates interest in the foreign market.

The peculiarities of advertising translation are that it is not just a literal transmission of content. This is a real creative process that requires deep knowledge of language, grammar, cultural, ethical and psychological characteristics. The translator must be very careful, because even one small mistake can change the content of the advertisement or make it ineffective. Therefore, it can be difficult for those who start working with this direction. This is also a linguistic process that involves analyzing the features of advertising language and choosing methods.

In addition, the translation of English-language advertising into Ukrainian is a complex but very interesting process. He needs practice, a creative approach and attention to detail. This is the only way a translator can become a true professional in this field.

Summing up, translation of English-language advertising into Ukrainian is a special field that combines linguistics, marketing and phychology. Although this path is difficult and requires constant practice and extreme attention to detail, it opens up huge opportunities for creative realization.

Kramarenko A.V.

Alfred Nobel University

THE IMPLEMENTATION OF THE WORD-FOR-WORD TRANSLATION

In an increasingly connected world, translation plays a crucial role in global communication. From literature to medicine, technology to law, translation is applied in a variety of fields. Translation allows us to unlock communication across cultures, but this broad term takes many forms. To capture the essence of a poem, for instance, a translator requires a different set of skills than one specialized in translating technical documents.

Each type of translation presents its own specific challenges and requirements, but they share a common goal: to facilitate communication between people who speak different languages. Let's delve into the most widespread type of translation and the skills required for it.

Literary translators play a key role in bringing the cultural and linguistic richness of the world through classic and contemporary literary works. Capturing the essence and style of the author is essential, fusing artistic sensitivity and linguistic skill to create a unique experience.

Literal translation, also known as word-for-word translation, aims to translate the text from the source language to the target language while preserving the original structure and word order as closely as possible. Translators focus on translating each word or phrase directly, without considering idiomatic expressions or cultural nuances that may not exist in the target language.

Literal translation can sometimes result in accurate translations, but it may also lead to awkward or unnatural language in the target language. Because

translators don’t have to consider the cultural contexts, the translation may not flow smoothly or convey the intended meaning effectively.

In addition, word-for-word translation may prove inadequate because, in a communicative situation, a word is linked to other words in the same utterance, and it is contextually dependent on the context. A linguistic unit in the target language that is regularly used to translate a given unit in the source language is called the translation equivalent of the linguistic unit in the source language.

Key characteristics of a word-for-word translation include:

Syntax Preservation: It maintains the sentence structure of the original language rather than adhering to the grammatical rules of the target language.

Word-by-Word Mapping: Each word is translated by its most common meaning, frequently resulting in unnatural or awkward phrasing in the target language.

Loss of Idiom: Idiomatic expressions, metaphors, or culturally specific phrasing often lose their intended meaning.

Usage: It is often used for language learning, translation apps, or analyzing historical texts, though it is usually unsuitable for professional, natural-sounding translation.

It should be noted that there are several equivalents of regular translation options for the same unit of the source language: fixed, variant, contextual substitutions:

A fixed equivalent almost always used by the translator whenever this unit appears in the source text. This method of translation is relatively independent of context. Moreover, such equivalents include terms, proper nouns, names of months, days of the week, numerals, warning signs, certain proverbs, and quotations from previously translated official documents or works.

Variant equivalents are several standard translation methods (dictionary equivalents) for a given unit of the source language, the choice between which is determined by contextual conditions, including word collocation, text type and genre.

Contextual substitutions are words for which there are no ready-made equivalents in dictionaries and which are translated using a specific variant only in this particular context. A word can take on meanings that are not fixed, arising only in this context. The translator's task is to 'bridge the gap' between the dictionary meaning and the meaning that arises in a specific context. The dictionary merely suggests the direction of the search, whilst the translator creatively finds new, non-standard solutions in the absence of equivalents.

Making conclusions it is neccesary to highlight that while literal translation has its advantages in maintaining accuracy and preserving the original meaning of a text, it is essential to recognize its limitations in capturing cultural nuances, idiomatic expressions, and natural language flow. Translators must carefully balance the need for accuracy with the requirement to produce a natural and culturally sensitive target text.

Kuprash M. O.

Ukrainian State University of Science and Technologies,

"Prydniprovska State Academy of Civil Engineering and Architecture"

LEXICAL AND SYNTATICAL LANGUAGE PROPERTIES IN TRANSLATION

Recent developments in the field of translation have led to a renewed interest in lexical and syntactic complexity. To date, there has been little agreement regarding

translation strategies for conveying the lexical and syntactic properties of one language into another. Specifically, the disagreement concerns the way in which comprehension and reformulation are articulated and coordinated.

Translation involves rephrasing a message expressed in one language, the source language (SL), into another language, the target language (TL). Most theories of translation agree that there are three major processes involved in all these tasks: analysis and understanding of SL, switching between two linguistic codes, and production of the message in the TL [1]. This finding suggests that the translator performs lexical and syntactic analyses to construct a mental representation of the source message [1]. The theories also agree that lexical selection are needed to produce the target message. However, there are different theoretical positions about the nature of the reformulation or code-switching process.

The first issue of translation that is commonly faced by a translator is the lexical-semantic one. There are several possible solutions, one of them are consultations related to the glossaries, dictionaries, terminology banks and the experts. Issues that are related to the lexical-semantic issue also include the alternatives of terminology, semantic gaps, antonyms, neologisms, and the contextual synonyms [4]. Lexical semantics are mostly exempt from considering issues that arise from the use of grammatical words, such as definiteness and modality. Moreover, lexemes are the main parts of speech that convey meaning: nouns, verbs, adjectives, and so forth. Lexemes express concepts; function words define grammatical functions such as number and plurality, past, present, future, tense, etc. Grammatical functions are often formed with prefixes and suffixes. Lexemes with simple and singular meanings are a translator’s dream. Polysemous words, lexemes with multiple meanings, not only cause confusion but can lead to improper translation, erroneous information, and cultural gaffes. The most common of these words are denoted as homophones, homographs, and polysemy [2]. When many

denotations of a polyseme are used, the translator must be able to identify the correct usages and ensure the translation is accurate [2].

The origin of syntactical issue is the syntactic parallel, the passive voice direction, the focus or point of view, or also the figures of rhetorical speech [4]. The rhetorical figures of speech include the hyperbaton that is also well known as the natural order of inversion from a speech, and anaphora which is the word or segment repetition at the beginning of the phrase or even a line [4].

There are two main different ways of annotating syntactic structures: by means of a phrase structure or using a dependency representation [3]. The phrase structure representation sees sentences and clauses structured in terms of constituents. The dependency representation, on the other hand, assumes that sentence and clause structures result from dependency relationships between words [3]. While the phrase structure representation is more suitable for analyzing languages with fixed word order patterns and clear constituency structures, dependency representations, in contrast, are able to additionally de al with languages that are morphologically rich and have a relatively free word order [3]. The dependency relation that each dependency label represents is relative to its root (with the exception of the root node itself), and is effectively a to-relationship between the word and its root [3].

This sheds light on the fact that lexical semantic analyses necessarily involve explicit considerations concerning the number of interpretational variants of a word form, i.e. identifying the lexical items associated with a lexeme. Translation choice is proved to be sensitive to the lexical properties of the optional translations in the target language. The study also highlights syntactic challenges including passive constructions, focus and point of view, rhetorical figures of speech, and different methods of representing syntactic structures, such as phrase structure and dependency representations.

The findings add to our understanding of the importance of accurate lexical selection and appropriate handling of syntactic structures across languages.

Furthermore, the research emphasizes that different syntactic annotation approaches may be more suitable for different language types, depending on factors such as word order and morphological richness.

References:

1. Activation of lexical and syntactic target language properties in translation. C Ruiz, N Paredes, P Macizo, MT Bajo. *Acta psychologica 128 (3), 490-500*, 2008.
2. Lexical Problems in Translation. (2022). Eurasian Research Bulletin , 13, 89-91. https://geniusjournals.org/index.php/erb/article/view/2414
3. Vanroy, B.: Syntactic difficulties in translation. Ph.D. thesis. Ghent University (2021)

Paliy M. S.

Nationale Universität für Bioressourcen und Naturmanagement der Ukraine

ETHISCHE ASPEKTE DES EINSATZES VON KI-COPYWRITING IN EINEM MEHRSPRACHIGEN UMFELD

In der heutigen digitalen Gesellschaft verändert die rasante Entwicklung generativer künstlicher Intelligenz (KI) die Praktiken der Texterstellung grundlegend, insbesondere im Bereich des Copywritings. KI-Copywriting, das die automatisierte Generierung von Texten in verschiedenen Sprachen umfasst, wird aktiv in den Bereichen Marketing, Medien, Bildung und interkulturelle Kommunikation eingesetzt. Gleichzeitig verstärkt das mehrsprachige Umfeld ethische Risiken im Zusammenhang mit der Übersetzungsgenauigkeit, kultureller Sensibilität, Diskriminierung und der Verantwortung für den Inhalt. Die Aktualität des Themas ergibt sich auch daraus, dass KI-Systeme für verschiedene Sprachen eine

uneinheitliche Arbeitsqualität aufweisen und soziale Vorurteile reproduzieren können, die in den Trainingsdaten verankert sind. Dies schafft neue Herausforderungen für die Gewährleistung von Gerechtigkeit, Inklusion und Informationszuverlässigkeit im globalen Informationsraum.

Aktuelle Forschungen im Bereich der KI-Ethik konzentrieren sich auf mehrere zentrale Aspekte. Erstens wird dem Problem der Voreingenommenheit in Sprachmodellen große Aufmerksamkeit gewidmet. Insbesondere wurde festgestellt, dass KI-Systeme Geschlechterstereotypen reproduzieren können, indem sie beispielsweise Berufe mit einem bestimmten Geschlecht assoziieren.

Zweitens betonen Forscher das Vorhandensein eines sogenannten „linguistischen Ungleichgewichts“, bei dem Technologien nur einen kleinen Teil der Sprachen der Welt besser unterstützen und weniger verbreitete Sprachen ignorieren. Dies führt zu einem Phänomen der epistemischen Ungerechtigkeit, bei dem bestimmte Sprachgemeinschaften unterrepräsentiert bleiben.

Drittens werden in den Arbeiten der letzten Jahre Probleme der akademischen Integrität analysiert, insbesondere die Risiken von Plagiaten und der Erstellung pseudowissenschaftlicher Texte mit erfundenen Quellen.

Somit zeigt der wissenschaftliche Diskurs einen komplexen Ansatz für die ethischen Herausforderungen der KI, doch gerade die Frage des mehrsprachigen Copywritings bedarf einer weiteren systematischen Auseinandersetzung.

Das Ziel der Studie ist eine umfassende Analyse der ethischen Aspekte des Einsatzes von KI-Copywriting in einem mehrsprachigen Umfeld sowie die Ermittlung der wichtigsten Risiken, Herausforderungen und Grundsätze für den verantwortungsvollen Umgang mit solchen Technologien.

Eines der zentralen ethischen Probleme ist die Ungenauigkeit von KI-generierten Texten. Trotz des hohen Entwicklungsstands der Sprachmodelle berücksichtigen diese oft weder den Kontext noch Redewendungen und kulturelle Nuancen. Dies kann schwerwiegende Folgen haben, insbesondere in Bereichen wie

Medizin oder Recht, wo Übersetzungsfehler den Inhalt einer Mitteilung verfälschen können. So kann beispielsweise eine fehlerhafte Übersetzung medizinischer Empfehlungen die Gesundheit eines Patienten gefährden. Im Marketingbereich kann dies durch kulturell unsensible oder unkorrekte Formulierungen zu Reputationsverlusten führen.

KI-Copywriting in einem mehrsprachigen Umfeld reproduziert häufig soziale und kulturelle Vorurteile. Dies hängt damit zusammen, dass die Modelle anhand großer Textmengen trainiert werden, die historisch gewachsene Stereotypen enthalten. Insbesondere: 1) geschlechtsspezifische Vorurteile; 2) kulturelle Vereinfachungen oder Stereotypisierung; 3) ungleiche Qualität für verschiedene Sprachen und Dialekte. Solche Phänomene können zur Diskriminierung bestimmter Sprachgruppen führen und die Grundsätze der Gleichheit und Inklusion untergraben.

KI-Systeme funktionieren oft wie „Black Boxes“, was das Verständnis des Textentstehungsprozesses erschwert. Dies wirft die Frage auf: Wer trägt die Verantwortung für den Inhalt – der Entwickler, der Nutzer oder das System selbst? Zudem kann das Fehlen einer eindeutigen Kennzeichnung von KI-Inhalten das Publikum in die Irre führen. In der Medienwelt birgt dies die Gefahr der Manipulation der öffentlichen Meinung.

Der Einsatz von KI bei der Texterstellung wirft Fragen hinsichtlich der Urheberschaft und Originalität auf. Studien zeigen, dass KI-generierte Inhalte Plagiatsprüfungssysteme umgehen können, was die Qualitätskontrolle erschwert. Ein weiteres Problem ist die Erstellung pseudowissenschaftlicher Texte mit erfundenen Quellenangaben, was das Vertrauen in akademische Publikationen untergräbt.

Beim KI-Copywriting geben Nutzer häufig vertrauliche Daten ein (z. B. Vertragstexte oder Geschäftsunterlagen). Dies birgt das Risiko von Informationslecks und Verstößen gegen berufsethische Normen. In Fachkreisen von Übersetzern wird zudem auf die Gefahr hingewiesen, KI ohne Zustimmung des Kunden einzusetzen,

insbesondere bei der Arbeit mit sensiblen Informationen (juristische, medizinische Texte).

KI verändert die Rolle des Fachmanns: vom Autor zum Post-Editor. Dies wirft neue ethische Fragen auf: 1) Ist es zulässig, den kreativen Prozess vollständig an eine Maschine zu delegieren? 2) Wie ist der Beitrag des Menschen zu bewerten? 3) Kommt es zu einer Abwertung des Berufs des Texter?

Forscher betonen, dass KI als Werkzeug und nicht als Ersatz für den Menschen betrachtet werden sollte, insbesondere in komplexen interkulturellen Kontexten.

Die ethischen Aspekte des Einsatzes von KI-Copywriting in einem mehrsprachigen Umfeld sind ein komplexes und vielschichtiges Thema, das Fragen der Genauigkeit, Fairness, Transparenz, Verantwortlichkeit und akademischen Integrität umfasst.

Somit ist eine effektive und ethische Nutzung von KI im Copywriting nur möglich, wenn technologische Innovationen mit humanistischen Prinzipien, einem interdisziplinären Ansatz und der Verantwortung aller Kommunikationsbeteiligten kombiniert werden.

Stoicheva L.V.

Ukrainian State University of Science and Technology,

Prydniprovska State Academy of Civil Engineering and Architecture

FUNDAMENTAL MEDIA LITERACY: THE MOST IMPORTANT SKILL TODAY

To begin with, media literacy is considered to be a comprehensive set of knowledge and skills that empowers individuals to analyze, critically evaluate, and create diverse messages across various media platforms. It goes beyond simple consumption, encompassing a deep understanding of how media organizations

function within society and the profound impact they have on public opinion and cultural norms.

In addition, in the digital age, being media literate means possessing the technical and cognitive ability to navigate vast amounts of data to find and select exactly what is needed. A crucial component of this process is the capacity to verify the reliability and credibility of information found online, especially in the face of misinformation and sophisticated manipulation. Furthermore, media literacy involves the strategic use of relevant information—storing it securely, interpreting its context, and sharing it responsibly with others to foster a more informed and ethical digital community.[2] In today's dynamic media landscape, enhancing media literacy skills is no longer a luxury—it is an essential component of life. It empowers individuals to navigate the constant flood of information more effectively. This skill set encompasses all aspects of modern life and spans across generations. For children, media literacy provides a necessary shield against cyberbullying, online exploitation, and the psychological pressures of social platforms. For citizens, it provides the analytical tools needed to identify credible sources in critical areas such as healthcare, personal finance, and

political engagement.

Moreover, this topic also covers artificial intelligence (AI) and automated algorithms, which increasingly mediate the content we consume. Today, the stakes are higher than ever. This technological shift demands more than just surface-level awareness; it requires a deep understanding of how data is collected and how narratives are constructed to influence human behavior. Without the ability to critically evaluate the vast amounts of information encountered daily, our society remains vulnerable.[3]

It should be noted that media-literate leaders are capable of:

- Critically evaluating reports and trends for reliability;
- Promptly identifying manipulations and factual errors in information;

- Crafting clear and meaningful messages for their audience;
- Implementing digital transformations while adhering to ethical principles;
- Building open and honest communication within the team;
- Making strategic decisions based on verified data. [1]

The best filter for verifying information is our own critical thinking. No application can replace attention to detail, healthy skepticism, and the ability to ask the right questions. Unusual or strange details in images or videos should be questioned, as they may indicate manual editing or AI generation. Another common manipulation tactic is the use of emotionally charged words in headlines or text designed to provoke an immediate reaction. Furthermore, it is crucial to recognize questionable sources, such as unknown or suspicious websites.

To protect yourself from disinformation, it is essential to:

- Question everything you see and hear in the media, especially on social networks or from other people;
- Pay attention to the underlying meanings embedded in a message ;
- Verify the expertise of the individual providing the information ;
- Get your news from official sources and high-quality, reputable publications ;
- Do not engage with disinformation. Negative reactions and comments help algorithms boost the popularity of such posts ;
- Commit to self-education and continuous learning. [5]

Making conclusions, media literacy empowers people to stop just watching and start questioning. This evolution from passive viewer to critical participant is essential for the survival of an informed society.[4]

References:

1. California Lutheran University. (2025) What Is Media Literacy and Why Is

It an Essential Skill Today? Retrieved from https://www.callutheran.edu/programs/articles/what-is-media-literacy- why-is-it-essential-skill/

2. Mukachevo State University Library. (2026) Media Literacy: Useful Materials. Retrieved from https://msu.edu.ua/library/mediahramotnist-korysni-materialy/

3. National Association for Media Literacy Education. (2026). Media Literacy for All. Retrieved from https://namle.org/ml4all/

4. Oreate AI. (2024). The Skill of Media Literacy in Today's World. Retrieved from https://www.oreateai.com/blog/the-essential-skill-of-media-literacy-in- todays-world/87ebfb76d7bf6f96e64efad30f9881b4

5. Oleksandra Usenko, Diana Dutsyk, Alyona Romanyuk (2025), Osvitoria Media. How to Develop Media Literacy: Tips, Tools, and Training. Retrieved from https://osvitoria.media/experience/yak-rozvynuty-mediagramotnist-porady-instrumenty-navchannya/

Zamula D.S.

Dnipro State Agrarian and Economic University

PROFESSIONAL, INTERPERSONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION IN THE MODERN WORLD

The modern world is characterised by intense processes of globalisation, population mobility and active intercultural exchange. For Ukrainian society, the topic of communication has become particularly relevant since the outbreak of full-scale war. Many people have been forced to move abroad to study or work in a

foreign-language and cross-cultural environment. In such circumstances, the importance of effective communication, particularly cross-cultural communication, increases significantly. It becomes not only a means of conveying information, but also a vital tool for mutual understanding between people of different cultures.

Communication is the process of exchanging information between people using verbal and non-verbal means. Communication involves not only words, but also intonation, facial expressions, gestures, the distance between interlocutors, style of speech, as well as cultural norms of behaviour.

It is intercultural communication that often poses the greatest difficulties, as even a good knowledge of the language does not guarantee a full understanding of the cultural characteristics of the interlocutor.

Culture largely determines how people speak, what they consider polite or impolite, and how they interpret the behaviour of others. In different countries, the same words or actions may be perceived differently. For example, in some Western European countries, people attach great importance to personal space and direct communication. Interlocutors often speak clearly and directly, without beating about the bush. In contrast, in many Asian cultures it is customary to avoid direct criticism and open conflict, and much of the meaning is conveyed through context and non-verbal cues. Thus, the cultural context influences not only the content of the message, but also the way it is presented and interpreted.

The main difficulties in intercultural communication arise due to:

- different language systems and levels of language proficiency;
- differences in social norms and traditions;
- stereotypes and prejudices;
- different perceptions of humour, irony and informal speech.

Sometimes misunderstandings can arise even in simple everyday situations. For example, a style of communication that is considered polite in one culture may seem too cold or, conversely, overly familiar in another.

One of the key differences in intercultural communication is the varying understanding of friendship. In many post-Soviet countries, particularly in Ukraine, friendship often involves deep emotional bonds, trust and mutual support. Friends may spend a lot of time together, discuss personal problems and help one another in difficult life situations. In some Western countries, the concept of friendship may be broader and less intense. People may even call friends those with whom they only socialise occasionally or share common interests, such as colleagues or acquaintances from their studies. This sometimes leads to misunderstandings: what one person perceives as friendship may be merely a formal acquaintance to another.

There are also significant differences in professional communication and attitudes towards work. In some countries, such as Germany or Switzerland, great importance is attached to punctuality, clear organisation and strict adherence to rules. Being late or missing deadlines may be seen as a sign of disrespect towards colleagues. In other cultures, attitudes towards time may be more flexible, and work processes less formalised. There, personal relationships and trust between people may be more important than strict adherence to a schedule. Such differences can affect the effectiveness of international teams working together, so mutual understanding of cultural characteristics is extremely important.

For successful intercultural communication, it is important to gradually familiarise oneself with the cultures of other nations. A common way to do this is by watching films and TV series, reading literature or using social media. However, this is not always enough. Popular culture often shows only a part of real life and can create simplified or stereotypical views of other nations. The most effective way to learn about another culture remains direct communication with people. Conversations with native speakers allow for a better understanding of their values, way of thinking, and attitudes towards friendship, work and everyday life.

In today’s globalised world, communication plays an extremely important role in people’s professional and social lives. Intercultural communication is particularly

relevant, as it requires not only knowledge of the language but also an understanding of the cultural characteristics of different peoples. Differences in perceptions of friendship, work responsibilities, humour and linguistic norms can create difficulties in communication. At the same time, they open up opportunities for mutual cultural enrichment and broadening one's horizons. The development of intercultural competence, openness to new cultures and direct communication with people from different countries helps to overcome barriers and contribute to the formation of a more tolerant and mutually understanding society.

Бойко О. В.

Дніпровський Державний Аграрно-Економічний Університет

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту суттєво трансформує сучасний інформаційний простір. Генеративні моделі, системи автоматичного створення текстів, синтезу голосу та зображень, а також алгоритми персоналізації новин значно пришвидшують виробництво медіаконтенту. Водночас ці технології створюють нові виклики для перевірки достовірності інформації та протидії дезінформації. За результатами Adobe Trust Report (2024), близько 94% користувачів висловлюють занепокоєння щодо поширення дезінформації, створеної за допомогою штучного інтелекту, а 87% зазначають, що їм стає дедалі складніше відрізняти правдиву інформацію від фейкової у

цифровому середовищі. У зв’язку з цим актуалізується необхідність розвитку медіаграмотності нового типу, що враховує специфіку алгоритмічних медіа.

Традиційно медіаграмотність розглядається як здатність людини знаходити, аналізувати, оцінювати та створювати медіаповідомлення, критично ставлячись до джерел інформації. Однак із розвитком цифрових технологій формується нове поняття – AI-грамотність, яке включає розуміння принципів функціонування алгоритмів, можливих алгоритмічних упереджень та впливу автоматизованих систем на формування громадської думки (OECD PISA, Media and AI Literacy Assessment).

Дослідники у сфері медіаосвіти наголошують на необхідності інтеграції в освітні програми компонентів Explainable AI, етичних аспектів використання штучного інтелекту та навичок аналізу алгоритмічно створеного контенту (Journal of Media Literacy Education). Одним із ключових інструментів аналізу інформації залишається методика SIFT (Stop, Investigate the source, Find better coverage, Trace the claims), яка передбачає зупинку перед поширенням інформації, перевірку джерела, пошук альтернативних підтверджень та аналіз першоджерел. В умовах поширення AI-генерованого контенту цей підхід доповнюється новими методами: аналізом метаданих цифрових файлів; використанням зворотного пошуку зображень; виявленням лінгвістичних та стилістичних патернів, характерних для текстів, створених нейромережами; застосуванням інструментів фактчекінгу та перевірки мультимедійного контенту.

Дослідження показують, що навчальні симуляції з розпізнавання deepfake-контенту підвищують точність його ідентифікації приблизно на 13% (Zhao et al., arXiv, 2025). Попри ризики, штучний інтелект відкриває значні можливості для розвитку освіти. AI-системи можуть застосовуватися для: персоналізації навчання; автоматичного аналізу навчальних результатів;

створення навчальних матеріалів; автоматизованого оцінювання та надання зворотного зв’язку.

Інтерактивні освітні платформи (наприклад, системи тестування, мовні тренажери або інструменти перевірки текстів) допомагають оптимізувати навчальний процес та сприяють розвитку цифрових компетентностей здобувачів. Міжнародні приклади: Learn to Discern (IREX) – навчання розпізнаванню маніпуляцій, адаптоване під місцеві контексти у понад 20 країнах; Checkology (News Literacy Project) – інтерактивна онлайн-платформа для розвитку критичного мислення; BBC Young Reporter – програма, що навчає школярів журналістським стандартам і перевірці фактів. Стартапи та університети розробляють VR- та AR-програми, які занурюють користувачів у сценарії створення і викриття фейків. Наприклад, тренажер «FakeOut» від University of Cambridge дозволяє випробувати себе у ролі журналіста, що перевіряє сумнівну інформацію.

Держави та наднаціональні органи впроваджують нові правила для платформ: Digital Services Act (DSA) ЄС вимагає від великих онлайн-платформ прозорості алгоритмів і боротьби з дезінформацією; EU AI Act – регламент, що вводить вимоги до прозорості AI-систем і маркування контенту, створеного ШІ; Кодекс практик щодо дезінформації – добровільні зобов’язання платформ щодо зменшення поширення фейків. Важливим компонентом розвитку медіаграмотності є формування етичної культури використання штучного інтелекту. Основними принципами відповідального застосування технологій є: прозорість алгоритмів; захист персональних даних; недискримінаційність; забезпечення достовірності інформації.

Зокрема, у 2025 році Україна приєдналася до Рамкової конвенції Ради Європи про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права, яка встановлює міжнародні стандарти безпечного використання AI-технологій. Підписання Конвенції відбулося в м. Страсбург, Франція, під час

Конференції EURODIG 2025, коли заступник Міністра цифрової трансформації Олександр Борняков зустрівся із заступником Генерального секретаря Ради Європи Бьорном Берге. Конвенція набере чинності після її ратифікації Верховною Радою. «Стандарти у сфері штучного інтелекту є питанням безпеки мільйонів українців. Скоро AI буде в Дії та Мрії, тому важливо вже визначати принципи безпечного використання цієї технології в наших продуктах. Під час формування вимог ми орієнтуємося на світові та європейські стандарти, оскільки Україна інтегрується в європейський цифровий простір», – зазначив Олександр Борняков [1, с. 1].

Таким чином, медіаграмотність у добу штучного інтелекту набуває нового змісту та передбачає поєднання традиційних навичок критичного мислення з компетенціями аналізу алгоритмічно створеного контенту. Ефективна протидія дезінформації можлива лише за умови інтеграції медіаосвіти, технологічних інструментів перевірки інформації та відповідної нормативно-правової бази. Формування AI-орієнтованої медіаграмотності стає важливою умовою підготовки сучасних фахівців та розвитку інформаційно стійкого суспільства.

Список використаної літератури

1.Radware Captcha Page. Radware Captcha Page. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/bezpechnyi-shi-dlia-milioniv-ukraintsiv-ukraina-pidpysala-ramkovu-konventsiiu-pro-shtuchnyi-intelekt-ta-prava-liudyny (date of access: 14.03.2026).

Галацька В.Л.

Український державний університет науки і технологій

(м.Дніпро,Україна)

СЦЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ СТРАТЕГІЇ Ю.АНДРУХОВИЧА В УКРАЇНСЬКОМОВНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТРАГЕДІЇ В.ШЕКСПІРА «ГАМЛЕТ»

Вершинний твір В.Шекспіра – трагедія «Гамлет» - в усі часи в різних перекладних інтерпретаціях набував вагомої культурно-естетичної наповненості й ставав істотним важелем діалогу культур.

В українському лінгвістичному контексті найбільш майстерними вважаються переклади шекспірівського твору, які передавали ідею адекватності тексту. До них належать видатні досягнення українських перекладачів XIX-XX ст.: Пантелеймона Куліша, Леоніда Гребінки, Ігоря Костецького, Григорія Кочура, Миколи Лукаша та ін. Переклади українських видатних майстрів слова відбувалися в контексті таких стильових течій, як романтизм, неокласицизм, реалізм, постмодернізм.

Найбільш полемічним з художньої та наукової точок зору виступає переклад видатного сучасного письменника-постмодерніста Юрія Андруховича. Твір успішно втілений на сцені Івано-Франківського національного академічного музично-драматичного театру імені І.Франка, його жанр заявлений як «опера-неожах».

Ю.Андрухович запропонував власний інтерпретаційний вимір оригіналу трагедії В.Шекспіра, істотно посилюючи конситуативну інформацію, яка «зчитується» з його перекладу й утілює перекладацьку індивідуальність митця, художнє світосприйняття, особливості відбору мовних засобів.

Перекладач застосовує прийом додавання для більш точного передавання змісту висловлювання (англійське слово noble в перекладі речення «Такий блискучий розум пропав»). Цей прийом метафоризує значення висловлювання й перебудовує структуру англійського речення. Також автор перекладу вдається до граматичної та синтаксичної трансформації тексту («Оскільки стисліть – розуму душа, А велемовність –убрання квітчасте, Я мовлю стисло» [1,с.140]).

Ю.Андрухович майстерно застосовує прийом опущення, скорочуючи дієслово «rest» (конструкція «Спочинь, затихни, неспокійний духу!») Автор змінює інтонаційні засоби висловлювання через синтаксичну трансформацію заміни, таким чином актуалізуючи питальність.

Митець часто застосовує описовий переклад, в якому, наприклад, алюзійно інтерпретована хрестоматійна поезія Олександра Олеся (Король «Обнялися з журбою радість, усміх і сльоза»). Також митець вдається до скорочення фраз, яке формує іншу тональність оповіді

У перекладі трагедії «Гамлет» Ю. Андрухович вдається до значного скорочення висловлювань тексту оригіналу. Перекладач прагне досягти стислості та точності тексту В.Шекспіра, дещо звужуючи текст. Відбувається трансформація членування речень (заміна «Most like» (дуже схоже) на конструкцію з повтором «Та правда, правда, правда»), яка акцентує увагу на оцінну ситуацію, усвідомлення реальності подій.

Відомий постмодерніст вдало передає характерний для багатьох творів В.Шекспіра прийом еквівалентного перекладу – гру слів, таким чином органічно відтворюючи стиль майстра, темпоритм мовлення (effect – defect): «Питання –звідки взявся цей ефект, Точніше, цей дефект,що стався факто…»

У тексті митець відтворює лаконічний нейтральний опис того, що відбувається, втрачаючи оцінні перекладу судження тексту оригіналу. Так нейтралізується метафоричне значення фінального висловлювання й

змінюється на розповідне окличне висловлювання оригіналу (Горацію «Зупинка серця. На добраніч, принце. Хай ангели з тобою будуть поруч» [1,с.234]).

До найбільш уживаних перекладацьких трансформацій Ю.Андруховича належать антонімічний переклад, генералізація та конкретизація. Серед синтаксичних трансформацій слід відзначити членування складного речення на кілька простих.

Переклад Ю.Андруховича містить значну кількість дієслів наказового способу, що робить текст більш динамічним, сценічно придатним, створює додатковий фон для інтонаційного оформлення тексту.

Численні випадки передавання реплік героїв, що належать до різних соціальних груп, на нашу думку, є не завжди вдалими засобами перекладу («Шльондра Фортуна», «У нас в державі безлад і бордель»). Показовим у тексті Ю.Андруховича є вживання розмовної лексики, або навіть пейоративних конструкцій, які трансформують текст оригіналу. Автор уважає це виправданим прийомом, який наближає його текст до постмодерної традиції.

Проаналізувавши лексичні особливості перекладного тексту Ю.Андруховича трагедії В. Шекспіра «Гамлет», можемо зазначити, що письменником застосовано багатий арсенал перекладних лексичних, морфологічних, синтаксичних трансформацій, які здатні передати зміст та структуру геніального драматичного твору В.Шекспіра.

Література

1. Шекспір В. Гамлет, принц Данський. З англійської переклав Юрій Андрухович. К.: АБА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2014. 238 с.

Рейзбіх В.А.
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: КОПІРАЙТИНГ

Сучасний університет – це вже не просто «храм науки» з високими стінами та академічною зверхністю. Сьогодні це гравець на жорсткому ринку послуг, де абітурієнт перетворюється на споживача, а диплом – на інвестицію в майбутнє. У цій новій реальності копірайтинг перестає бути примхою відділу маркетингу і стає стратегічною зброєю. Але чи не вбиває комерційний текст академічну велич? Спробуймо розібратися. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується посиленням конкурентної боротьби між закладами освіти як на національному, так і на міжнародному рівнях. Демографічні коливання, інтернаціоналізація освітніх процесів та зростання вимогливості абітурієнтів змушують університети переглядати традиційні підходи до комунікації. У цьому контексті копірайтинг – професійна діяльність зі створення текстового контенту – набуває статусу не допоміжного, а стратегічного ресурсу. Водночас спостерігається термінологічна та методологічна невизначеність щодо місця копірайтингу в системі освітнього менеджменту, що зумовлює актуальність цього дослідження.

Копірайтинг у вищій освіті слід розуміти як цілеспрямовану комунікативну діяльність, спрямовану на створення текстів різних жанрів (від інформаційних повідомлень до іміджевих статей) з метою формування позитивного образу ЗВО, залучення абітрієнтів, утримання контингенту студентів та встановлення партнерських зв'язків із стейкхолдерами. На відміну від класичного академічного письма, що орієнтоване на трансляцію знань у науковому середовищі, освітній копірайтинг виконує низку специфічних функцій:

Інформаційно-орієнтуюча: спрощення складної академічної інформації до рівня, доступного для розуміння абітурієнтами та їхніми батьками (наприклад, опис освітніх програм).

Іміджево-престижна: конструювання бренду університету через трансляцію його історії, досягнень, унікальних конкурентних переваг.

Комунікативно-інтегративна: формування відчуття спільноти (alma mater community) через залучення студентів, випускників та викладачів до спільного інформаційного поля.

Спонукальна: мотивація до конкретної дії — подачі документів, участі у відкритих лекціях, днях відкритих дверей.

Сучасний університетський копірайтинг реалізується в широкому спектрі жанрів: від класичних (буклети, прес-релізи) до новітніх (пости для соціальних мереж, блоги викладачів, e-mail-розсилки, лонгріди на сайті). Кожен жанр вимагає специфічних лінгвістичних прийомів. Важливим є принцип адаптації контенту під конкретний канал комунікації (multichannel content strategy). Текст для офіційного сайту має бути структурованим, інформаційно насиченим, тоді як текст для Instagram має бути емоційним, лаконічним та візуалізованим.

Традиційно університети послуговувалися монологічною моделлю комунікації, транслюючи інформацію «згори донизу». Сучасний копірайтинг вимагає переходу до діалогічної моделі. Це виявляється у зміні лексики: від абстрактних пафосних кліше до конкретних соціально орієнтованих меседжів. Ефективний копірайтинг базується на глибокому розумінні потреб цільових аудиторій (профілізація). Для покоління Z (digital natives) важливими є не лише академічні здобутки, а й емоційний зв'язок, візуальна естетика, історії успіху випускників та можливість самореалізації під час навчання.

Копірайтинг у вищій освіті є складним, багатофункціональним явищем, що інтегрує маркетингові цілі та академічні цінності. Він виступає інструментом побудови довіри, формування репутації та забезпечення

конкурентоспроможності ЗВО. Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробці критеріїв ефективності освітнього копірайтингу, вивченні його впливу на вибір абітурієнтів, а також у дослідженні лінгвістичних особливостей формування бренду університету в цифровому середовищі.

Сергієнко О. І.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЛІ ПЕРЕКЛАДАЧА В ЕПОХУ НЕЙРОМЕРЕЖ

У сучасному цифровому суспільстві стрімкий розвиток нейромережевих технологій, зокрема нейронного машинного перекладу, радикально змінює традиційні уявлення про перекладацьку діяльність. Якщо раніше перекладач виступав передусім як лінгвістичний посередник між двома мовами та культурами, то сьогодні його функції трансформуються у напрямі пост-редагування, контролю якості та інтерпретації смислів. Зростання ролі автоматизованих систем підтверджується тим, що пост-редагування машинного перекладу стало однією з найбільш затребуваних компетенцій у мовній індустрії. Водночас навіть найсучасніші моделі штучного інтелекту не здатні повністю замінити людину через наявність семантичних, стилістичних і прагматичних помилок у перекладах. Це зумовлює необхідність глибокого наукового осмислення нової ролі перекладача.

Проблематика взаємодії людини та машинного перекладу активно розробляється в сучасній науковій літературі. Дослідження показують, що

нейронний машинний переклад значно підвищує продуктивність перекладацької діяльності, однак потребує обов'язкового людського втручання на етапі пост-редагування. У працях, присвячених аналізу пост-редагування, встановлено, що цей процес є швидшим, ніж переклад «з нуля», хоча його ефективність залежить від мовної пари та якості системи. Інші дослідження підкреслюють, що навіть високоякісні NMT-системи допускають помилки в термінології, стилістиці та передачі змісту, що вимагає втручання фахівця. Окремий напрям становлять дослідження когнітивного навантаження перекладача. Зокрема, встановлено, що досвідчені перекладачі витрачають більше когнітивних ресурсів на пост-редагування, ніж менш досвідчені, що свідчить про складність цього виду діяльності.

Метою дослідження є аналіз трансформації ролі перекладача в умовах розвитку нейромережевих технологій, зокрема переходу від традиційного перекладу до пост-редагування та адаптації смислів, а також визначення ключових компетенцій сучасного перекладача.

У класичному розумінні перекладач виконував функцію лінгвістичного посередника, забезпечуючи еквівалентність між текстами різних мов. Основна увага приділялася точності перекладу, адекватності передачі змісту та дотриманню норм цільової мови. Ця модель ґрунтувалася на принципі «створення тексту з нуля», що передбачало повну відповідальність перекладача за кінцевий результат.

З появою нейронного машинного перекладу відбулася зміна парадигми: автоматизовані системи генерують первинний варіант перекладу, а людина здійснює його редагування. Пост-редагування визначається як процес перевірки, виправлення та вдосконалення машинного перекладу з метою досягнення необхідного рівня якості. При цьому виділяють два основні типи: легке пост-редагування (усунення грубих помилок) та повне пост-редагування (досягнення публікаційної якості). Дослідження свідчать, що використання

машинного перекладу може скорочувати час роботи перекладача та кількість операцій редагування, однак не усуває необхідності глибокого аналізу тексту.

У сучасних умовах перекладач виконує комплекс нових функцій:

1) Пост-редактор. Перекладач виправляє помилки машинного перекладу: лексичні, граматичні, термінологічні та стилістичні. Наприклад, NMT може правильно передати структуру речення, але неправильно інтерпретувати термін у спеціалізованому контексті.

2) Експерт з якості. Фахівець оцінює якість машинного перекладу та визначає доцільність його використання. Якість системи безпосередньо впливає на ефективність пост-редагування.

3) Інтерпретатор смислів. Нейромережі часто не враховують культурні, прагматичні та дискурсивні особливості. Тому перекладач адаптує текст до цільової аудиторії, змінюючи не лише форму, а й зміст повідомлення.

4) Лінгвіст-аналітик. Перекладач працює з корпусами, CAT-інструментами та алгоритмами, аналізуючи типові помилки систем і оптимізуючи процес перекладу.

Пост-редагування не є спрощеним варіантом перекладу. Навпаки, воно потребує складних когнітивних операцій, а саме: 1) оцінки адекватності машинного перекладу; 2) прийняття рішення щодо редагування або повного переписування; 3) контролю відповідності тексту нормам цільової культури. Дослідження показують, що перекладачі витрачають значні когнітивні ресурси на аналіз навіть якісного машинного перекладу.

Однією з ключових тенденцій є перехід від буквального перекладу до адаптації смислів. Це особливо актуально для маркетингових текстів, медіаконтенту або міжкультурної комунікації. Наприклад, машинний переклад може коректно передати граматику, але не врахувати культурні конотації або емоційний вплив тексту. У таких випадках перекладач фактично створює новий текст на основі вихідного змісту.

Попри переваги, використання нейромереж створює низку проблем, із-поміж яких ми виокремили такі: 1) ризик «прихованих» помилок, які складно виявити; 2) залежність якості перекладу від домену та навчальних даних; 3) можливість появи «галюцинацій» у великих мовних моделях; 4) зміна економічної моделі перекладацької праці.

Отже, роль перекладача зазнає суттєвої трансформації під впливом нейромережевих технологій, відбувається перехід від традиційного перекладу до моделі «людина + машина», де перекладач виконує функції пост-редактора та аналітика. Пост-редагування стає ключовою компетенцією сучасного фахівця, поєднуючи лінгвістичні, технічні та когнітивні навички. Незважаючи на високий рівень розвитку NMT, людський фактор залишається визначальним у забезпеченні якості перекладу. Таким чином, перекладач у добу нейромереж перестає бути лише «передавачем тексту» і перетворюється на експерта з управління смислами, який забезпечує ефективну міжкультурну комунікацію в умовах цифрової глобалізації.

Филь В.В.
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА МЕДІАОСВІТА

Сьогодні ми перебуваємо під постійним тиском неструктурованої інформації, яка надходить із медіа та накопичується без належного критичного аналізу. Повсякденне використання цифрової техніки (від смартфонів до ноутбуків) стало невід'ємною частиною нашого існування. Це вимагає від нас нових навичок – вміння ефективно використовувати ці інструменти. Поряд із

безсумнівними благами, цифрові технології несуть і певні ризики. Мета нашої розмови – виявити ці небезпеки та визначити, як зробити взаємодію з технікою максимально корисною.

«Медіа» – слово грецького походження і означає «передавати». Процес передачі інформації неможливий без трьох обов'язкових елементів: того, хто її надсилає (джерело); того, до кого вона призначена (отримувач); і засобу, яким вона рухається (канал). Саме ця тріада – джерело, канал, отримувач – є основою будь-якого медіа. Медіаграмотна особистість відрізняється критичним мисленням: вона не сприймає інформацію наївно, а бачить її структуру. Для неї очевидно, що кожен меседж має автора, переслідує чиюсь вигоду і є частиною потужного потоку, що впливає на свідомість.

Медіаосвіта є невід'ємною складовою сучасного навчання, що цілеспрямовано формує 226едіа компетен в суспільстві. Її головна мета – підготувати людину до безпечної та ефективної взаємодії з усім спектром засобів масової комунікації: від традиційних (преса, радіо, кіно, ТБ) до новітніх, що виникли завдяки розвитку інформаційних технологій (інтернет, мобільний зв'язок, комп'ютерно-опосередковане спілкування) [1].

Сутність 226едіа компетентно полягає в трансформації підходу до інформації: від пасивного поглинання — до активного осмислення. Це передбачає здатність виявляти маніпулятивні техніки та критично оцінювати роль медіа у конструюванні громадської думки. Медіаграмотність виступає ключовою компетенцією, що забезпечує критичне осмислення контенту та стійкість до інформаційних маніпуляцій. З огляду на те, що медіа сьогодні відіграють визначальну роль у вихованні та формуванні світогляду молодого покоління, питання медіаосвіти педагогів стає особливо нагальним.

Науковий працівник, викладач, здобувач вищої освіти наділений 226едіа компетентно, характеризується здатністю до всебічного аналізу, інтерпретації та продукування 226едіа ком контенту з урахуванням соціокультурного та

політичного контексту його функціонування. Його професійне завдання полягає у цілеспрямованому формуванні в учнівської молоді компетенцій, необхідних не лише для безпечного використання медіа, а й для розуміння механізмів їхнього впливу на становлення особистості. Кінцевою метою є розвиток у вихованців здатності до критичного осмислення 227едіа компетент та вироблення власної оцінної позиції, що ґрунтується на етико-естетичних принципах. Перед сучасним викладачем стоїть завдання формувати у здобувачів 227едіа компетен, критичне мислення та здатність до аналізу інформаційних потоків. Реалізація цього завдання неможлива без попереднього розвитку власної 227едіа компетентності викладача.

ЛІТЕРАТУРА:

1. МОН Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). [Електроннийресурс].URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/

